

סודי ביותר

פרוטוקול
ישיבה טז/של"א של הממשלה
יום ב', כ"ז בכסלו תשל"ו - 1.12.75
(בשעה 08:30)

נכחו חברים:

י. רבין - יו"ר, א. אוזן, י. אלון, י. בורג, ח. בר-לב,
מ. ברעם, י. גלילי, ג. האוזנר, ש. הלל, ז. המר, א. ידלין,
ג. יעקבי, א. עופר, ש. פרס, ח.י. צדוק, י. רבינוביץ,
ש. רוזן, י. רפאל, ו. שם-טוב.

נעדר חסר: מ. קול (בחו"ל)

א. ברק - היועץ המשפטי לממשלה
רב-אלוף מ. גור - ראש המטה הכללי של צה"ל
ג. אבנר - מזכיר הממשלה
י. אדמוני - הסוכנות היהודית
אל"מ א. בראון - לשכת שר הבטחון
א. חסין - לשכת שר החוץ
סא"ל ד. כ"ץ - לשכת הרמטכ"ל
א. מזרחי - לשכת ראש הממשלה
ע. ערן - המנהל הכללי, משרד ראש הממשלה
תא"ל א. פורן - מזכיר צבאי לראש הממשלה
א. שרון - יועץ ראש הממשלה

סדר היום:

258. החלטת מועצת הבטחון בקשר להארכת מנדט כוח החרום
של האו"ם ברמת הגולן
259. ענינים בטחוניים

258. החלטת מועצת הבטחון בקשר להארכת מנדט כוח החרום של האו"ם
ברמת הגולן

ראש הממשלה י. רבין:

בהתאם למה שסוכם אתמול, ולאור ההתפתחויות במועצת הבטחון וזמנה הישיבה המיוחדת הבוקר. אבקש קודם כל מיגאל אלון לדווח.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

השוכנינות להחלטת מועצת הבטחון היו: גויאנה, מאוריטניה, הרפובליקה המאוחדת של קמרון והרפובליקה המאוחדת של טנזניה:

THE SECURITY COUNCIL HAVING CONSIDERED THE REPORT OF THE SECRETARY HAVING GENERAL ON THE UNITED NATIONS DISENGAGEMENT OBSERVER FORCE (UNDOF), NOTED THE DISCUSSIONS OF THE SECRETARY GENERAL WITH ALL FORCES CONCERNED ON THE SITUATION IN THE MIDDLE EAST, EXPRESSING CONCERN OVER THE CONTINUED STATE OF TENSION IN THE AREA DECIDES:

(A) TO RECONVENE ON 12 JANUARY 1976 TO CONTINUE THE DEBATE ON THE MIDDLE EAST PROBLEM INCLUDING THE PALESTINIAN QUESTION, TAKING INTO ACCOUNT ALL RELEVANT UNITED NATIONS RESOLUTIONS.

(B) TO RENEW THE MANDATE OF UNDOF FOR ANOTHER PERIOD OF SIX MONTHS.

(C) TO REQUEST THE SECRETARY GENERAL TO KEEP THE SECURITY COUNCIL INFORMED ON FURTHER DEVELOPMENTS.

STATEMENT BY THE PRESIDENT OF THE SECURITY COUNCIL SUBMITTED BY GUYANA, MAURITANIA, UNITED REPUBLIC OF CAMEROON AND UNITED REPUBLIC OF TANZANIA: IT IS THE UNDERSTANDING OF THE MAJORITY OF THE SECURITY COUNCIL THAT WHEN IT RECONVENES ON 12 JANUARY 1976 IN ACCORDANCE WITH PARAGRAPH (A) OF RESOLUTION... THE REPRESENTATIVES OF THE PALESTINE LIBERATION ORGANIZATION WILL BE INVITED TO PARTICIPATE IN THE DEBATE.

ההחלטה מכילה שלושה סעיפים. אחר-כך באה הודעת נשיא מועצת הבטחון על-דעת רוב חברי המועצה. הנציג האמריקאי, שדיבר בשני השלבים של הדיון, כלומר בשעת הדיון של ההחלטה ועל הודעת הנשיא של מועצת הבטחון, קבע שמבחינת ארצות-הברית ALL RELEVANT RESOLUTIONS משמען החלטה 242 ו-338 של מועצת הבטחון ושמועצת הבטחון אינה באה במקום ועידת ג'נבה ואינה פוגעת במעמדה של הועידה או באפשרות של משא-ומתן בין הצדדים ושארצות-הברית תתנגד להזמנת אש"ף לדיונים.

בשיחה שנערכה מאוחר יותר בין מויניהאן והרצוג נבדק הצד המשפטי בדבר הזמנת גורם נוסף למועצת הבטחון, באיוז מידה ניתן הדבר בסמכותו של נשיא מועצת הבטחון והאם זכות הווטו מוטלת גם על הזמנת משקיפים נוספים. חוות-הדעת האמריקאית הייתה שאין סמכות לבטל הזמנת משתתפים. יש רק סמכות להטיל ווטו על החלטה. לדעת היועץ המשפטי של משרד החוץ שלנו, שהוא לפחות משפטן טוב (והשר ח. צדוק: למה לך לסייג אותו? השר ח. בר-לב: תוריד את המלה "לפחות"). גם על-פי הנוהג של הסעיפים 32 ו-33 אפשר בהחלט למנוע הזמנה אם רוצים. היו שני תקדימים: המקרה של יוון והמקרה של צ'כוסלובקיה.

השר ג. האוזנר:

מי יהיה הנשיא של מועצת הבטחון בינואר?

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

אינני זוכר באיזה תאריך הם מתחלפים.

שר המטרה ש. הלל:

בכל אחד בחודש.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

הנשיא הבא יהיה הבריטי.

הנציג הבריטי, שעמד לימינה של ארצות-הברית בכל

המהלכים, גם כאשר האמריקאים ניסו למתן את החלטה, היה הבריטי. הצרפתים כבעלי ווטו ישבו על הגדר. הסינים הודיעו מראש שלא ישתתפו בהצבעה, גם עיראק לא השתתפה בהצבעה.

עכשיו דיווח על-פי הסדר. אתמול בשעה 2 לפי

שעון מקומי שיגרתי שדר נוסף אל שר החוץ קיסינג'ר ובו התייחסתי לשיחתו של קיסינג'ר עם השגריר דיניץ ב-28 בנובמבר, שבה נחבקש דיניץ על-ידי לקבל את הסמכתו של קיסינג'ר שנוכל להודיע לממשלת ישראל שארצות-הברית תטיל ווטו על החלטה, אם היא תאזכר את החלטות העצרת, הפלסטינים או אש"ף, וקיסינג'ר השיב שזו עמדתו ושהדיניץ יכול למסור על כך לממשלת ישראל. הוא עוד חייב לדבר עם הנשיא, אבל מצידו ימליץ על דרך פעולה זו. אתמול פרטתי מה התדריך ששלחתי לדיניץ ושעליו קיבלנו תשובה חיובית מד"ר קיסינג'ר. כשהיה לי יסוד לחשוש שיש ארוזיה בעמדה האמריקאית, שיגרתי שדר באמצעות שגרירה של ארצות-הברית בארץ ישראל מטוסו של ד"ר קיסינג'ר וניתחתי מה משמעות שינוי בעמדת ארצות-הברית. זה היה שדר די מפורט. הודעתי לו שאם תתקבל סטייה מהנוסח המקובל של הארכת המנדט של אונדו"ף לא נראה את עצמנו קשורים על-ידה ונצטרך לפעול לפי שיקול דעתנו על-מנת לשמור על האינטרסים החיוניים שלנו.

שדרים ברוח דומה, אם כי בטקסט אחר, שלחתי גם

לדיפלומטים אחרים שהם חברים במועצת הבטחון. עד שעות אחר-הצהריים של אתמול רווחה בקרב חברות מועצת הבטחון הדעה כי האמריקאים לא יטילו ווטו אלא

יימנעו. זה מה שחשב השגריר היפאני. אחרים אמרו שיכול להיות שאילו היה ברור שישראל תודיע מראש שהיא מוותרת על אונדו"ף, היה אולי כושר המיקוח של הסורים מצטמצם.

בשעה שתיים אמר וולדהיים להרצוג, כאשר נפגשו על-מנת שהרצוג ימסור לו על עמדתנו בדבר משמעות הסטייה מההחלטות המקוריות בדבר כוח המגנט של אונדו"ף, סיפר וולדהיים להרצוג, כי הוא הבין שארצות-הברית השלימה עם הפרדה בין החלטת מועצת הבטחון לבין הודעת הנשיא, היינו שהזמנת אש"ף לא תהיה כלולה בהחלטה, אבל שהנשיא יודיע על כך בסוף הדיון. הוא הבין מהאמריקאים שארצות-הברית תסתייג מהודעת נשיא המועצה ותאמר כי הדרך להזמנה למועצת הבטחון צריכה להיות נדונה בישיבה הראשונה של המועצה ב-12 בינואר ולא אתמול.

מיד אחרי זה נערכה פגישה בין הרצוג ובין מויניהאן. הרצוג העמיד את מויניהאן על חומרת הסטייה האפשרית. מויניהאן אמר שהוא מצפה בכל רגע להוראות מסיסקו, שסיסקו בעצם הורה למויניהאן להמתין בפגישה עם הרצוג עד לאחר שתבאנה הוראות מהמטוס. בשעה חמש אחר-הצהריים, לפי שזון ארצות-הברית, בא מויניהאן ללשכתו של הרצוג ומסר לו כי הוראות הנשיא פורר הן להצביע בעד הצעת ההחלטה, כפי שהוגשה על-ידי המדינות הבלמ"זיות (הבלתי-מזדהות), שבה הוחלף האיזכור של החלטה 3375 בהתייחסות ל"כל החלטות האו"ם הרלבנטיות". בטקסט המקורי הזכירו את ההחלטה האחרונה של העצרת: "עשו טובה" לעם ישראל - אין בזה כל טובה - שבמקום זה השתמשו בביטוי "כל החלטות האו"ם הרלבנטיות". הנשיא ביקש להסביר שיהיה ביכולתו להצדיק לפני האומה האמריקאית את אי-חמיכתו באש"ף ובהחלטת העצרת 3375, אך אין ביכולתו להצדיק בפני העם האמריקאי ווטו על איזכור הבעיה הפלסטינית, שלדעת הצדדים היא חלק מהבעיה המזרח תיכונית. לדעת הנשיא לא יבין העם האמריקאי הטלת ווטו וסיכון השלום בגולן על-ידי ביטול אונדו"ף בגלל המלים "כל החלטות או"ם הרלבנטיות".

כמו-כן מסר מויניהאן כי נשיא מועצת הבטחון יודיע ששהיה הודעת רוב ללא קונסנסוס וכי הבנת רוב חברות המועצה היא כי אש"ף יוזמן לדיון ב-12 בינואר. ארצות-הברית תביע התנגדותה ותודיע שהיא איננה

חלק מהרוב.

בסיום השיחה חזר מויניאהן והדגיש כי הוראות להצביע בעד באו ישירות מהנשיא וכי אל לנו לשכוח את המערכה הציבורית להצדקת 3 מיליארד דולר כתמיכה לישראל. לדעתו יש קשר בין בעיה זו לבין הצבעתם.

אם כן, הצביעו 13 קולות בעד החלטת מועצת הבטחון. סין ועיראק כדרכן בנושאים הקשורים בנוכחות או"ם במזרח-התיכון לא השתתפו בהצבעה. הפעם, שלא בדומה להחלטות הקודמות בעניין חידוש או הארכת המנדט של כוח החרום של או"ם, אין מזכירים כלל את החלטת מועצת הבטחון 338 ואת הצורך במאמצים לכוונן שלום צודק ובר-קימא במזרח התיכון. ולפי הערכתנו, כאשר מדובר על דיון עם כל הצדדים שעורך המזכיר הכללי של או"ם, הכוונה גם לפגישה עם ערפאת. כלומר, כל הצדדים.

סעיף קטן ב' בדבר הארכת המנדט לששה חדשים זהה להחלטות הקודמות. אולם בעוד שסעיף קטן א' קרא בהחלטות הקודמות לכיצוע מידי של החלטה 338, קובע סעיף קטן א' בהחלטה החדשה שהמועצה תתכנס מחדש ב-12.1.76 כדי להמשיך את הדיון על בעית מזרח התיכון, כולל השאלה הפלסטינית, תוך הבאה בחשבון של כל החלטות או"ם הרלבנטיות. סעיף קטן ג' מבקש מהמזכיר הכללי לדווח למועצת הבטחון על התפתחויות, בה בשעה שבהחלטות הקודמות נתבקש המזכיר לדווח בכלל על התפתחות כל הענינים במזרח התיכון.

אין לי כל ספק כי ההתייחסות לכל החלטות או"ם הרלבנטיות ניתנת לפירוש לא פחות חמור מאשר האיזכור הישיר של החלטה 3375. אין אנחנו צריכים לומר זאת בפירוש הפומבי שלנו, ביחוד שהאמריקאים אומרים שאין זה כולל את ההחלטה 3375 של העצרת, אבל בינינו לבין עצמנו אנחנו צריכים לומר דברי אמת גלויים עד הסוף. זה כולל את כל החלטות האו"ם הרלבנטיות, והעצרת היא חלק בלתי נפרד של האו"ם. האו"ם איננו רק מועצת הבטחון. אילו אמרו "כל החלטות מועצת הבטחון הרלבנטיות" הייתי מבין. טוב שהאמריקאים מסתייגים מנקודה זו. אולם נרצה לברר איזה ביטוי יתנו

להסתייגות זו מבחינת הצבעות במועצת הבטחון. אבל אל נשלה את עצמנו. פה נתקבלה החלטה המכירה בעצם גם בהחלטה השלילית של העצרת. כלומר, האמת היא שפה נתקבלה החלטה המאזכרת את כל החלטות האו"ם הרלבנטיות, לדעתי לא רק לגבי השאלה הרלבנטית אלא בכלל גם לגבי שאלת הציונות. לא עשיתי קטלוג של כל ההחלטות שנתקבלו בענין זה. אם אומרים "נביא בדשון את החלטות מועצת הבטחון", כאשר ידונו על אודותיהן יבררו מה מתבצע מהן ומה אינו מתבצע. אבל היא יכולה ליישם את החלטות אחרות. כאן יש נסיון להביא את מועצת הבטחון לכלל יישום החלטות העצרת ונראה מה עוד יוציאו מהמחסן בעניני ההחלטות של העצרת.

מויניהאן, שדיבר לפני ההצבעה, הדגיש שארצות הברית מסכימה להצעת ההחלטה לא מתוך רצון לקיים דיון מזרח-תיכוני במועצת הבטחון ועוד פחות מתוך כוונה כל שהיא להעביר למועצת הבטחון את המשא ומתן בין הצדדים. ארצות-הברית סבורה שהצעת ההחלטה אין בה פגיעה בנוסחת ג'נבה ומניהול משא-ומתן באמצעות מתווכים. לדידה של ארצות-הברית ההחלטות הרלבנטיות הינן רק 242 ו-338. ביחס להתנהגותה של ארצות-הברית אין ספק שההצבעה של ארצות-הברית היא מאכזבת מאד לגופו של דבר. היא עומדת בסתירה לצפיות שיכלו להיות לנו לפי התשובה הרשמית שקיבלנו ממזכיר המדינה באמצעות שגרירנו בושינגטון. אילו מזכיר המדינה היה אומר, דיניץ, תדע, בנושא זה איננו הולכים אתכם, היינו צריכים לקיים ברור נוסף. כאשר אמר, אתה מוסמך להודיע לממשלת ישראל שזוהי עמדתי ואני אמליץ עליה בפני הנשיא, חשתי מפני הנוסח, כי אז נמצא חמיד הנשיא ב"רזרבה" ואפשר לגייס אותו.

הנשיא החליט, יש לו הסמכות המלאה להחליט, וההצבעה הסופית והניסוח הסופי חמורים הרבה יותר אפילו מנוסח חמור שהעליתי אתמול כאפשרות. כדוגמה הערכתי שיתכן בכל-זאת שיכללו בגוף ההחלטה את המלים "לרבות השאלה הפלסטינית" ON THE QUESTION OF PALESTINE אבל קיויתי והאמנתי שבכל-זאת לא יכניסו בהחלטה את הביטוי "כל החלטות האו"ם הרלבנטיות". אני רואה בזה סטייה חמורה. אילו היה רק ענין הפלסטינים מבלי להזכיר את אש"ף, לא בגוף ההחלטה ולא בהודעת הנשיא, לא הייתי מתעלם מזה. אי-אפשר

להתעלם מהבעיה פלסטינית. יכולנו להחמודר עם ארצות-הברית בנוסחה כזו או בנוסחה אחרת עד ה-12 בינואר. אבל האיזכור של כל ההחלטות הרלבנטיות של העצרת בנוסח ההודעה של נשיא המועצה, היינו שאש"ף יוזמן, יש בזה החמרה גדולה ואני רואה בזה סטייה גדולה מאד.

ולמעשה אם אתם שואלים אותי, הרי לפי דעתי במרכז הבעיה עכשיו הוא הנושא האש"פי. ההחלטה הזאת ממקרת את המשבר בנושא האש"פי - לא בנושא מעמדו של אונדו"ף. וכל ההתבטאויות שהיו לנו באופן פומבי, מי שיצא בהודעות הממשלה ובהודעות ראש הממשלה, אם כי הגענו לדרגה גבוהה של ויכוח עם ארצות-הברית אבל לא הודענו שאנחנו מסתלקים או נסתלק מחתימה על הסכם הפרדת הכוחות וקיום אונדו"ף, אנחנו מחייבים את חידוש המנדט לששה חודשים כפי שנקבע בהסכם.

לדעת היועץ המשפטי של המשדר, מאיר רוזן, אין למעשה מועצת הבטחון זקוקה כלל לא להסכמה סורית ולא להסכמה ישראלית כדי לחדש את המנדט של אונדו"ף. אמנם הדבר נכון מבחינה משפטית, אבל אין הוא נכון מבחינה פוליטית. אם אחת משתי המדינות היתה מודיעה מראש שאין היא מוכנה לחדש את המנדט, איני יודע אם מועצת הבטחון היתה יכולה לאשר את הארכת המנדט. אילו סוריה לא היתה מוכנה לחדש את המנדט של כוח האו"ם, היתה וודאי ברית-המועצות מטילה את הוויטו שלה. אילו אנחנו לא היינו מוכנים לחדש את הארכת כוח המנדט, לא היינו נהנים מוויטו של ארצות-הברית. או שהיה מתפתח ריב או שהיו מעמידים אותנו בפני עובדה שמועצת הבטחון מחליטה ומשאירה לנו לעשות מה שאנחנו רוצים.

כמובן שיש לזה גם השלכות על נושאים רחבים יותר, למשל, מבחינת המתח בין סוריה למצרים על החשפעה בעולם הערבי. אם כי סוריה לא קיבלה שום דבר מבחינה טריטוריאלית ומבחינת אוצרות טבע, ואם כי מצרים קיבלה טריטוריה ודלק ואחמול הוציאו אותנו מהשליטה בכבישים ובמעברים, אם כי לא הכניסו את המצרים במקומנו, הסורים לא קיבלו דבר מבחינה טריטוריאלית אבל הם קיבלו מבחינה תעמולתית, הם השיגו דבר שלא הושג על-ידי הערבים עד היום. הם השיגו את הזמנת אש"ף למועצת הבטחון כצד שווה בתור אחד הגורמים הפועלים במזרח התיכון בהקשר לסכסוך. מבחינה תעמולתית זהו נצחון

גדול של הקיצוניות הסורית על, לא אומר המתינות, אבל על הפחות קיצוניות של המצרים. שנית: קיסינג'ר או פורד יכולים להתפאר ולהתברך שנגולה אבן מעל מוחם.

ראש הממשלה י. רבין:

מעל לבם.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

קיסינג'ר אמר:

"IT IS A BIG LOAD OFF MY MIND"

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

אין זה אבן.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

זוהי מעמסה.

ראש הממשלה י. רבין:

זו מועקה.

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

בעברית אומרים "נגולה אבן מעל הלב".

שר המטרה ש. הלל:

במזרח-התיכון לוקחים את המעמסה על הראש.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

אם היה לארצות-הברית הישג כלפי ברית-המועצות בחשגת ההסכם בין ישראל ובין מצרים, הרי במועצת הבטחון האחרונה יש לסובייטים

הישג גדולה על פני ארצות-הברית וארצות הברית במחילה מכבודה - אני אומר זאת מתוך שנחה לאיד, אין לנו לפי שעה ידיד טוב יותר ממנה עם כל הצרות שיש לנו ממנה - היא איבדה הרבה מאמינותה במזרח התיכון. הפגיעה בטאדאת היא גם פגיעה בארצות הברית. ההשיג הסובייטי והסורי במועצת הבטחון הוא פגיעה במעמדה של ארצות-הברית. לי אין ספק שאילו האמריקאים היו מודיעים מראש בהתייעצויות בלתי-רשמיות שהם יטילו ווטו על החלטה כזו המתנה את המשך המנדט של כוח האו"ם בתנאים כאלה, לא היתה ההחלטה מתקבלת. אבל אולי באיזה שהוא מקום חשבו לעצמם האמריקאים כי כדיעבד החלטה כזאת תרכך קודם כל את ישראל להבין שיש בעיה לפלסטינית, אמנם עוד לא אשיף; אבל פלסטינים, אי-אפשר להמשיך לומר שהם אינם קיימים, ויהיו להם ששה חרשים של שקט, יתקרבו לבחירות. יש גם פרגמטיות כזאת במדינות החוץ האמריקאית. מבחינה זו האמריקאים וודאי עוד יקיימו אתנו מגעים. וודאי היום עוד יגיע שדר או איזה שדרים מהנשיא או ממזכיר המדינה או משניהם יחד, כדי להסביר את המהלך האמריקאי. וודאי ירצו להסביר את המחוייבות שלהם לגבי ההתייעצויות שתהיינה ב-12 בינואר. מכל מקום מבחינה יורידית ופוליטית המצב ברגע זה הוא כדלקמן: המנדט של חיל החרום של או"ם יוארך לששה חרשים אלא אם אחד משני הצדדים יודיע שהוא מבקש מכוח החרום לפנות את השטח. אם לא תבוא הודעה כזו חיל האו"ם קיים ופועל. כל הסעיפים האחרים הם סעיפים המחייבים פעולה מסויימת במועד מסויים או החל ממועד מסויים, היינו, מה-12 בינואר, וכדי לטפל בהם, כדי לקבל בעקבותיהם החלטות אופרטיביות או התחייבויות אופרטיביות, יהיה צורך בסיבובים נוספים של התייעצויות בלתי-רשמיות ושל ישיבות רשמיות לקבלת החלטות.

כאמור, לא הודענו מראש שאנחנו מבקשים שלא להאריך את המנדט. הסורים הודיעו מראש שהם מוכנים להאריך את המנדט רק בתנאים אלה ואלה. אנחנו אמרנו שלא נקבל החלטות שהן עומדות בסתירה לאינטרסים שלנו, אנחנו שומרים לעצמנו את הזכות לשקול את הצעדים שנקוט בהם לפי ראות עינינו ולפי מיטב האינטרסים של ישראל. כמובן שיש לי גם דעות בנושא זה. אבל היות וראש הממשלה ביקש משהו לומר לפני זה, אני משאיר לי את הזכות

להביע אחרי-כן את דעתי.

ראש הממשלה י. רבין :

מבחינת עמדתה של ישראל המצב הפורמלי הוא: נתקבלה החלטה במועצת הבטחון. הנציג שלנו לא השתתף בדיון והודיע שאת עמדת ישראל תקבע הממשלה בישיבתה. כלומר, פומרלית כל האופציות פתוחות. מה הן האפשרויות? האחת היא, שישראל אינה מקבלת את החלטה מועצת הבטחון. אין היא מקבלת אותה על כל מרכיביה, היא לא תשתף פעולה עם אונדו"ף, לא תיתן לכוחות אונדו"ף אפשרות חנייה בשטח שלנו - דבר שיכול להביא או לא להביא לביטול אונדו"ף. אבל ברור הוא שאם מקבלים החלטה כזאת, המשמעות היא שאין משתפים פעולה עם אונדו"ף. אני מקווה שברור מה משמע מזה במישור יחסי ישראל-ארצות-הברית. ומה שעלול להתפתח ברמת הגולן. אבל ההחלטה אומרת: הסכמנו להארכת כוח המנדט של אונדו"ף בתנאי שזה אינו קשור עם תנאים פוליטיים אחרים, ולכן אנחנו דוחים את ההחלטה שנתקבלה. עד רגע זה לא הודענו שאנחנו מקבלים את ההחלטה.

אפשרות שניה היא לומר: אנחנו מקבלים את ההחלטה בכל הקשור להארכת המנדט של אונדו"ף כחלק מההחייבות הישראלית כתוצאה מחתימתנו על הסכם הפרדה עם סוריה. אנחנו דוחים ולא נשתף פעולה עם יתר מרכיבי ההחלטה שאינם רלבנטיים להחלטה הזאת. אני מציע גם לחזור בהזדמנות זו שישראל לא תישא ולא תיתן עם ארגוני הטרור או ארגוני המרצחים, כפי שזה ייקרא.

אפשרות שלישית, שאפשר להצמיד אותה לכל אחת מהאפשרויות - יותר סביר להצמיד אותה לאפשרות השניה: או לקבל החלטה בממשלה או להסמין את הועדה לענייני התיישבות המתכנסת מחר, לאשר את תכנית המאחזים - איני יודע את השם שלה בדיוק - לא כהחלטה מילולית הקובעת את זה כתגובה אלא כדבר הנחבצע. אפשר כאמור לקשור דבר זה עם אחת האפשרויות.

שר השיכון א. עופר:

אפשר לקשור אותה לאפשרות השניה.

ראש הממשלה י. רבין:

ביקשתי מהרמטכ"ל שיעריך לפנינו מה משמעות של ההחלטה או הביצוע של עליית המאחזים היום או מחר.

הרמטכ"ל מ. גור:

היו עד היום הצעות על מאחזים ברמת הגולן.

ראש הממשלה י. רבין:

לפי המלצת צה"ל, אפשר גם להחליט שצומיכים את ועדת השרים לענייני התישבות להחליט בשם הממשלה.

שר השיכון א. עופר:

ארבעה קרוואנים יעלו על הפלסטינים?

ראש הממשלה י. רבין:

נפרד בין הדיון על הצד הפוליטי ובין הדיון על המאחזים.

שר המשטרה ש. הלל:

למה לעשות שני סיבובים?

שר המשפטים ח. צדוק:

הדיון יהיה נפרד על הצד הפוליטי.

הרמטכ"ל מ. גור:

ההצעות שמתגלגלות עד היום מדברות על 6 אסטרטיות למאחזים ברמת הגולן. המאחזים מפוזרים מהצפון עד הדרום, והם מיועדים מהבחינה הצבאית לסתום פרצות באזורים שבהם יש פחות ישובים או לתת עומק לאזורים שבהם יש מספר ישובים. אם נלך מהצפון לדרום, הרי מאחז אחד מתוכנן של בקעת מסעדה על הר רותם, יותר גבוה, שנמצא קצת מערבה מהכביש הראשי של רמת-הגולן. הוא מרוחק מהגבול מרחק מספיק ונמצא מאחורי מערך ביצורים טוב. התל הזה הוא מבחינה אסטרטגית חשוב בהחלט, כי הוא שולט על שטח חשוב מאד. תל-אורם נמצא בשטח שבו אין ישובים. הישוב הקרוב אליו הוא אל-רום מהדרום. על-יד ישוב רמת הגולן במורדות החרמון בצפון. זהו ממש בשטח ששם יש בהחלט הצדקה להקימו גם מהבחינה הצבאית המבצעית.

המקום השני שעליו מדובר הוא בפיתחת קוניטרה עד תל-שיפון, תל הנמצא על הכביש הראשי לקוניטרה מדרום מערב, תל השולט על הכביש הראשי. יחד עם הישובים עין-זיון ומרום הגולן זה יוצר קבוצה של ישובים במרחב הזה של פיתחת קוניטרה. ללא ספק למקום הזה יש מבחינה אסטרטגית חשיבות גדולה.

מפה אנחנו עוברים יותר דרומה. בכל הקטע שבין פיתחת קוניטרה ופיתחת רפיד, במשא-ומתן על הפרדת הכוחות הציע אסד שהם ייכנסו אל הרכס ההררי המרכזי הזה ויתישבו בישובים לאורך הכביש. אחת הטענות שהושמעו בקשר לזה היתה כי בניזרה הזאת היו הרבה מאד כפרים סוריים ושאלו שם בכלל ישובים שלנו. מאז ועד היום לא נזכרה הפיתחה הזאת. יש לזה כמה סיבות מעשיות. הסיבה העיקרית היא שאין שם אדמה טובה להתיישבות, השטח הוא מאד סלעי. יש שם הרבה אבנים. בכל הבדיקות הקרקעיות לא נמצאה שם אדמה מתאימה להתיישבות. יחד עם זה עלו בקשר לזה שתי הצעות. הצעה אחת היתה על תל מסויים שנמצא ליד תל אבו-קטיף, שהבעיה אתו שהוא קרוב מדי לגבול, אם כי הוא נמצא מאחורי מערך מבוצר. הישוב השני שנמצא בגזרה הזאת הוא כבר בשטח תל-פרג' שנמצא לא רחוק מתל-זוהר. שם כבר יושב גרעין "יהונתן".

יש מספר הצעות נוספות שהן כולן בגיזרה דרומית יותר, והן כבר מכוונות לא לאזורים פתוחים, אלא לאזורים מיושבים כבר יותר. אחד הוא מזרחה יותר, במערב לקוניטרה, שאין לו שייכות ישירה אל קו הגבול, אבל הוא נותן עומק לכל מרחב הישובים בגיזרה הדרומית. אותו הדבר ביחס לתל-ארבעין הנמצא לא רחוק מתל-זוהר ושהוא גם כן נמצא קצת יותר בעומק. מרביתם של כל המקומות האלה הם מבוצרים במערכת הגנה שלנו. בישוב המקומות האלה שמדובר על אודותיהם רצינו להביא בחשבון שהאנשים שיעלו לשם יתישבו באחד המקומות המבוצרים שכבר עלינו אליהם. הם יושבים במקומות אסטרטגיים שאנחנו תופסים אותם על-ידי כוחות צבא. מבחינת הבטחון וההגנה של האנשים חשוב לציין שהמקומות האלה כבר מבוצרים, יש בהם כונקרים ויש בהם עמדות, כך שמהרגע הראשון שהאנשים נכנסים למקום הם יכולים לקבל הגנה נגד כל מה שיכול לפגוע בהם מבחינת האויר והארטילריה. המקומות מוגנים היטב נגד פעולות כאלה. זוהי מערכת המאחזים שעליה מדובר.

השאלה השניה היא התגובה האפשרית של הסורים. בחדשים האחרונים עלה הנושא מספר פעמים להתייעצויות. ההמלצה שלנו היא לא לעשות את זאת אקט של הפגנה, כיון שאקט של הפגנה יכול להביא לידי איזו תגובה של הסורים. בה בשעה שפעולה מעשית של תפיסת מקומות כאלה יכולה לעבור לסדר היום ללא שום תגובה של הסורים. עובדה היא שכאשר גרעין "יהונתן" עלה לתל-פרג', הדבר עבר ללא שום תגובה, למרות שהיה על-כך פרסום בעתונות, אבל לא היתה לזה משמעות הפגנתית מיוחדת. כאשר דובר על הקמת 4-6 מאחזים ההצעה שלנו היתה לעשות זאת בפזיזות מסויים בזמן מבלי לתת לדבר גוון הפגנתי. ההמלצה הזאת שלנו נשארה בעינה. לפי דעתי אם כך הדבר יתבצע, לא תהיה תגובה סורית להתיישבות הזאת. איני חושב שבשלב זה ישנה מבחינת התגובה הסורית אם יהיו 4 מאחזים או 6 מאחזים, בתנאי שהדבר יתבצע בתהליך שוטף ושקט.

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

מי הם הגופים המתוכננים להאחז במאחזים האלה? האם יהיו אלה אנשי צה"ל או נח"ל? ואם אלה הם גרעינים, למה קוראים לזה

מאחזים?

שר המשפטים ת. צדוק:

צריך לקרוא לזה שם.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

ההודעה של הרצוג שהזכיר ראש הממשלה היתה קצרה מאד ותמציתית. אישרתי אותה. הודעתו אמרה שישראל רואה בהחלטה זו החלטה חמורה מאד שיש בה משום כניעה לסורים ולתכתיבים הסובייטיים ושעמדת ישראל תתכנס כדי לקבוע את עמדתה המוסמכת. לא רציתי שייכנס לפולמוס מה יש בהחלטה זו ומה אין בה, כי הממשלה לא קיימה עדיין בירור בענין זה. שנית: אילו היה בדבריו יתיר - היה זה רע, ואילו היה מחסיר - היה זה רע. זה נתקבל שהוא לא השתתף בדיון במועצה והסתפק בהודעה באמצעות העתונות.

עכשיו, מה כן לעשות ומה לא לעשות? איני מציע שישראל תנקוט צעד שפירושו סילוק אונדו"ף מתפקידו, ככל שהדבר נוגע לפעילותו בחלקים הנמצאים בשליטתנו. אמנם אונדו"ף איננו הכוח המגן על ישראל ואין בכוחו למנוע מלחמה, אם סוריה תחליט לפתוח בה, גם תוך תקופת היות מנדט כוח האו"ם בתוקפו. אין בכוחו של כוח החרום של או"ם למנוע גם חדירות של מחבלים. ראינו את זה שלפעמים גם אנחנו איננו יכולים למנוע את חדירתם. אני מעריך את עצמנו וצה"ל פועל ככוח רב-תושיה, אף על-פי כן קורה שלפעמים חודרים מחבלים לשטחנו. בזה איני ממעיט מהערכת צה"ל, מהערכת יכולתו ומהערכת כוח הישובים. מאידך, מהווה כוח החירום של האו"ם כגדר מדינית בעלת חשיבות.

השר י. גלילי:

זה מהווה עירוב.

שר השיכון א. עופר:

עירוב תבשילין.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

ערובה.

זה גם מהווה עילה בידי הסורים כלפי הגופים הקיצוניים יותר שלהם. לומר, אין לנו להסתבך עם העולם כולו. נמצא פה כוח האו"ם. אסאד יוכל לומר להם, אם ארצה לעשות מלחמה, אוכל לעשות זאת בשלב מאוחר יותר.

ועוד: מבחינת יחסינו עם ארצות-הברית פירושו של

סילוק חד-צדדי של כוח החירום על-ידי ישראל עימות ישיר עם הנשיא פורד בדרגה-חומרה גבוהה יותר מאשר השעיית שליחותו של קיסינג'ר במרס, ואולי גם לספק לו סיבה לעימות, כי לא יוכל לעמוד בהתנגשות מוכרחת עם דעת הקהל האמריקאית. ועל זה אני צריך להוסיף גם שאם יסולק כוח החירום ביוזמתנו ובכל-זאת תקרה מלחמה או שיווצר מצב צבאי שיחייב אותנו לבקש תמיכה מדינית מארצות-הברית וסיוע צבאי מבחינת אספקה ומימון, נוסף למה שאנחנו מקבלים מהם, יאמרו לנו: אתם הזמנתם את הצרה הזאת על ראשכם ועל ראשנו, כי לא נהגתם באחריות ובתבונה.

לפיכך, אני מציע שהממשלה תאמץ לעצמה רק סעיף

אחד מהחלטת מועצת הבטחון. היא אינה חייבת לנסח את זה בצורת אימוץ סעיף. מתכוון אני לסעיף ב' המחליט על חידוש המנדט של כוח אונדו"ף. והנימוק לכך צריך להיות שישאל רואה את עצמה קשורה בהסכם הפרדת הכוחות, והכוח הזה הוא חלק בלתי נפרד מההסכם ושעל בסיס של הדדיות ישראל תכבד את ההסכם. מרמזים שנתן אסאד בראיון שלו ב"טיים" הוא מודיע שיתן יד חפשית למחבלים בסוריה. היתה גם הודעה של המחבלים שהם משאירים לעצמם זכות חפשית לפעולה בלבנון.

שר התחבורה ג. יעקבי:

אתה אומר "על-בסיס של הדדיות". ההדדיות הזאת

כבר לא קויימה. זה כבר אינו עניין של העתיד, זה כבר עניין של העבר. יש

כבר בינתיים עובדות קונקרטיות שהתרחשו ונוכל לומר שאם מדברים על הדדיות, הרי כבר ההסכם הזה איננו בר-תוקף.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

עזרת לי להבהיר את עמדתי. אני חושב שפעולה חד-פעמית מפקיעה אבטומטית הסכם מתוקפו.

ראש הממשלה י. רבין:

פעמיים היו כבר פגיעות.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

גם כאיש צבאי לשעבר אני מקבל תגובה מיכנית ואבטומטית על כל פגיעה. אין לקבל שיטה אבטומטית מיכנית שעל כל פגיעה של הצד השני במועד מסויים לא נוכל לתת לו מחר-מחרתיים מכה במקום אחר. לא אסכים כמובן שתהיה פעולה חבלנית מבלי שנגיב בשיטה הנכונה. בצורה הנכונה, בזמן הנכון ובמקום הנכון. נשאר לי לקבוע מה המקום ומה העיתוי. אבל אין אני מסכים שבמחילה אבטומטית אחרי כל פגיעה בנו נסתלק מהסכמים. יכול להיות שיימצא ארגון טרוריסטי שיבצע פגיעה בנו מעל אדמתה של איזו מדינה כדי שנבטל הסכם עם אותה מדינה, וכך התגובה שלנו תשרת בדיוק את האינטרס של הארגון הקיצוני. כשאני מדבר על הדדיות, אני מתכוון בזה לתרתי-משמע, גם לנוכחות של כח אונדוף וגם לקיום של כל סעיפי הסכם, גם להדדיות במקרה שההסכם יופר ושאו נצטרך להחליט מה לעשות.

אמרתי באחת הישיבות שהייתי רוצה כי בתיקי

צה"ל תהיינה גם כל מיני תכניות על-מנת שלא לבצע אותן. אין זו בעיה פשוטה ואין זה שטח פשוט. אבל לא אתן את ידי לשיבוש כל דיון. יחד עם זה יצטרך

דובר:

שלה להודיע שישראל דוחה מכל וכל את כל הסעיפים האחרים של החלטת מועצת הבטחון. הם אינם שייכים להסכם ההפרדה. הסכם ההפרדה עומד על רגליו שלו.

אין אנחנו מכירים בהחלטות האלה ולא נשתף פעולה בביצוען. הן אינן קיימות מבחינתנו. ועוד נצטרך להתייעץ לקראת ה-12 בינואר מה אנחנו עושים ומה אחרים עושים, מה האמריקאים עושים, מה חברים אחרים של מועצת הבטחון עושים ומה אנחנו בעצמנו עושים.

אבל כשם שאני מציע שלא להסתלק מהסכם ההפרדה, כולל נוכחותו של כוח אונדוף על-בסיס מנדט מוכר, כך אני מציע שבצורה חד-משמעית בהודעה רשמית לאו"ם ולכנסת ולעתונות נאמר שאת זאת אנחנו דוחים.

ועוד נקודה לענייני ההתישבות: איני נכנס לפרטי המיקום. אני סומך בזה על הניתוח הגיאוגרפי-ההתישבותי או הגיאוגרפי-הרמטכ"לי. אני חוזר במשפטים אחדים על מה שאמרתי באחת הישיבות. חייבתי ואני מחייב התישבות ברמת הגולן, כשם שחייבתי ואני מחייב התישבות בבקעת הירדן ובמדבר יהודה ובסביבות ירושלים ובפיתחת רפית. אבל אני מתנגד לקשור את התכניות הללו עם פעולת תגובה - אלא רואה בהן ערך לגופו של דבר. ההתישבות מבחינתי היא ערך משל עצמו ואני כוחן אותה מנקודת ראות אידיאולוגית, פוליטית, אסטרטגית, חברתית וכלכלית ואיני הופך אותה לביטוי של תגובות פוליטיות או אמוציונליות, בין אם המדובר שמשמשים בהתישבות כתגובה על החלטה אנטי-ציונית בעצרת האו"ם ובין אם המדובר הוא כתגובה על החלטה בענין אש"ף וכיוצא-בזה.

יש לי גם נימוק פוליטי ואל נקל בו ראש. עד היום, עם כל התרעומת שיש נגדנו בנושא ההתישבות, לא נתקלנו בעימות עם מדינה כל שהיא בנושא ההתישבות. היו לנו שיחות אין סוף כל השנים הללו מאז מלחמת ששת הימים ועד היום עם האמריקנים, עם הבריטים ועם הצרפתים ואפילו עם הרוסים. בכל השיחות האלה ענין ההתישבות לא הועלה כבעיה המטרידה אותם, אם כי בשיחות שהיו עם קיסנינג'ר לא פעם לגבי התוית קוים ביחוד בגולן הוא נאנח כל פעם על קיום ישובים. אני נותן לכם עדות כאחד שהשתתף בצוות קודם בממשלת גולדה מאיר, שלפחות בשלב של הסכם הפרדת הכוחות, מקומם של ישובים קבע גם את גבול הנסיגה לישראל. איני מתחייב שככה גם יהיה אם נגיע להסכם שלום. אבל הישובים הללו מלאו תפקיד גדול בקביעת גבול הנסיגה.

מבחינה עקרונית, אין הבדל אם יהיו 12 או 18 ישובים, אך מבחינה מעשית יש הבדל. כלומר, הנוכחות הישראלית המושרשת זה גורם פוליטי ממדרגה ראשונה, גם בימינו. אני לא אנקוב בשם בירה, אבל ידוע לי כי ראש המדינה חשוב מאוד, אשר נמצא בתפקיד חשוב מאד, אמר לגבי ירושלים כי יצטרכו להשאיר בידיו ישראל, עם פתרון כמובן למקומות הקדושים, משום שעלינו להיות ריאליסטים ומשום שהיהודים בנו הרבה מאוד במזרח ירושלים. כאשר אצלנו אומרים כל הזמן תהיו ריאליסטים, אש"פ קיים, תהיו ריאליסטים, יש פלשתינאים... ולכן אני בעד התיישבות סלקטיבית מאד, לא בכל מקום, לא בכל עת. וכשם שאני מרוצה שלא התחלנו בהתיישבות לפני החלטת מועצת הבטחון, כי אז היו אומרים לנו שבשלה התקבלה ההחלטה הזו, כך הייתי רוצה לעלות היום, אבל לא הייתי רוצה שנחליט היום, אלא נחליט לגופו. כי אם נחליט היום, או בנוסף למה שאמר הרמטכ"ל, שאם תהיה עליה שקטה הוא לא צופה תגובה סורית צבאית, אבל אם העליה תהיה פומבית, אין ספק שתהיה תגובה. גם מבחינה פוליטית אנו מזמינים לעצמנו ישיבה מיוחדת של מועצת הבטחון לקבל החלטה בגנות ההתיישבות. אז למה לזמן את הפורענות הזו עלינו, אם אפשר לעשות זאת בצורה ההתיישבותית הקלאסית האחרת, כשם שעשינו זאת במשך כל השנים?

השר י. גלילי:

כשהפכנו זאת לענין פוליטי, זה חדל להיות קלאסי.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

אנו רק נוסף פורענויות אדירות על ראשנו, גם בעתונות ובדעת הקהל, מתוך תחרות וידיעה כי אין קונצנזוס בממשלה על זה וזה רק יזמין לחצים נוספים. אני הייתי מתייחס להתיישבות כי שהייתי מתייחס למבצע צבאי מבחינת ההתנהגות הצנוורה.

כמובן שנצטרך ללוות החלטה כזו במערכת הסברה וכבר מכינים חומר, אבל אני מציע כי הממשלה תיתן הודעה לכנסת השבוע, גם בלי בקשת או יוזמת האופוזיציה. במעשה כזה יש לדבר ואל ננסה להציג אותה

בפחות חומרה מאשר הוא באמת. אמנם בדמשק יהיה שמח, אבל אנו צריכים ללכת לפחות אל הציבור מבית ולהביע את דאגתנו בפני ידידינו בארה"ב. באיזה מקום זה מכביד על הממשל האמריקאי ואני רוצה עוד לחזק את הלחץ על הממשל האמריקאי, בעיקר לגבי התחייבויותיו לגבי ה-12 לינואר. כי אם נגב את הטיפה מהלחי ונאמר כי זה היה גשם, אז בפעם הבאה לא נוכל אפילו לנגב את הטיפה מהלחי.

שר הדתות י. רפאל:

אני חושב כי לעומת הישיבה של אתמול, קרה הגרוע

ביותר שיכול היה לקרות.

ראש הממשלה י. רבין:

היה יכול להיות יותר גרוע, אבל זה מספיק גרוע.

שר הדתות י. רפאל:

אתמול עוד דיברו על הצרפתים היושבים על הגדר, ואילו היום, כל מה שנותר לנו לומר הוא שהאמריקאים איכזבו ולא קיימו את הבטחתם, שום הבטחה. הם הישלו אותנו ולא קיימו דבר. מבחינה אמריקאית, אנו ציפינו כל הזמן לווטו אמריקאי, הוטו הזה לא בא, ומי שסבור כי אי-פעם יבוא ווטו אמריקאי, מוסיף להשלות את עצמנו - ואנו בכל-זאת צריכים לראות פעם את הדברים כמות שהם. יצרו ציפיות לקראת הישיבה הזו, וזה היה צער נכון שלא הופענו שם אתמול, אבל עם כל הכבוד, אם נכון מה שמציע שר החוץ, מוטב היה לא ליצור שום ציפיות לקראת הישיבה הזו.

אני לא שמעתי היום שום הצעה שתהיה הולמת.

קודם-כל, אני מציע כי נפריד בין ענין ההתנחלות לענין הזה הפרדה מוחלטת. כי ההתנחלות היא תשובה לעצם הענין. אנו בעד ההתנחלות, כשאותם הדברים שהזכיר לנו היום הרמטכ"ל, של פרצה פה ושם, אנו יודעים זאת כל הזמן וראינו זאת בשטח, ביישובים שיש שם ביצורים ובונקרים. אנו בעצמנו הפכנו את הענין הזה לענין

פוליטי. זה היה בא לוועדת חשדים לענייני התיישבות, ואילמלא היו דורשים מטעמים פוליטיים, להביא זאת לממשלה, היו מחליטים על כך בוועדת שרים לענייני התיישבות, אם בכת-אחת, או אחד אחד, וזה לא היה מעורר שום תגובה, משום שזה היה לענין. אך אם עכשיו נעשה את הדבר הזה, יחשבו כי זו תגובה שלנו להחלטה.

עם כל הכבוד, אין בזה בעיני תגובה. זו לא היתה תגובה בעיני, אפילו למעשה הרצת ברמת-מגשימים, כפי שהשר קול הציע או כתגובה לתקרית. אולי יעלו פה מקסימום 4 ישובים, לפי החלטת הוועדה. עם כל הכבוד, הייתי אומר, כי צריך על ההתנחלות לדון לגופו של ענין ולא לקשור זאת עם התגובה הנדרשת. עכשיו, הועלו על-ידי שר החוץ וראש הממשלה שתי אפשרויות: אפשרות אחת, שאנו נודיע כי אנו מסלקים את כח האו"ם.

שר המשטרה ש. הלל:

כי אנו מסלקים מכח האו"ם.

שר הדתות י. רפאל:

קודם כל, אני חושב שיתכן שלו היינו אומרים דברים ברורים לפי ההחלטה: תדעו לכם, שאם יקרה כך וכך, אנו מסיקים את המסקנות, יתכן כי זה היה משפיע גם על עצם ההחלטה. אך מאחר ולא אמרנו את הדבר הזה, זה לא רק שלא משפיע על אלה שצמילא היו מצביעים בעד, אלא גם לא משפיע על ארצות-הברית. כי ארצות-הברית היתה סבורה שצמילא הישראליים יבלעו את זה. הם יצרו לעצמם את אותה תאוריה כפי שזה באמת, לכן אני עכשיו לא חושב כי זו התגובה המתבקשת.

ראש הממשלה י. רבין:

למה לא אמרת זאת אתמול? אילו הצעת זאת אתמול ואמרת כי אנו צריכים להודיע זאת לכל הגורמים, כי החלטה כזו פירושה שאנו מסלקים את האו"ם, אולי היינו מקבלים זאת.

שר הדתות י. רפאל:

אני רוצה לנתח לעצמי, מה פירוש אמירה כזו היום. מה פרוש שאנו מסלקים את האו"ם משם. ואם זה יתבצע ואותו כח שאנו מפנים לא יהיה שם, אז מה ישאר, האם ישאר שם וואקום? האם אנו ניכנס? האם אנו משערים שהם יכנסו? הלא וואקום לא ישאר שם. ופירוש הדבר שזה יהיה צעד נוסף לקראת מלחמה, ואנו נאמר על-ידי החלטה כזו: "אנו נכנסים למלחמה". לכן, אינני חושב שזו תשובה ואינני חושב גם שקבלת סעיף אחר זו תשובה. כלומר, אם נאמר כי אנו לא מקבלים את ההחלטה, אלא רק את ענין הארכת המנדט ל-6 חדשים. מה פירוש - אנו לא מקבלים את הדבר הזה? האם זה דבר נפרד? האם זה לא חלק מהחלטה כוללת? את מי אנו משלים פה? מה פירוש - לקחת חלק ואת כל היתר לדחות? אין לזה שום משמעות. לכן, אני מעלה רעיון חדש. אני הייתי אומר: לא לקבל ולא לדחות, אלא לעשות מעשה ולומר כי אנו מעשים את השתתפותנו באו"ם וכל מסודותיו עד שיחברר מה יקרה ב-12 לינואר.

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

זה מה שמדינות ערב ניסו לעשות ולא הצליחו עד

עכשיו.

שר הדתות י. רפאל:

מדינות ערב במילא ישיגו זאת. הם משיגים כל דבר שהם רוצים ואני לא צריך לשחק להם עד שהם יזרקו אותו. אמנם גם זה לא דבר גדול ביותר, אבל גם זה יכול להיות איזה שהוא צעד וידעו שאנו מתירים קודם כל באמריקאים, כי איננו יודעים מה יקרה ב-12 לינואר - האם אנו בטוחים שהם יטילו ווטו? כי פירוש של דבר שהם יזמינו את אש"פ וכל הדברים האחרים יסתדרו באותה ישיבה של ה-12 לינואר. אך אם אנו כרגע ננקוט עמדה ונצפה להתפתחויות, יכול להיות שזה יתפרש בצורה הנכונה.

אנו לא צריכים עכשיו לזרוק את כוח החרום של האו"ם. אם הכח יושב, שיישב, ההדחה לא מעלה ולא מורידה, זאת כולנו יודעים. זה ענין סימלי אבל אנו מתעלמים מהענין הסימלי הזה ומחכים לעצם הדברים שיקרו ב-12 לינואר. אני מציע לממשלה, היות ואנו מתנגדים להחלטה של מועצת הבטחון ואיננו יודעים מה יקרה ב-12 לינואר (ואני לא רוצה להכנס לפרטים), עם כל ההסברים שאנו רוצים לעשות, אנו צריכים להסביר קודם כל לעצמנו, איזה הסבר יש לנו, מה כאן ההסבר? לכן הצעתי לממשלה היא, שאנו מודיעים כי אנו משהים את השתתפותנו באו"ם בכל מוסדות האו"ם, עד שיובהר המצב במועצת-הבטחון.

שד הסער ז. המר:

כמה הערות בעקבות אחמול וההחלטה באו"ם:
קודם כל, נראה לי כי מה שחשדנו אחמול שעלול לקרות, אכן קרה. יוקרתה של סוריה עלתה, יוקרתה של בריה"מ בעליה, קומתה של מצרים הונמכה, יוקרתו של אש"פ עלה וארה"ב איכזבה. ואם אמרנו אתמול כי נסיק מסקנות, למה התכוונו? הצעת שד החוץ אינה ברוח הדברים שנאמרו אתמול? ואפשר כן לראות קשר בין האכזבה מארצות-הברית לבין מסמך סונדרס לבין זה שאש"פ כבר מהווה גורם במועצת הבטחון והפלשתינאים כבר נכנסים אופרטיבית לתוך שיקולים ומהלכים. ואם אנו נקבל את הדין היום, אני צופה כי בינואר יהיה המשך הקו האמריקאי באותו כיוון. אש"פ יחפוס את מקומו, ויכול להיות שיום קודם תהיה ישיבה וקיסנינג'ר ירצה כך, ופורד ירצה אחרת. לכן ההצעה שמוצעת היום, יש בה גוון של תשד"ת הדברים ונראה שאולי מרוויחים זמן, אבל בהרווחת זמן לא חמיר אתה משיג את אשר רצית ולעתים הדברים מוצגים בצורה האומרת כי אינך נכון להתמודד עם הדברים ולעמוד מול הבעיה. לכן השיטה של החלטה והסברה, הגם שנאמר כי זה היה גשם נדבות, מעידה על כך שאנו נמר של נייר ואנו לא צפויים לעשות אי-פעם משהו אשר ימוטט, לא רק אויב, אלא גם אוהב וההנחה תהיה - שאם ישראל אפשר, היא לא תעשה דבר. לכן אני חושב, שבקצב מהיר יותר מאשר אנשים אומרים כאן - יש זמן, יש בחירות בארצות-הברית, כי אחת מהר מאוד נמצא את עצמנו בעימות עם נושא המדינה הפלשתינאית של אש"פ - צריכה ישראל

בתשובתה היום להגיד משהו שיש לו משמעות. בעצם אני רוצה לומר, כי גורלנו הוא בידנו, ויש פה צורך בפעולה התקפית בכל זאת, ואני לא רוצה לחזור ולנמק מדוע לדעתי כן צריך ללכת על ההצעות הללו שהועלו כאן קודם. לכן אני חוזר ומדגיש שוב את ההצעות:

הצעה אחת - אי-שיתוף פעולה עם כח האו"ם - יש להבחין בין דרישתנו לסלק את כוח האו"ם לבין אי-שיתוף פעולה. לסלק את כוח האו"ם זה אתגר חוק, אבל אם אתה אומר כי הוא לא יבקר ולא יקבל חנייה ואפשרות להצטייד, אני לא בטוח כי זו מלחמה, כי הכח עדיין נשאר, לא בטוח שהם מסתלקים, לא בטוח כי המצרים יצטרפו למלחמה הזו, כי היא קיבלה את שלה, ולא בטוח שארצות-הברית תראה כאן סתירה בין גישתנו לבין גישתה. לכן לדעתי, הודעה שלא נשתף פעולה עם האו"ם היא חשובה מאוד בהקשר להזמנתו של אש"פ. זו החלטה מספר אחד.

באשר להחלטה מספר 2 - יש בה כוונה לכרוך בענין את נושא ההתיישבות. ואינני מבין את שר החוץ - אם עד היום לא נאמר דבר על ההתנחלויות, מדוע לעורר ציפיה כי היום יגידו. כי אם כל ההאחזויות היו מקשים עלינו, אז הייתי יכול לומר כי הפעם זו התנגשות מחודשת, אבל אתה מעורר פה ציפיה לדבר שלא נעשה עד עכשיו. אני מקבל את הערכת השר גלילי, שאם היום הגולן היה מלא ב-6-9 האחזויות נוספות, לא היה צריך להגיד יותר, זה משלעצמו היה מהווה איתות לסורים. לכן, לפי דעתי, צריך להקים את 4-6 ההאחזויות הללו מבלי לחשוש. יש לי בקשה נוספת, ואני מבקש מהשרים, מהממשלה, לא לקשור זאת דווקא בהרגשה של יוקרה פנימית - כיון שיש מאמץ של התנחלות בשומרון - אני חושב שדווקא בהקשר לאש"פ יש מקום לומר: "אנחנו פה" ולהקים התיישבות אחת בשומרון, דווקא זו תהיה החלטה הולמת למה שקרה פה.

שר המשפטים ת. צדוק:

צריך כמובן להבחין בין העמדה שנקטנו והפעולה שעשינו לפני ההחלטה לבין התגובה שלנו אחרי ההחלטה. לפני ההחלטה, לא יכלה להיות לנו עמדה אחרת מאשר העמדה הגורסת שלילת כל קשירה של הערכת מנרט

האומ"ם באיזה שהוא ענין אחר. העמדה הזו היתה היחידה שיכולנו לנקוט ופעלנו לפי קו זה עד הרגע האחרון. כדי למנוע כל קשירה או כדי לצמצם את האלמנטים שהוכנסו לתוך ההחלטה. אך כשאנו היום דנים בענין החגובה, צריך לדון לפי המצב שהחלטה הזו יצרה.

עכשיו, אני חושב שיש חובה, עם כל האכזבה העמוקה שיש לנו מהמעדה של ארה"ב, לציין מהם הדברים שעמדת ארה"ב מנעה. אני רואה לפני את המסמך שולדהיים הביא מסוריה ויש בו שישה סעיפים האומרים:

1. THE SECURITY COUNCIL SHOULD BECOME THE FORUM FOR ACTIVE NEGOTIATIONS ON THE MIDDLE EAST PROBLEMS.

SECURITY . 2. THE NATIONAL RIGHTS OF THE PALESTINIANS MUST BE RECOGNIZED BY THE COUNCIL

1967. 3. THE SECURITY COUNCIL SHOULD SECURE WITHDRAWAL FROM THE TERRITORIES OCCUPIED IN JUNE

DEBATE. 4. THE P.L.O. SHOULD BE INVITED TO PARTICIPATE IN THE SECURITY COUNCIL

5. THE SECURITY COUNCIL SHOULD ESTABLISH THE REQUIREMENTS AND PREREQUISITES FOR PEACE IN THE AREA.

6. THE SECURITY COUNCIL SHOULD COMPLETE ITS WORK WITHIN SIX MONTHS.

ואני לא מהסס לומר, שאילמלא עמדתה של ארצות-הברית והאיום בווטו אמריקאי, היה סיכוי שהחלטה כזו עם כל ששת הסעיפים האלה תתקבל.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

אבל איום קצת יותר משמעותי היה מבטל הרבה.

שר המשפטים ח. צדוק:

אני מאוכזב מעמדת ארה"ב, אבל עם כל האכזבה מעמדת ארה"ב, אי-אפשר לתאר את עמדתה ככולה שלילית. כי בלי ארה"ב, ההחלטה הזו על כל ששת מרכיביה, פחות או יותר, היתה מתקבלת בהחלטת מועצת הבטחון. עכשיו, כמובן, עיקר החומרה, הוא בעצם קשירת ההארכה של מנדט האו"ם באיזה שהוא אלמנט אחר. זו החומרה של הענין. כי מבחינת התוכן של הענין, האיזכור של הבעיה הפלשתינאית, שלא בהקשר להארכת המנדט, זה דבר שהיה צפוי מצד ארצות-הברית על-פי מסמך סונדרס. ומי שהזלה את עצמו כי ארה"ב בשום פורום, לעולם, באיזה שהוא הקשר, לא תרשה איזכור של בעית הפלשתינאים, שגה, היתה זו אשליה. החומרה היא באיזכור של איזו שהיא תוספת בהקשר של הארכת מנדט האו"ם.

אבל הרבה יותר חמור הוא החלק השני שבו מדובר

על "TAKING IN THE ACCOUNT ALL RELEVANT U.N. RESOLUTIONS" כאשר בהחלטה המלאה - "ALL RELEVANT U.N. RESOLUTION" זה כולל את העצרת ואת מועצת הבטחון. אינני מסכים לדברי שר החוץ שזה יותר גרוע מהאיזכור המפורש של החלטת העצרת.

ראש הממשלה י. רבין:

הוא לא אמר זאת. הוא אמר כי זה פחות גרוע.

אילו הוזכרה במפורש החלטת העצרת 3375, לא היתה אפשרות לערכים לנמק ולומר כי הביטוי שלהם "ALL RELEVANT U.N. RESOLUTION" זו היתה החלטה 3236. אז הפירוש הזה שארה"ב מייחסת לביטוי, אולי בניגוד להגיון, נבע מכך שאין איזכור מפורש של איזו שהיא החלטה של העצרת ואין בכלל איזכור של העצרת, אלא של "U.N. RESOLUTION".

לגבי הזמנת אש"פ, צריך לראות את הענין

בכל חומרתו, אבל כמות שהוא. אינני מתיימר להיות משפטן שצבין בענין הצ'רטר

והפרוצדורה של האו"ם, אבל ארה"ב הסתייגה במפורש מכך. זה אינו חלק מההחלטה, אלא יותר הודעה, שלא על-פי קונצנזוס, אלא על-פי דעת הרוב, וזו הרי עובדה ידועה לנו, כי הרוב במועצת הבטחון רוצה לשמוע את אש"פ. ואם לפי התקנון של האו"ם אין בענין זה וטו של ארה"ב, כי זה ענין פרוצדוראלי, אז בין שיש הודעה ובין שאין הודעה, למרות עמדת ארה"ב המתנגדת להזמנת אש"פ, אין מנוס מזה שמועצת הבטחון תשמע את אש"פ.

עכשיו, לפי אילו קווים אנו צריכים לפעול? לדעתי, אנו לא צריכים לומר כי אנו מקבלים את סעיף 2, ולא שאנו לא מקבלים אותו. אנו לא צריכים לדבר על זה שההסכם ימשיך להחקיקים על-יסוד ההדדיות וכו'. אנו צריכים להגיד כי אנו רואים את הארכת המנדט כחלק מהסכם ההפרדה ואנו דוחים את קשירת הארכת המנדט עם איזה שהוא גורם או אלמנט אחר ובלי התייחסות ישירה להחלטה זו צריך לומר - בעינינו, ההחלטות הרלבנטיות היחידות המשמשות בסיס לאיזה שהוא מו"מ הן 242 ו-338 ותו-לא. ולכן לא ננהל מו"מ עם אש"פ ואנו שוללים השתתפות אש"פ בדיוני מועצת הבטחון. זה לגבי התגובה על ההחלטה. לגבי ארה"ב - אנו צריכים להביעא במילים הנכונות את אכזבתנו ומורת רוחנו משאנו צריכים ממשיה, לפתוח אתם מיד בחילופי דברים שנועדים לממש הלכה למעשה 2 אלמנטים בהודעת מויניהן והם: שההחלטות הרלבנטיות היחידות הן 242 ו-338 ושאר ארה"ב מוסיפה לשלול לחלוטין השתתפות אש"פ בדיונים. כמו-כן אני בעד הודעה בכנסת.

עכשיו בסוגיית ההתיישבות - אני מצטער צער רב כי הדבר הזה הועלה היום ואני חושב שעצם העלאתו היום אינה משרתת את תוקפה של התגובה הפוליטית ולא את החלטת מועצת הבטחון. אנו שמענו מהרמטכ"ל על הערך הצבאי של איכלוס המאחזים, אז אם בניגוד למה שמענו מזה"ל לפני חרשים, הנסיבות היום, קיום המאחזים, הקונפיגורציה שלהם, העובדה שאין לנו אפשרות לאיש אותם על-ידי כוחות צה"ל...

הרמטכ"ל מ. גור:

לא אמרתי כי אין לצה"ל כוחות לאיש אותם. צה"ל יכול לאיש אותם ועוד הרבה אחרים.

שר המשפטים ח. צדוק:

אם הרמטכ"ל אמר כי שיקולים צבאיים מחייבים היום את האיכלוס הזה, אז בודאי זה דבר מרחיק לכת שהממשלה צריכה להביא אותו בחשבון. אך אני חושב שראיית המאחזים הללו כתגובה התיישבותית, אינה הולמת את חומרת העניין של החלטת מועצת הבטחון, ואני מבקש לא לשכוח את דברי הרמטכ"ל שקשירת שני הדברים עלולה להתבטא בהכרח בתגובה הצבאית הסורית, עם הכרירה שאנו עלולים למשוך את תשומת לב העולם מתגובתנו הפוליטית, אם תהיה פעולת הסברה נגד העיתוי, וגם אם בקרב היהודים היא תהיה חיובית, הרי כוונת התיישבות שהיא דיס-פרופורציונאלית מבחינת חשיבותה כתגובה להחלטה שנחקבלה, תגורר אחריה תגובה שלילית. אינני מזלזל בזה שיש חשיבות רבה שהתגובה שלנו מיד, מסביב השולחן זה על החלטת מועצת הבטחון, תהיה תגובה מאוחדת ולא תגובה מפולגת, שהי אצפוייה, אני חושש, לא מבחינת העמדה לגבי עצם פעולת ההאחזויות, אלא לגבי קשירת שני הדברים יחד וקבלת המאחזים כהחלטה על תגובה פוליטית על החלטת מועצת הבטחון אחרת. העניין הזה הועלה לפני זמן רב והוא יכול היה להתקבל אילו הדיון היה נערך לפני שבועיים, או בעוד שבועיים, על-פי שיקול לגופו של עניין. בהתייחס לכל הגורמים החשובים בעיני, כשאחד הגורמים החשובים הוא המלצת הרמטכ"ל ואי-קשירת שני הדברים יחד, הייתי ממליץ כי אנו נתרכז היום על התגובה הפוליטית, ואת ענין ההתיישבות נדחה לדיון במועד יותר מאוחר, לאו דווקא הרבה יותר מאוחר, אבל לא היום ולא על-ידי יצירת קשר ישיר בין הגורמים.

שר השיכון א. עופר:

אני מצטער צער רב על כך שבדיונים המדיניים אנו נגררים ולא יוזמים. למעשה, גם עכשיו. מאז הדיון עם מצרים לא קיימנו כל דיון מדיני, לא גיבשנו לעצמנו אילו יעדים - לאן אנו רוצים ללכת הלאה,

זאת למרות שאנו שומעים כל הזמן גם מארה"ב כי הם בעד "מובמנט" ורוצים כי יהיה המשך להולכים האלה. אך אנו חושבים כי הם לא מתכוונים לכך ברצינות ובמקום ליוזם אנו לדעתי, נגורים לתגובות נגד. גם כשהלכנו להסכם עם מצרים - ואני הייתי בעד הסכם עם מצרים באוגוסט ולא במרץ, ואחד הנימוקים שלי שלא האמנתי בתאוריה של מרץ כי אנו מפרידים בין מצרים לבין העולם הערבי ובין מצרים לסוריה, ולכן חשבתי כי בהמשך להסדר הביניים עם מצרים צריך לבוא המשך של הסכם ביניים עם סוריה. ואכן, כשהסברנו את העניין הזה בתוכנו אמרנו, כי לא יהיה הסכם ביניים נוסף עם מצרים ולא עם ירדן ולא עם הפלשתינאים ומה שנשאר פתוח זה הסכם עם סוריה.

שר המשטרה ש. הלל:

יש החלטת ממשלה שעם סוריה אנו הולכים להסדר שלום בלבד.

שר השיכון א. עופר:

לא כך החליטה הממשלה. עד כמה שאנו זוכר, אין החלטה לא בעד ולא נגד הסדר ביניים. כשעלה עניין הסדר הביניים אמרו כי הממשלה תדון, אבל אין החלטה, לא בעד ולא נגד הסדר הביניים.

שר המשטרה ש. הלל:

יש החלטה פוזיטיבית של הממשלה בעניין זה.

שר השיכון א. עופר:

אני חושב שהיתה שגיאה בכך שלא עודדנו הסדר ביניים, אפילו מוגבל, עם סוריה. וידענו כי הוא יהיה מוגבל, ובכל-אופן חלק מתכרי הממשלה ניסו ליוזם את האופציה הזו של ההסדר הכולל, החל מהרגע הראשון אחרי ההסדר עם מצרים, וחלק היה פסיבי, ואני רוצה להגיד שאם הולכים להסדר ביניים לפני הסדר כולל, הרי המאחזים לא יעזרו...

השר י. גלילי :

זה הבל הבלים שהמאחזים היו חלק בסתימת הגולל להסדר.

שר השיכון א. עופר :

על המאחזים אני עוד אדבר.

השר י. גלילי :

זו החשדה חסרת שחר.

שר השיכון א. עופר :

אני מבקש לא ברוגז, כי אחרת אדבר בתריפות נגד הנסיון לקבל החלטה. גם מה שאמר היום שד החוץ, כאילו עכשיו, כשהמצרים יקבלו טרטוריה, הסורים יקבלו החלטה, זו לדעתי אפשרות הכי גרועה.

שר החינוך והתרבות א. ידלין :

זה לא כל כך גרוע. האם החלטות הורסות את העם היהודי? מילים לא הרסו את העם היהודי אף פעם.

השר א. עופר :

יש לי עמדה ברורה בענין הזה, אני מבקש לתת לי לומר את דעתי.

שר החקלאות ושר התקשורת א. און :

לא כדאי לך להיות במיעוט.

ראש הממשלה י. רבין :

אני מבקש סבלנות.

שד השיכון א. עופר:

אני חושב שהיינו צריכים להיות נכונים לאיזה שהוא ויתור טריטוריאלי בגולן. הממשלה היתה צריכה להחליט שאנו שואפים להסדר ביניים בגולן עם הידיעה שיש לזה אפשרויות מוגבלות במסגרת הסדר הביניים. ובענין זה היינו צריכים להיות פוזיטיביים, ואם הלכו בקו של הסדרי ביניים, היינו צריכים להיות עקביים עד הסוף.

שד המשפטים ח. צדוק:

אפילו אם זה נכון, אתה חושב כי זה מועיל היום?

שד השיכון א. עופר:

אני מבקש לא ללמד אותי. אני יודע מה מועיל או לא, כמו כל חבר אחר. כל הזמן מטיפים לי!

ראש הממשלה י. רבין:

תפקידי כיו"ר, לאפשר לכל אחד מהחברים לומר את

דבריו.

שד השיכון א. עופר:

אני שהקתי 3 חודשים וחשבתי שהרבה דברים לא מועילים נעשו פה והחליטו עליהם. אני חושב שלא מועיל לא להגיד בממשלה את מה שאחרי חושב. אנו מנסים להתעלם מכך שלא הפרדנו בין מצרים לעם הערבי. ואם הפרדנו - היא תצטרך לחזור לקו. יכולנו להפריד אילו היינו מגיעים להסדר עם סוריה. והיו חברים בממשלה שחשבו כי צריך למצות מהלך זה. ואם היה הסכם בין מצרים לסוריה, היינו יכולים ליצור פה חזית של הפלשתינאים נגד סוריה, כי אנו זוכרים שהקיצונים בחזית הסרוב יצאו נגד סוריה על כי אסד רוצה גם כן הסדר, והם מאשימים אותו. מי שחושב שיש פה חזית ברורה בין ארה"ב ובריה"מ ואין שיתוף פעולה ביניהן והן אינן יודעות לאן הן רוצות להוביל אותנו, גם כן טועה. אנו יכולים להוריד את העיניים לחול ולא לראות,

ואולי טוב שלא נראה? אינני יודע האם יש עוד אפשרויות להסדר ביניים עם סוריה והאם זה יכול להתגשם אילו היינו הולכים בקו זה ומנסים למצות אותו עד הסוף. אמנם כעת יצא כלפי העולם כולו שהוסרים סרכו להסדר ביניים ואולי זה יצא טוב, אינני יודע.

משהו בענין ההסדר הכולל, שאנו הולכים עכשיו לקראתו, כי לדאבוני לא יהיה עכשיו מהלך נוסף של הסדר ביניים עם סוריה, שיכול היה אולי לתת לנו פסק זמן, אך מי שלא ראה לאן הולכת ארה"ה לא רואה את המציאות. אנו יכולים להשקות ודלחות - וכל הכבוד למשרד החוץ על תמרוני ההשקיה שלו כדי שהאמריקאים יגיעו למדיניות שלהם שלבסוף תצא לאור, ואם מדיניות האחרים אנו יודעים, אך יש לנו את הכשרון שלא ליצור את המהלך ההסטורי במקום שאנו רוצים.

אני הייתי בין 5 החברים בממשלה שהצביעו כי אנו צריכים ללכת בענין הפלשתינאים ולהודיע כי אנו מוכנים ללכת למו"מ עם כל גורם פלשתינאי אשר יכיר בישראל ואז נזכה לאחדת העולם. בשל כך אמרו לי חברים כי בכך אנו בעצם עוזרים לירדן, כי ירדן היתה שבעת רצון מכך שאיננו מכירים בגורמים אחרים. אני לא התכוונתי להכיר באש"פ, אלא רק בכל גורם פלשתינאי שיכיר בזכות קיומה של מדינת ישראל.

השר ג. האוזנר:

למעשה היה כתוב כי אנו מוכנים לנהל מו"מ עם ירדן ועם כל גורם פלשתינאי. כך זה היה כתוב.

שר השיכון א. עופר:

אמרו כי זה יתפרש כהחלטה נגד ירדן, כאשר האמריקאים שהם הפטרונים הגדולים של ירדן, כבר זרקו אותם. יוצא איפוא שבסוף נשאר אנו עם חוסיין. לכן אני חושב שאין לנו ברירה אלא ליוזם מחדש מהלכים מדיניים ולא לחכות שנגרר עד ינואר ושאו הנשיא יתן ווטו אמריקאי, כי כך אנו הולכים וגבנו אל הקיר.

לגבי ההאחזויות - כמו שר החוץ, איני נגד

התנחלויות, אם כי אני חושב שבגולן, בבקעת הירדן ובמפרץ סואץ הבעיה היא בעיה בטחונית ולא התנחלויות. אבל גם לאורך קו הבטחון תהיינה התנחלויות. רק בתכנית השנה הזו, בתקציב '75 אושרו כבר 5 ישובים בגולן: מושב עובדים אליעד, קיבוץ אניעם, קיבוץ גשור, מרכז תעשייתי קצרין ומרכז איזורי ליד מושב גורן. לאחר שהתקציב הזה גובש, בא יו"ר ועדת השרים לענייני התיישבות והביא באפריל לוועדת השרים תכנית דו-שנתית לישובים חדשים ולאחר שסוכם תקציב, הוחלט על 11 ישובים נוספים. אני חושב שחשך ישראל גלילי יודה, כי ברשימה שלנו בתחילה, לא היה רשום מושב תל-זית ואני תמכתי בהצעת השר חזני המנוח, להכניס את מושב תל-זית לרשימה. לכן אני מסביר כי היתה תכנית דו-שנתית שאותה הגשנו לשר האוצר ובקשנו כי נתחיל לבצע את התכנית הזו עוד ב-1975. ואמנם משרד השיכון קבל על עצמו לספוג מחצית מהסכום הזה בשנת התקציב 1975 ואמרנו כי היתר יהיה בשנת התקציב 1976. כלומר, היתה תכנית דו-שנתית להתנחלות מסודרת, מבוקרת והגולן לא קופח בה ועוד אמרנו כי הלוואי ויהיה לנו כסף לבצע תכנית זו. לא היתה שנה בהתנחלות, מאז מלחמת ששת הימים, פעילה כל כך, כפי שאושרה בשנת התקציב הזו בוועדת השרים לענייני התיישבות.

עכשיו, אני רוצה רק להביא בפניכם כמה תאריכים: ב-31.8 הגענו להסכם עם מצרים, ב-3.9 הכנסת אישרה אותו, אך עוד לא הגענו לחתימה מלאה של ההסכם, אלא חייכנו לאישור האמריקאי שבא ב-23.9, ומשחמנו בראשיתיות בג'נבה עדיין לא חתמנו חתימה מלאה, כי לא היתה עדיין החלטה אמריקאית. אך פחות משבוע לאחר אישור הכנסת, הביאו OUT OF THE BLUE החלטה של 4 מאחזים בגולן. מי יסביר למישהו בעולם כי זו לא החלטה שסוגרת אופציה להסדר ביניים בגולן? לי בכל-אופן זה לא הוסבר וגם לחלק מתושבי ישראל זה לא הוסבר ואני משוכנע שהולם אמר אז: אתם סגרתם את האופציה לפני סאדאת להסדר ביניים.

השר י. גלילי:

כך גם היו צריכים להכריז בעת ההחלטה על עיבוי

ירושלים.

שר השיכון א. עופר:

אגב, אין עוד 4 גרעיני אפילו בפועל קיים רק גרעין וחצי. כלומר, האם ההכרזה היתה צריכה להיות? ומבחינה צבאית, אני יכול להגיד כי זה אפס, היא לא נותנת לך דבר מבחינת האלמנט הבטחוני של הגולן. ומבחינה כלכלית, זה גם כן שום דבר, כי לא היה פה קרקע וזה לא היה בתכנית. וסה"כ דובר על כך שליד הביצורים הקיימים יקימו כמה קרוונים - האם מישור יגיד כי זו התנחלות וזה ממלא את הגולן? 20 ישובים יש בגולן, אז 10 הקרוונים האלה ימלאו את הגולן? לכן היתה לכך רק משמעות אחת, משמעות פוליטית, והיום יש להכרזות על ההתנחלות בגולן רק משמעות אחת, משמעות פוליטית. ואני אז התנגדתי למשמעות הפוליטית ואני ממש נדהמתי כשהענין הזה נסגר אז מבחינה פוליטית. האם היה לנו זמן, האם אסאד אמר או שהוא לא רוצה בהסדר ביניים? ואני התנגדתי לזה, כי אין לזה שום ערך צבאי, שום ערך התנחלותי, רק ערך כהכרזה. ואילו הייתי קיצוני בדעותי בענין רמת הגולן והייתי חושב שאין מה לנהל מו"מ עם הסורים ברמת-הגולן, גם בהסדר כולל, הייתי אומר כי זה חול בעיניים ומה שחשגנו זה שאסאד התנגד.

שר המטרה ש. הלל:

ישנם מספר נושאים שאנו צריכים לתת עליהם את הדעת. אני לא אציע היום, אם כי אני חושב שלא צריכה להיות דחייה ארוכה, מה נעשה במועצת הבטחון ב-12 לינואר, מה אנו מכינים, עם מה אנו באים? יש מספר בעיות הקשורות במערכת היחסים שלנו עם ארה"ב ואנו צריכים לחשוב ולטכס עצה, מה בעצם אנו צריכים לומר...

ראש הממשלה י. רבין:

בינתיים הגיעו שני שדרים: האחד מהנשיא והאחר משר החוץ, ואני חושב שכדאי להקריא אותם, אולי פשוט לצורך האינפורמציה שקשה להתעלם ממנה בדיון. לו היתה מונחת לפני קודם, הייתי מביא אותה קודם.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

עוד לא הספקתי לנתח במידה מספקת את 2 האגרות. ישנה אגרת אחת של הנשיא לרה"מ שבה הוא מנתח את דרך ההצבעה של ארה"ב במועצת הבטחון ומפנה אותנו בעצם לאגרת השניה של המזכיר שבו יש הסבר יותר מפורט, מה הושג בכל זאת על-ידי המאבק האמריקאי ולמה, פחות או יותר, אפשר לצפות. יש פה רמז לכך שחוסר התווה בחזית הסורית יצר מצב קשה ועל כך שלא היתה פגישה עדיין בין הנשיא לרה"מ. שם הם ידברו בצורה יותר מפורטת על האסטרטגיה המשותפת לעתיד. כמו-כן הוא מעלה הצעה שלפני ההתכנסות מועצת הבטחון ב-12 לינואר, אניע לארה"ב כדי לתאם עמדות או לברר עמדות לקראת הישיבה במועצת הבטחון ב-12 לינואר. כמו-כן מופיעים מלים כמו "אינטימיט" וכו'.

ראש הממשלה י. רבין:

אני אקריא את המברק כלשונו:

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

אני אקריא את המכתב מקיסינג'ר, זו תשובה על שדר שהעברתי אליו.

DEAR MR. PRIME MINISTER,

I HAVE BEEN FOLLOWING THE PROCEEDINGS ON THE UNDOF EXTENTION IN THE SECURITY COUNCIL, AND THE RESULTS IN MY JUDGEMENT ARE MUTUALLY SATISFACTORY. SECRETARY KISSINGER'S LETTER TO FOREIGN MINISTER ALLON DETAILED THE SUCCESFUL EFFORTS OF THE U.S. IN THIS REGARD BASED ON CLOSE AND CONTINUOUS CONSULTATIONS WITH THE ISRAELI GOVERNMENT. I AUTHORIZED AN AFFIRMATIVE VOTE ON THE RESOLUTION IN THE CONVICTION THAT FOR THE U.S. TO HAVE VOTED THE SIX MONTH UNDOF EXTENSION WHICH HAVE CARRIED WITH IT THE GREATER RISK OF BEGINNING A CHAIN REACTION WHICH HAS SERIOUSLY HEIGTEN

SPIRIT

TENSIONS IN THE AREA AND COULD LEAD TO A RESUMPTION OF HOSTILITIES. IN THE BROADER CONTEXT, I WANT TO MAKE A FEW ADDED OBSERVATIONS IN THE

OF THE CLOSE AND INTIMATE RELATIONSHIP WHICH EXISTS BETWEEN ISRAEL AND THE U.S. WE SHARE YOUR VIEW THAT THERE IS A SUBSTANTIAL EFFORT BEING MADE TO SHIFT FOCUS OF NEGOTIATIONS ON THE ARAB-ISRAELI DISPUTE FROM THE GENEVA CONFERENCE SECURITY COUNCIL. IN PART, THIS ARISES FROM THE FACT THAT IT HAS NOT BEEN POSSIBLE TO GET A SERIOUS NEGOTIATING PROCESS STARTED IN THE AFTERMATH OF THE EGYPTIAN ISRAELI AGREEMENT THE IMPLEMENTATION OF WHICH SEEMS TO BE PROCEEDING WELL. THE POSITION OF THOSE WHO ARE SEEKING TO MAKE THE COUNCIL MORE PREDOMINANT HAS BEEN STRENGTHENED BECAUSE OF THE DIPLOMATIC VOID WHICH PRESENTLY EXISTS, PARTLY AS A RESULT OF OUR INABILITY TO MEET AND WORK OUT A COMMON STRATEGY AS AGREED IN JUNE. WE WILL STICK TO THE PRESENT STRATEGY DESPITE THIS. AN OVERALL REVIEW OF WHERE WE ARE AND WHERE TO GO HAS ASSUMED GREATER URGENCY. I LOOK FORWARD TO MY TALKS WITH YOU AT THE END OF JANUARY. IN THE MEANTIME, IF FOREIGN MINISTER ALLON COULD FIND IT CONVENIENT TO COME TO WASHINGTON IN EARLY JANUARY TO CONCERT POSITION ON THE SECURITY COUNCIL DEBATE THIS BE

DESIRABLE.
SINCERELY,
GERALD R. FORD.

DEAR YIGAL:

I HAVE REVIEWED WITH THE PRESIDENT YOUR LETTER OF YESTERDAY DEALING WITH CURRENT DEVELOPMENTS IN THE SECURITY COUNCIL ON THE UNDOF EXTENSION. WHILE I KNOW YOU AND HAVE FOLLOWED CLOSELY THE DEVELOPMENTS IN NEW YORK, THIS GIVES ME THE OPPORTUNITY TO DESCRIBE THE PRESENT SITUATION THERE. I WILL SOLE ADDRESS MYSELF TO CERTAIN OF THE BROADER IMPLICATIONS WHICH

MIGHT BE INVOLVED.

AS YOU ARE AWARE, WE HAVE BEEN CONSULTING TOGETHER WITH YOU FULLY EVERY STEP OF THE WAY. THIS IS AS IT SHOULD BE IN THE SPIRIT OF OUR SPECIAL RELATIONSHIP. I APPRECIATE RECEIVING YOUR EXPRESSION OF GRATITUDE ON BEHALF OF YOUR GOVERNMENT FOR THE STAND WE HAVE TAKEN. THIS FIRM STANCE HAS ACHIEVED VERY SUBSTANTIAL, INDEED DECISIVE RESULTS. AT THE OUTSET, AMBASSADOR MOYNIHAN SOUGHT A CLEAN UNDOF EXTENSION RESOLUTION UNLIKED TO ANY FUTURE SC MEETING. IT VERY QUICKLY BECAME CLEAR THAT THERE WAS NO BROAD SUPPORT IN THE COUNCIL FOR THIS. NEVERTHELESS, AS A RESULT OF THE FIRM STANCE OF THE U.S., WE CAN POINT TO MAJOR CHANGES IN THE ORIGINAL TEXT PRESENTED. WHILE THE TEXT WHICH EMERGED FROM THE COUNCIL HAS SOME IMPERFECTIONS, IT AVOIDS THE PRINCIPAL CONCERNS OF ISRAEL AS CONVEYED TO US BY AMBASSADOR DINITZ AND BY YOUR GOVERNMENT IN NEW YORK AND JERUSALEM.

3375. THERE IS NO LONGER ANY EXPLICIT REFERENCE TO GENERAL ASSEMBLY RESOLUTION

(אין התייחסות להחלטות העצרת, אם כי אנו יודעים שזה כלול במכלול החלטות האו"ם).

WE SUCCESSFULLY GOT DELETED REFERENCE TO THE STATEMENT OF THE SECURITY COUNCIL PRESIDENT, THERE-BY AVOIDING ANY LINK BETWEEN THE RESOLUTION AND THE PLO. THERE HAS BEEN ELIMINATED ANY REFERENCE TO THE PALESTINIAN PEOPLE. AS REGARDS THE PROPOSED STATEMENT OF THE SECURITY COUNCIL PRESIDENT EXPRESSING AN UNDERSTANDING BY THE COUNCIL THAT THE PLO BE INVITED TO PARTICIPATE IN A DEBATE ON THE MIDDLE EAST IN JANUARY, WE INSISTED THAT IT NOT BE A CONSENSUS STATEMENT. OUR JUDGEMENT IS THAT TO HAVE VETOED A TEXT WHICH EXTENDS UNDOF FOR SIX

MONTHS AND AVOIDS THE ABOVE PITFALLS WOULD NOT HAVE BEEN IN THE INTEREST OF THE U.S., ISRAEL OR IN THE INTEREST OF PEACE IN THE AREA. HAD WE FAILED TO ACHIEVE THE ABOVE, WE WOULD HAVE VETOED THE RESOLUTION. THE FACT THAT REPRESENTATIVES AROUND THE SECURITY COUNCIL KNEW THIS WAS HELPFUL IN BRINGING ABOUT THE MARKED IMPROVEMENT IN THE TEXT IN THE COURSE OF THE INFORMAL COUNCIL CONSULTATIONS. WE HAVE MADE CRYSTAL CLEAR IN OUR EXPLANATION OF VOTE THAT THE ONLY RELEVANT RESOLUTIONS ARE SC 242 AND 338. WE DISASSOCIATED OURSELVES FROM THE INVITATION TO THE PLO. REGARDLESS OF THE PREVIOUS GA INVITATION, AND ALTHOUGH IT IS NOT VETOABLE IN THE COUNCIL.

I AM SURE THEREFORE THAT YOU WILL AGREE THAT YOU WILL AGREE THAT THERE HAS BEEN NO SUCCUMBING TO SOVIET AND SYRIAN PRESSURE, WE DID NOT AND WILL NOT IN THE FUTURE BE BLACKMAILED, AND OUR FIRM STANCE HAS PRODUCED THE DESIRED RESULTS. WE MADE CLEAR IN OUR STATEMENTS IN THE SECURITY COUNCIL THE FOLLOWING:

- A. WE DO NOT CONSIDER THAT THE EXTRANEIOUS MATTERS WHICH HAVE BEEN INTRODUCED INTO THE COUNCIL'S ACTION TODAY HAVE THE EFFECT FOR CHANGING EITHER THE NEGOTIATING FRAMEWORK, THE BASIS FOR THESE NEGOTIATIONS, OR THE PARTICIPANTS IN THEM.
- B. THE U.S. CONSIDERS THAT ONLY RESOLUTIONS 242 AND 338 AND IN FACT RELEVANT TO THE SITUATION IN THE MIDDLE EAST.
- C. THE U.S. DOES NOT SUPPORT THE STATEMENT OF THE COUNCIL PRESIDENT SESSION. INDICATING THAT THE PLO WILL BE INVITED TO PARTICIPATE IN THE JANUARY

I UNDERSTAND YOUR EXPRESSION AND CONCERN OF REGARDING THE SECURITY COUNCIL. THE SECURITY COUNCIL DISCUSSION, HOWEVER, IS IN CONFORMITY WITH CHARTER PROVISIONS AND, IN THE U.S. VIEW, DOES NOT PREJUDICE THE REFERRED METHOD OF THE GENEVA CONFERENCE OR OTHER TESTED PROCEDURE. AS

YOU KNOW, ANY MEMBER CAN CALL A MEETING AT ANY TIME. THEREFORE; THE RESOLUTION CREATES NOTHING NEW BUT MERELY RESTATES AN EXISTING REALITY. ONE OF THESE REALITIES IS THAT THE COUNCIL CANNOT IMPOSE A SOLUTION WITHOUT OUR AGREEMENT. I REJECT WITH SOME AMAZEEMENT YOUR IMPLICATION THAT THE U.S. COULD BE PART OF SUCH AN IMPOSITION. WE HAVE NO INTENTION OF JOINING IN A SECURITY COUNCIL ACTION TO IMPOSE A SOLUTION. ON THE CONTRARY, WE WILL FOLLOW THE STRATEGY WE HAVE OFTEN DISCUSSED. FINALLY, I AM SURE YOU WILL AGREE THAT IN THE AFTERMATH OF THE SECURITY COUNCIL OPERATION WE SHOULD CONSULT CLOSELY TOGETHER WITH A VIEW TO DETERMINE HOW BEST TO PROCEED OVER THE COMING WEEKS. WHAT IS NEEDED IS A COMMON STRATEGY BASED ON MUTUAL CONFIDENCE. I WOULD BE GLAD TO SEE YOU IN WASHINGTON PRIOR TO THE SECURITY COUNCIL DISCUSSION TO CONCERT STRATEGY.

WARM REGARDS,
HENRY A. KISSINGER.

שר המטערה ש. הלל:

אני מניח, כי בוראי לפני הפגישה במועצת הבטחון ולפני צאתו של שר החוץ, נהיה חייבים לקיים בינינו דיון בנושא, וככל שאני שומע פה חברים, יש לי הרגשה, שאיננו יכולים להימנע מקיומו של דיון, כי אינני חושב שזה מחזק ממשלה במצב כזה, כאשר נשמעים טיעונים כפי שנשמעו היום. אני חושב שלא תהיה ברירה ונאמר לעצמנו דברים יסודיים - למה אנו מסכימים או לא? והבעיה היא כבדה ואין טעם שנחמק ממנה. אני מוטרד מענין ארה"ב. צריך לטכס עצה כיצד לטפל בו, כאשר המכתבים האלה לא באים לשנות שורה שלמה של דברים שקרו בזמן האחרון. זה התחיל בכסף, בכך שזה לא היה בדיוק אותו סכום שהובטח והמשיך במסמך סוגדרס ועוד דברים שגרמו לפיחות זוחל. ואני לא הבנתי מדוע היה מקום שהאמריקאים ירצו לומר שאנו לא יכולים להתעלם עוד מהבעיה פלשתינאית, כפי ששר החוץ אמר. אני לא הבנתי עד זה הרגע, שאכן יש ויכוח בינינו לבין האמריקאים לגבי אופן הראיה של הבעיה הפלשתינאית. יכול להיות

שלא הבנתי את הדיווחים, שנה שהם אינם מציינים את העמדות המדויקות של ארה"ב. אני הבנתי כי האמריקאים ואנו רואים את הבעיה פהלשתינאית ורוצים כי הפתרון יהיה במסגרת ירדן ולא במסגרת מדינה נפרדת.

אני חושב שאי-אפשר להטיל את כל האשמה על ממשל ארה"ב, כאשר נוצר מצב, שכל אחד מאתנו באופן כללי, ידע בדיוק איך יגמר הדיון הזה במועצת הבטחון. אני מעיד על עצמי, כי כאשר שר החוץ סיפר על נסיעת וולדהיים, העליתי את זה שיש סכנה שבדיעבד יתברר שיש הבנה, אך אין הבנה מוחלטת. כלומר, ההערכה שלהם היתה נכונה יותר מאשר שלי לגבי מה שהולך לקרות והאמריקאים יצאו מתוך הנחה שהם רוצים שיחודש מנדט האו"ם ועמדו בפני מציאות שאנו תרמנו לה בצורה זו או אחרת: שאם אמנם הסורים לא יקבלו סיפוק לדרישותיהם, אז מנדט כח האו"ם לא יחודש, לעומת זאת, אם הישראלים לא יקבלו סיפוק לדרישותיהם, מנדט כח האו"ם כן יחודש, כשהישראלים רק יגידו דברים לא יפים. כלומר, זו לא הפעם הראשונה שנוצרת מציאות של חוסר איזון. כאשר האמריקאים יוצאים מתוך הנחה כי קבלת הדרישה הישראלית, פירוש של דבר מעשה שאינו תואם את רצונותיהם, כאשר קבלת תכתיבים ערביים, נוחתת להם אפשרות לקבל החלטה שהם סה"כ מעונינים בה. ואם נקודת המוצא של האמריקאים היתה חידוש או אי-חידוש מנדט כח האו"ם, הרי היה פה מצב של חוסר איזון שתמך בדרישת הסורים, כי קבלת דרישת הסורים פירושה חידוש כוח האו"ם, כאשר קבלת הדרישה הישראלית, פירושה היה אי-חידוש כח האו"ם, ואני חושב שהנקודה הזו היא שהיתה בעוכרינו. כי לאמריקאים היתה הערכה, והערכה שלהם היתה נכונה שקבלת ההחלטה הזו לא תביא את ישראל להסתלק מאיזה שהוא דבר (וכלום יוצאים מתוך הנחה כי הרוסים גם הם היו מעונינים בחידוש) וכי ישראל תקבל את מה שהאמריקאים אומרים, והסורים בלי ספק יהיו שבעי-רצון אם יקבלו את מה שהם רוצים ואז הסיכונים הם קטנים מאד, כאשר לא צריך להגיד מספר, אלא תוכן. הרגשנו לא ענינה אותם והערכת המצב שעשו קיסנינג'ר וולדהיים היתה נכונה יותר מאשר הערכת ממשלת ישראל, אפילו אם באמת התכוונו לומר שעל יסוד זה יקום ויפול דבר. ואנו בעצם אישנו את העובדה, שבדיעבד היא מתחזקת. ואני רוצה לומר, שבתור דיפלומט שצריך לשקול זאת בצורה שקולה, כל אחד היה מחבר את

הנתונים ומגיע למסקנה, שאם רוצים בחידוש מנדט כח האו"ם, יש צורך לענות לדרישת הסורים, כאשר הישראלים ירטנו, יגידו כמה דברים, אך זה בסופו של דבר יתקיים.

אנו נמצאים עתה בתחרות בין המעצמות, כאשר קודם ידם של האמריקאים היתה על העליונה ואנו היינו צריכים לשלם על כך. עכשיו הרוסים תיקנו את מעמדם ואנו צריכים לשלם על כך ואני מעריך שלהבא האמריקאים ירצו לשפר את מעמדם, ושוב נצטרך לשלם על כך. אנו בזמן חתימת ההסכם עם המצרים, ידענו כי אין מצידם נכונות לעזור. לגבי ההסכם בינינו לבין האמריקאים היתה עמדה די ברורה, לענין שבינינו לבין ירדן, לא היתה התייחסות, ובאשר לענין שבינינו לבין סוריה, לא היתה התייחסות במסמך הזה והיתה לנו נטייה לומר: למה לנו לסבך את הענין, נגיד לזה. הנחנו לזה, והם לא ראו את עצמם קשורים לגבי הענין הזה לסוריה באיזו דרך שהיא.

שר הסעד ז. המר:

אין שום מכתב שלהם בענין סוריה?

שר המשטרה ש. הלל:

יש הסכמה של האמריקאים אתנו, שאת הפתרון עם ירדן הם רואים כפי שהם רואים, במסגרת הסדר בינינו לבין ירדן, אך לא נאמר דבר לגבי המשך הצעדים עם סוריה. והבעיה כרגע אינה בדיוק מה שהיה בנוסח האמריקאי, אם כי אפשר ללמוד ממנו כי אנו בעיצומם של מהלכים, אבל יש כמה דברים שצריך לומר בצורה בהירה מאד, למשל, ענין הטורר כדבר שאינו עומד בסתירה לחידוש מנדט כח האו"ם. אז קודם הוא נעשה במעשה ואחר-כך הסורים אמרו: "אנו יודעים", ועכשיו הם אומרים: "אנו מתכוונים". אם אנו לא נגיב על זה, פירושו של דבר, שקיבלנו את הקונספציה שבעת שהם אומרים "אנו מתכוונים" לתדש את מנדט כח האו"ם, הם מתכוונים להמשיך שלא לעשות דבר לגבי המשך החדירות מסוריה.

ראש הממשלה י. רבין:

בראיון ב"טיים מגזין", אסאד לא אמר: "דרך הקו".

שר המטרה ש. הלל:

אני חושב שמדינת ישראל צריכה לומר דברים חד-משמעיים: איך ישראל מתייחסת לפעולת טרור משטחה של סוריה. אני מצטער רק שאנו לא יכולים לומר "מעבר לקו הסורי", כי על זה אין התחייבויות. אבל לאור הדברים שנאמרו, עם הרגע של חידוש המנדט, אנו צריכים לומר את הדברים בצורה ברורה וחד-משמעית ולא להמשיך באי-הצגת עמדת ישראל. ובין כל הדברים שאנו יכולים לומר ולעשות, דומני שבענין זה גם נקבל תמיכה, לפחות מחלק גדול מהמדינות, אם נאמר: "ישראל תראה את סוריה כאחראית לגבי כל חדירה ופעולת טרור שבאה משטחה, ובענין זה, תשמור לעצמה יד חופשית, לעשות כל פעולה שתחצה". אנו לא מחייבים את עצמנו מתי ומה נעשה, אבל זו אחת התגובות שצריך להגיב היום, שיש לה משמעות פוליטית וגם סיכוי שזה יתקבל בתודעה בצורה חיובית. וזה מסוג הדברים שלגביהם אין צורך לחקוף את ישראל ולומר, למה היא באה להפריע לאשלייה שנוצרת. אני חושב שהדברים צריכים להאמר על-ידי ראש הממשלה, ובצורה שכל אחד ידע שישראל אינה מוכנה לעבור על זה לסדר היום, וביחוד שישראל תחזיק את סוריה אחראית ולא תראה את עצמה מוגבלת לנקוט בכל פעולה. באופן מעשי, גם צריך שבמסגרת התגובות שיצאו היום, מחר ומחרתיים, לסיכום ישיבת הממשלה, יאמר: "ישראל מתייחסת בחומרה לכל אותם נסיונות של חדירות ופגיעות, וישראל תחזיק את ממשלת סוריה אחראית ושומור לעצמה יד חופשית להגיב על הדברים האלה במלוא החומרה".

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

אין בזה שום בעיה.

שר המטרה ש. הלל:

אני חושב שזה דבר שצריך לומר - היום, מחר, מחרתיים, בצורה חד-משמעית.

ראש הממשלה י. רבין :

שר הבטחון אמר זאת בכנסת עוד לפני ההחלטה בעצרת.

שר הסעד ז. המר :

צריך להתנות זאת במשהו.

שר המשטרה ש. הלל :

ההתניה היא, שאם הם יעברו על תנאי זה, נראה עצמנו חופשים לעשות כל שנמצא לנכון. אני יודע כי אנו מוגבלים היום לגבי כל מה שאנו יוכלים לעשות.

ראש הממשלה י. רבין :

הכל פתוח לפנינו. אל תגידו: "מוגבלים". אמרנו כי אנו מתנגדים להקשר, לא אמרנו "נבטל". אתה רוצה לבטל את החופש הזה.

שר המשטרה ש. הלל :

אם אמנם זו כוונתנו, היה צריך להגיד זאת קודם. השאלה היא האם היה בכוונתנו עד עכשיו לנקוט צעד כזה? אם אמנם היה - צריך היה לומר זאת קודם. עכשיו, אנו באים להסתלק מהאוו"ם, או לעזוב את האו"ם. לדעתי, אילו היתה בכך איזו שהיא תועלת היינו מפיקים אותה באמירת הדברים בצורה מפורשת קודם לכן.

שר הדתות י. רפאל :

עכשיו ברור לי המכתב, כי אש"פ יהיו נוכחים ב-12 לינואר, לכן כפי שהיועץ המשפטי אמר...

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

האם יש גורם אחר שהיה מטיל ווטו, אולי

הצרפתים?

שר המטורה ש. הלל:

אני מציע, שאם נרצה להמשיך בצעדים קיצוניים, צריך יהיה לחשוב קודם כיצד לנצל אותם ברגע המתאים ולא קודם לבוא ולהגיד כי איננו רואים בעין יפה ולנקוט בצעד שאין לו ערך לדעתי. לכן אני לא מציע להסתלק מכח הא"ם, כי זה לא מעשי. אני חושב שהדבר שאפשר לומר הוא, שאנו רואים את חידוש המנדט כדבר בפני עצמו ולקבל כל מה שהציע רה"מ.

ראש הממשלה י. רבין:

אני ניתחתי אפשרויות. לא הצעתי.

שר המטורה ש. הלל:

אם כן, אני מתכוון לדברים שהובאו בנוסחה ב' של רה"מ, ואני לא חושב שאנו יכולים להסתפק בזה. צריך לתת ביטוי לכך שאנו מתכוונים לחזוק את מעמדנו ברמת הגולן, אחרת נטעה אם נחשוב שזה סוף המהלך. לכן אני בעד שנאמר כי נחזק את ישיבתנו ואת אחיזתנו ברמת הגולן. כמה מלים לענין ההאחזויות: השר עופר אמר בדבריו, כי ההתנגדות שלו לענין היא משום ערכו הפוליטי ומשום שלא היה לו שום ערך אחר, לא צבאי ולא מעשי.

שר השיכון א. עופר:

ההצעה היתה פוליטית.

שר המטורה ש. הלל:

אני אומר את הדברים עכשיו, בהקשר הנכון שלהם. בהצעה הזו היה הגיון צבאי. בעיני, הגורם הצבאי נראה כאן בהחלט. יש בהצעה זו גם חלק מהמגמה שלנו להמשיך ההתנחלויות ברמת הגולן והיתה גם לזה התנגדות

פוליטית, שהיא לא מוצדקת, אבל היא היתה, משום חתימת ההסכם והמו"מ עם סוריה על חידוש המנדט, ולפני שבוע, כשהעלה זאת השר קול, חשבנו זאת לחוסר טקט דווקא שבוע לפני חידוש המנדט של כח האו"ם שנעלה לשם, כי זה סתם לפגוע, אבל אם היה הגיון לאי-פגיעה ובלבד שמישהו לא יאמר כי בשל זה העניין הזה ניוזק, קיבלתי זאת. איני מבין רק את ההגיון, מדוע אנו צריכים לראות את עצמנו כבולים בשל אותו שיקול פוליטי. כי אם קודם היה הגיון לומר - נחכה עד אחרי החתימה, הרי הוא חדל להיות כיום, אלא אם כן אתה רוצה לומר כי זהו ווטו טוטאלי וכי איננו רוצים לעשות דבר וחצי דבר. האם לעשות זאת לפני כינוס מועצת הבטחון דווקא, זה יותר חכם? זה יותר טוב? לא קשה למצוא סיבות מדוע לא לעשות זאת. אני יכול למצוא לכם 300 תאריכים בשנה, אם נוריד את החגים. אבל אם היום אנו לא עושים זאת, אנו הולכים ומתקרבים ל-12 בינואר, שזה מועד כינוס מועצת הבטחון. לכן אני מציע, כי הממשלה היום לפחות תעשה דבר אחד: תוריד את הווטו הפוליטי מכל ענין ההתנחלות ברמת הגולן. אם אין ווטו פוליטי, אז אפשר לשקול דבר זה לגופו ולראות אם אין לו ערך או צריך למצוא לו ערך.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

האם היום יש ווטו פוליטי? היה שיקול של עיתוי.

שר המטרה ש. הלל:

היתה הצעה שנאמר על-ידי חברים בממשלה ואשר ביטא אותה השר עופר, שלא נדון עכשיו לגופו של ענין, האם זה טוב או לא, מתאים או לא - ואני מתכוון להעלות את עצם הענין בישיבת הממשלה, כי אני רואה בזה אקט פוליטי ואני רוצה לדבר על זה בממשלה. אני חושב שאם נמשיך לראות בזה אקט פוליטי - ולא צריך לעשות זאת - אני מציע כי היום או מחר נעשה ישיבה על-מנת לדון בזה, ואילו היום נסתפק בזה שנאמר, כי אנו מסלקים מזה את הצורך להעלות את זה לדיון פוליטי בממשלה ונעביר זאת למסגרת המתאימה. אפשר להגיד כי אין ערך צבאי או כלכלי, ובלבד שלא נייחס לזה משמעות פוליטית. ואם הכוונה של החברים היא, שמכיוון שהמצב הוא כך, זו סיבה טובה שלא לקבל החלטה היום, הרי אם לא נקבל החלטה היום, נגלוש מזה ל-12 לינואר ואחרי זה כבר

לא נהיה כל-כך מעודדים ושמחים. לכן אני מציע כי נאמר היום שעולים ב-2-3 נקודות, וכי הממשלה מחזירה את הנושא לוועדת השדים לענייני התיישבות, על-מנת לדון ולסכם בהקשר לכל התכניות, גם של ההאחזיות וגם של ההתיישבויות הקיימות.

השר לקליטת העליה ש. רוזן:

יש תכניות של 29 ישובים ובתוך זה גם זה.

שר המטענה ש. הלל:

אם בתוך זה גם זה, זה בסדר.

שר השיכון א. עופר:

כאשר יביאו ענין התנחלותי כענין פוליטי, צריך יהיה לדון בזה כענין פוליטי.

שר המטענה ש. הלל:

אני כזה מסכים. אבל אני מציע שלא תתקבל במסגרת זו החלטה זו. אני רוצה להתייחס לעוד נקודה אחת: אני חושב שאנו הולכים לתקופה קשה מאוד, גם מבחינה פנימית וגם מבחינת מערכת היחסים שלנו עם האמריקאים. ומכיוון שכאן נאמר על-ידי השר א. עופר, כי כל אחד צריך לומר את אשר עם ליבו, אז יש לי הרושם כי אנו הולכים לתקופה כל כך קשה, שמוטב יהיה לבחון בהקדם האם אין מקום בתקופה זו להרחיב את הבסיס הפרלמנטרי של הממשלה.

השר ג. האונדר:

למרות השדרים המרגיעים של הנשיא פורד ושל ד"ר קוסינג'ר, החומרה המשתמעת מנושא זה היא רבה מאד. עצם הסכמתנו להתפשר על הערכת מנדט האונדרוף, מבלי לדון מחדש בשאלה הפלשתינאית, בשאלה הפלשתינאית, המופיעה בסעיף 2 של ההחלטה שהצביעו בעדה...

ראש הממשלה י. רבין:

זו בעית המזרח התיכון "INCLUDING".

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

לרבות השאלה הפלשתינאית.

השר ג. האוזנר:

ואם נתנו יד להארכת מגדט של כוחות האו"ם שהוא תוצאה של הסכם בליטראלי בינינו לבין סוריה, זו הזדמנות נאותה לקיים דיון במכלול הבעיות, לרבות השאלה הפלשתינאית. ואם מישו השלה את עצמו כי להחליטה הזו תלווה הצהרת היו"ר, כי בדיון הזה אש"פ אינו צד, הרי משאני מצרף את 3 החוליות האלו יחד: כלומר, עצם הדיון על השאלה הפלשתינאית בהקשר להארכת המגדט והזמנתו של אש"פ לדיון כזה, פירושו של דבר, קבלת דין ועידת רבט על-ידי ממשל ארצות-הברית.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

למרות שהיא הודיעה כי היא לא תסכים לכך?

השר ג. האוזנר:

אני לא יכול לפרש אחרת את הדברים האלה, מאשר קבלת דין ועידת רבט, משפוש הדבר לגבי הצד הפלשתינאי, כי אש"פ הוא הצד וכי יש שיח ושיג אתו. עכשיו, ארצות-הברית טוענת בשדורים כי אין כל נסיגה מהקו הקבוע, ועדיין המגמה היא ג'נבה ולא מועצת הבטחון. יכול להיות שזו נסיגה אמריקאית טקטית, ואל נסיגה אסטרטגית, אנו עוד נראה, אבל ברור לי שבהעדר יוזמה מדינית מצדנו, ייזמו אחרים פתרונות, וארצות-הברית אם טרם נתנה יד לייזום פתרונות, היא תגרוף גם לזה. כי באמת אין וואקום. כשיש וואקום, כוחות מסוג אחר באים וממלאים אותו. ואנו יצרנו וואקום פוליטי (וזה הדבר היחיד שאני מוכן לקבל מחשד של הנשיא פורד), ועכשיו השאלה היא - מה לעשות? קודם כל אין לעשות דברים שיהיה בהם משום פגיעה בנו עצמנו. השאלה היא - האם אנו רוצים

את אונדורף בגולן או לא. האם אנו מוצאים בהכרזה על אי-שיתוף הפעולה עמו פגיעה בנו עצמנו, גם אם איננו רוצים שהוא יהיה? אינני יודע מה מעצמות המעשה של הכרזת אי-שיתוף הפעולה? אם יש אפשרות שכתוצאה מזה לא יהיה אונדורף, אז אינני רוצה לפגוע בי עצמי על-ידי הכרזה כזו במידה וסילוקו של אונדורף פוגע בנו, ואני מבין כי זה פוגע בנו, אז את זה אין לעשות.

עם זאת אנו חייבים לומר באופן ברור כי החלטה זו של מועצת הבטחון, אין לנו לגבי החלק האש"פי שבה, שום דין ודברים עם מועצת הבטחון בעניין זה, לא בהקשר להערכת המנדט של כוחות האו"ם ולא בשום הקשר אחר. אני חושב שאנו צריכים להוקיע את החלטת מועצת הבטחון כמשבשת את הסכם הפרדת הכוחות ומערערת אותו. ולמרות שארצות-הברית הצביעה בעד החלטה זו, אני מציע שנגנה אותה כפה מלא ונסתייג ממנה. עם זאת, במידה והאונדורף דרוש לנו, אנו לא צריכים לפגוע בקיומו. עכשיו עלינו ליטול יוזמה מדינית בכל ההסכם, לצאת מעמדת ההתגוננות והתגובות ולהביא תכנית שעליה שד החוץ ואחר-כך רה"מ, בביקוריהם בווינגטון, יכולים להשיג את תמיכת אמריקה.

ראש הממשלה י. רבין:

אין דבר כזה, אלא רק תכנית רוג'רס.

שר התחבורה ג. יעקבי:

זה אילון שאתה מציע לגבי מי שיקנה את לב

אמריקה.

השר ג. האוזנר:

אני מציע כי נסכם את המינימום הקביל על-ידי ישראל וננסה להשיג את תמיכת ארצות-הברית לכך.

ראש הממשלה י. רבין:

אנו ניסנינו והם נתנו תשובה שלילית לכך.

השר ג. האוזנר:

ייתכן שימצאו פתרונות אחרים שיהיו קבילים על ארצות-הברית ויהיו קבילים עלינו. אנו חייבים להתמודד על תכנית ישראלית שיש לה סיכוי בדעת הקהל האמריקאית. אנו כל הזמן בורחים מהנושא שיטחית, כי אנו יודעים שיש חילוקי-דעות בתוכנו, אך באיזו שהיא נקודה, אין כל אפשרות להימנע מזה, כי לא יהיה וואקום, ידידי שר הבטחון. עכשיו, כאשר להחליט הגיוני בהחלטת מועצת הבטחון - אני אציע שוב את ההצעה שהצעת יחד עם חברי הממשלה האחרים ב-21 ליולי השנה, שלשונה היא כך: "ממשלת ישראל קובעת כי השלום באזור יקום במשא ומתן בין הצדדים המעורבים בסכסוך, ובתוך זה מו"מ עם ירדן ועם הגורמים הפלשטינאים שיכירו במדינת ישראל ועצמאותה ויהיו מוכנים להגיע עם ישראל להסכם בר-קיימא על יסוד גבולות מוסכמים ובטוחים". זו בעיני הצעה שתצביע מהו הקו של ישראל, ועל-יסוד זה צריך לגבש תכנית.

לגבי ההאחזויות, אני מודע לקשיים הפוליטיים ומבין את ההיסוסים הפוליטיים. יחד עם זאת אנו חייבים להמחיש לעולם ולעם בישראל, כי הפתרון האש"פי לא יקום, ואין דרך אחרת להמחיש זאת לעולם, אלא בדרך שתאפשר תנופה התיישבותית רבתית. נציג את התכנית שהשר גלילי מכין לכינוס של מנהיגי העם היהודי בסוף השבוע ונדבר על תנופה התיישבותית, לרבות מאחזים ברמת-הגולן. כי אינני רואה דרך אחרת להביע בפני אומות העולם ועם ישראל, כי בענין זה, ממשלת ישראל מגיבה בתגובה שהיתה מקובלת עלינו מימים-ימימה. ואם היום איננו יכולים לעשות יותר מזה, אינני רואה משום כך את עצמי פטור מלעשות לפחות את זה. לכן אני תומך בכך שנצטרף להחלטה הודעה שהמפעל ההתיישבותי נמשך. בלאו-הכי אנו רוצים לומר זאת בעוד יומיים בכנס המנהיגים, אז מוטב שנגיד זאת כעת בהקשר לנושא הזה וזה יהיה חלק אינטגרלי מהחלטתנו.

ראש הממשלה י. רבין :

מאחר וב-12:00 מתכנסת נשיאות הכנסת, האם יש חברים המסתייגים כי נעלה את הענין במסגרת במסגרת הודעה יזומה של הממשלה?

שר התחבורה ג. יעקבי :

מוטב הודעה.

שר החינוך והתרבות א. ידלין :

לפעמים כלפי האופוזיציה, מוטב להיות יוזם מאשר

נגרר.

ראש הממשלה י. רבין :

פירוש הדבר - דיון. איני יודע אם נספיק זאת היום, אך אם לא היום, זה יהיה מחר. אם כן, אנו סוגרים את הענין על הודעת הממשלה.

שר החינוך והתרבות א. ידלין :

אני לא מקל ראש בהחלטה שנתקבלה במועצת הבטחון. אני אומר כלפי פנים, שאנו מתייחסים לחומרותיה פה בטווח הקצר, כאשר אני רואה את סכנותיה בטווח הארוך, אם כי איני נואש מיכולת עמידתנו נגד הסכנות שבטווח הארוך. ביסודו של דבר, בטווח הקצר, הסכם ההפרדה שלנו עם מצרים אינו בא לפסול הסכם חלקי עם סוריה על-יסוד דברים קוסמטיים אלה או אחרים, אבל הוא בא לכודד חלקית את מצרים מסוריה. עובדה היא, שעם הארכת המנדט וסוריה הסכימה להארכת המנדט, ללא סימטריה טופוגרפית עם מצרים - והלוואי והיינו יכולים לעשות זאת בהסכם ההפרדה בעקבות מלחמת יום הכיפורים, בו היינו מגיעים להסכם עם מצרים, אך לא היינו מגיעים להסכם עם סוריה, לאחר שנצחנו אותה. כי לגבי מצרים היינו במצב של תיקו, ופה היה כדאי לפנות את מזרח התעלה ולעשות את ההסדר עם מצרים על בסיס הדדיות. אבל לא היתה סיבה לעשות זאת עם סוריה, חוץ מהסיבה שהיינו חלשים, לא היה לנו כח

להמשיך את המלחמה והיינו צריכים זמן שקט להתאושש ולהתחזק. היום, הסימטריות הזו לפחות הופרה, נכון, בהקשרים לא סימטריים של אש"פ, וזו סכנה לטווח ארוך, וזה היה קיים ממילא מאז ועידת רבט. ולכן גם אני פחות מתרגש מהטווח הקצר, כי אחרי הכל, סוריה חידשה את המנדט ללא נסיגה ישראלית.

בכלל, ליוזם נסיגות ישראליות, ללא תמורה, אני לא מציע, אבל לעשות נסיגות עם תמורה, לכך אני מוכן. אני מוכן להסכם ביניים נוסף עם מצרים תמורת תמורה אמיתית מהמצרים. ובכלל, איננו מוכרחים לחכות 3 שנים, אבל באמת חייבת להיות תמורה תמורה מצרית ולא ריאססמנט אמריקאי עם תמורה אמריקאית. אני דוקא רואה חיוב בכך שאין סימטריה עם סוריה וסוריה לא יצאה למלחמה. והיא לא יצאה למלחמה היום, כי היא מחכה שנשלים את הסכם הביניים עם מצרים, והתאריך המדויק אותי הוא ה-30 במאי.

לגבי אמריקה, אני לא כל כך מסכים (גם אם הניתוח שעשה השר צדוק הוא נכון) כי כל ההצעות הסוריות שהביא עלינו וולדהיים היו מתקבלות לולא התנהגה ארצות-הברית כפי שהתנהגה, כי זו היתה חוצפה בלתי-רגילה.

שר המשפטים ח. צדוק:

אילמלא אמריקה, הן היו מתקבלות. זה לא מנחם,

אבל זה כך.

ראש הממשלה י. רבין:

ישראל לבדה, מכל מקום, לא היתה מונעת זאת.

שר החינוך והתרכות א. ידלין:

גם את ההתבטאויות של אולי איזו שהיא נחמה, אני לא מקבל. אני רוצה לראות את העניין בעיניים פקוחות. אחמול ידענו כי יש הצעה סובייטית שהיא לא הצעה סורית מקורית, שיהיה דיון במועצת הבטחון.

דאגנו, לקחנו בחשבון את החלטה 3378 של העצרת וציפינו לכך שהאמריקאים לא רק יפסלו איזכור של החלטת העצרת, אלא לא יחמכו בהצעות הרלבנטיות שעלו נגדנו, כולל הכללת הפלשתינאים משני הדברים האלה התאכזבנו. זו עובדה. אני לא מציע שום מהלך שיכניס אותנו לעימותים מיותרים עם ארצות-הברית יוזמה מדינית שארצות-הברית תתנגד לה. עם זאת, אני לא נואש מוטו אמריקאי על החלטה עניינית של מועצת הבטחון. כלומר, אם מועצת הבטחון, בינואר, או באיזה שהוא תאריך אחר, תרצה לקבל ברוב קולות החלטה שמסתלקת מהחלטה 242, אני מצפה כי ארצות-הברית בעניין זה תטיל ווטו. ואני בהחלט מבדיל בניתוח פוסט-פקטום בין אי-הטלת ווטו על החלטה שיש בה אפקט של הארכת מנדט כח האו"ם, לבין אי-הטלת ווטו על החלטה שהיא סתיה מהחלטה 242 ואין בה הארכת מנדט של כח האו"ם. ואני לא נואש מהתקוה כי אין כוונה אמריקאית להימנע מהטלת ווטו, אם יהיה נסיון להחלטה לגופו של עניין.

לפעמים אין ברירה. אנו נמצאים במצב שאין לנו אפשרויות לתגובות מרשימות. ואני לא מציע שנודיע שאנו לא מכירים בכח האו"ם ולא משתפים פעולה עימו. זה לא מוסיף לנו ולא מחזק את כוחה של מדינת ישראל. זה רק נותן תרוצים נוספים לסורים לפעולות נגד ומכניס אותנו לעימות לא לגופם של העניינים. ואני בעניין זה לא מצטרף לשום יוזמה, דווקא הפגנתית, אך לגבי כל החלטה של גינוי והסתייגות מהדברים הנוספים להארכת המנדט, באיזה נוסח שתתקבל, אני אהיה בעדה. עכשיו, החומרה לטווח הארוך אינה נעלמת מעיני ואני רוצה למנות כמה סכנות שבה:

סכנה מספר אחת: שינוי החלטה מספר 242 במועצת הבטחון, וצריך לעשות כל מאמץ להביא את האמריקאים להטלת ווטו על העניין. סכנה מספר שניים: מה יהיה ב-30 במאי, כאשר תיגמר הארכת המנדט. ה-30 במאי זה לא מועד רחוק מהבחירות בארצות-הברית, ואנו מצאנו שהרגישות האמריקאית בזמן בחירות, גם בתחום הבינלאומי, יכולה לבוא על חשבון ישראל. זה היה עם אייזנהאואר, אחרי מבצע סיני, כשהוא רצה שקט ועשה זאת על חשבון ישראל, אם כי התכוון לעשות זאת יותר על חשבון אנגליה וצרפת. אותו הדבר יכול לעשות גם פורד. לכן ה-30 במאי נראה לי תאריך קריטי, שלגביו צריכה להיות עמדה ישראלית - מה קורה אם סוריה גוררת אותנו

למלחמת החשה, עם סכנה שמצרים או לא תוכל לעמוד מנגד. ואחרי שזהיה עמדה ישראלית, אשר יכולה להיות פנימית וסודית ואני מוכן להסמיך צוות של 3 שרים אשר יטפל בעניין, אני חושב שיש להעלות את העניין גם לפני הנשיא פורד בעת הביקור בארצות-הברית, ולהבהיר מה עשוי להיות משטח לקראת ה-30 במאי, לגבי כל האלטרנטיבות והאופציות שעומדות בפני סוריה.

סכנה שלישית עשויה להיות בהחלטה שתתקבל אשר עשויה לפגוע בעצם קיומה של מדינת ישראל. והמדובר הוא בהחלטה הנוגעת לחלק הפלשתינאי. להזמנת אש"ף וההחלטות הרלבנטיות באו"ם. אינני יודע לאיזו החלטה זה יסחוף אותנו, אך זה עשוי לסחוף אותנו להחלטה על גבולות '47 שפתאום הערבים ירחפו אליה ויאמרו שאז הם לא קיבלו זאת, אבל עכשיו הם מקבלים. ומה שיעמוד אז על הפרק זה עצם קיומה של מדינת ישראל כבעיה בדעת הקהל. ואני מכיר רק תשובה אחת לבעיות כאלה: יותר עליה של יהודים לישראל. אם במאי יהיו פה יותר יהודים ונגיע ל-3 מליון, זה משנה לחלוטין את עמדתנו באשר לאש"ף. ואני בעד התיישבות.

אני בעד התיישבות באותם אזורים שאיננו רוצים לסגת מהם, ובשכילנו זו לפחות תיזה לראשית מו"מ. אני יודע כי בראשית מו"מ אין מה לתבוע את שכם. ואני יכול להודיע כבר היום שאינני רוצה לשלוט בערבים בשכם, אבל אני גם יודע שאינני יורד היום מהגולן ואינני מסתלק מפתחת רפח. עם זאת, אני מוכן לפשרה טריטוריאלית.

שר השיכון א. עופר:

אז תגיד משהו חיובי, לא שלילי.

שר התחבורה ג. יעקבי:

הוא אמר דבר חיובי. והוא אמר כי הוא מוכן

לוותר על שכם.

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

אינני יודע מה זה חיובי. אינני נגד פשרה טריטוריאלית. הלכנו לבחירות עם זה ולא קשה להגיד זאת. וכשאנו אומרים כי הולכים למו"מ עם ירדן, ברור שצריך לחזור למשהו. ואינני מתנגד שירדן תהיה פלשתינה, כי סה"כ, אני רוצה מדינה יהודית עם רוב יהודי. לכן גם אני חרד לענין העליה, כי עם הריבוי הטבעי של האוכלוסיה הערבית, המצב בהחלט לא נעים. ותאמינו לי, אני מרגיש זאת היטב בחינוך, ובחינוך העל-יסודי גדל מספר התלמידים ב-ט' ו-י' ממוצא ערבי ויש פחות ופחות יהודים וגם המחזוריים גדולים. וגידול באוכלוסיה היהודית, הווה אומר - עליה. לכן, עליה, התיישבות והקטנת החלות הכלכלית בארצנו, אלה הן התגובות שלי.

לענין ההתיישבות ברמת הגולן - אני רואה בהתיישבות גם תגובה. אבל זו לא רק תגובה, זה היה קיים לפני החלטת האו"ם ואחרי החלטת האו"ם, אבל זו גם כן תגובה. אז לפני ה-30 בנובמבר הבינתי את הסיבה לכך שלא הביאו לדיון הצעה של מאחזים. היום, אינני יודע מדוע צריך תריסר שמות. לפעמים גם במאחזים צבאיים, ללא שם, אפשר להגיע ולהגיד שיש חיזוק בטחוני לקראת הסכנה שתהיה מלחמה ב-30 במאי. אם סוריה תחשוב על מלחמה, אז יהיו עוד מאחזים צבאיים. אינני יודע מדוע צריך להגיד שיש הבדל בין הישובים שגילולי אוהב לבין אלו שאני אוהב. כי סה"כ, אני אוהב כל ישוב באזור שבתביעה ראשונה, במו"מ, אנו מתכוונים להגיד: "מפה אנו לא רוצים לזוז". כי בסופו של דבר אינני רואה את סוף המו"מ על שלום כאשר יהיו גילויים של שלום מהצד השני וכאשר יהיו יחסים דיפלומטיים וקשרי מסחר, אלא אני מוכן לחתום על הסכם שלום בלי כל גילויי חיבה מהצד השני, ובלבד שלא נזוז מהאזורים שמהם איננו רוצים לזוז. אני השלמתי עם דחיית תהליך ההתיישבות בגלל העיתוי הפוליטי, כדי שלא יחשידו אותנו, ואני מוכן לקבל גם שלא דרושה הפגנה. אני בעד התיישבות בלי הפגנה. ואני בעד זה שנחזיר את הדיון לוועדת השרים לעניני התיישבות, כפורום סופי, ללא ערעור נוסף. אני מסכים עם הדמוקרטיה והזכות להביא זאת לישיבת הממשלה, אבל בעיתוי זה, אני חושב שכולנו צריכים להסכים, שהיום היה ערעור ומשום כך, עלינו עתה להביא זאת להכרעה סופית

בסמכות הממשלה, לוועדת השרים לענייני התיישבות.

עכשיו, אני נגד הודעה ישראלית על ביטול האונדו"ף או הפסקת שיתוף פעולה עם האונדו"ף, כי אני נגד הדרדרות שלילית ביוזמה ישראלית לגבי נוכחות כח האו"ם. אני בעד יזמה התיישבותית ברמת-הגולן ושהממשלה תחליט שועדת השרים לענייני התיישבות היא הפורום הקובע גם כלפי נקודות נוספות ביוזמת צה"ל.

אני בעד גיבוש תכנית להבטחת הבטחון השוטף בגולן כנגד חדירות מחבלים. אני לא מציע להיות גיבורים ולהגיד כי אם הסורים יחדירו מחבלים, אנו יכולים לתקוף את סוריה. אני בעד חיזוק הבטחון השוטף, אפילו אם זה יעלה עוד 150 מליון לירות, כי אינני רואה דרך אחרת. ובהחלט יש לומר לעם כמה זה עולה, ולהגיד לעם בישראל כי כדי להבטיח את הבטחון בגולן צריך להשקיע כסף כדי שלפחות תהיה אותה מערכת כמו בגבול לבנון. אני בעד גיבוש עמדה ישראלית לקראת ה-30 במאי ובעד להגיע לידי הבנה עם ארצות-הברית.

שר הפנים י. בורג:

הויכוח הוא בפוסט-פקטום ולא בפוסט-מורטם. כי לעניין זה המשך ועוד בראשית דבריו נתן השר ידלין את דוגמת ה-30 במאי. פירוש הדבר, שאנו באופן מתמיד מוחזקים בגרון וזו המציאות. מנקודת מוצא החלטת מועצת הבטחון אתמול, יש בה דבר אחד טוב והוא שמאריכים את מנדט האונדו"ף, וכל מי שאינו מכיר בעובדה שזה טוב, יכול להציע להסתייג מזה, אבל מי שהיה מעוניין כי החלטה כזו תבוא, אין טעם שיפעל על הסתייגות מזה. זה לא כך לגבי כל יתר הדברים השליליים בהחלטה. ואני מקבל את הפורמולה של שר המשפטים: אנו רואים "אקסטנשן" של הסכם שהיה תוצאה של הפסקת האש ואין בו מה שאין בו ויש בו מה שיש בו, ועל כן חוקה ההחלטה הקודמת. את חלקה של ארצות-הברית בעניין, קשה לי לקבוע. אני הייתי בארצות-הברית והרגשתי בימים האחרונים את האוירה, משאגב, ההסברים שנאמרו היום, יש בהם הגיון פוליטי רב. כי אם אתה במועצת הבטחון במיעוט, כשהרוב הוא נגדך ואתה צריך להעביר למען ישראל את הארכת מנדט האונדו"ף, אז אתה צריך לוותר גם על כמה דברים.

זה מבחינת ארה"ב כאשר כל אחד יודע את האפשרויות הטקטיות של המו"מ.

מאחר וכאן יש נצחון סודי-רוסי אדיר, שיתן עוד פירות כמו ההחלטה על הגזענות ויכול להיות עוד REHEARSAL להצעה לגרש אותנו בכלל מהאז"ס. אבל המדאיג בכל ההתפתחויות הוא, שבנוסף למסקנות ההצהרות של העצרת והמליאה, יהיה נסיון להסית את מועצת הבטחון כבעל בית על הביצוע. כלומר, הצהרות יש בעצרת, אך לפי הצעות וולדהיים, יש כבר כאילו כוונה להנהיג את מועצת הבטחון לפי הצהרות העצרת. כך אני הבנתי. אני רואה בזה סכנה גדולה מאוד שאמריקה צריכה להיות ערה לה ואינני יודע האם זה איזכור לעצם הרצון להימלט מהווטו כגורם מסבך. זה לא ילך לאורך ימים, כי ישנה בעיה שמקורה במגמה לעשות ממועצת הבטחון מכשיר מאוד מסוכן. כאשר לגבי הברורים של המושג "רלבנט", כל אחד יכול להחליט מה זה בשבילו "רלבנט", כי אין כאן "לימייט" לא בתוכן וגם לא בשאלה של איזו החלטה הוחלטה בשעתו.

ובחקש זה, אני חושב שמשרד החוץ צריך לדאוג כי בשורה של מדינות שיש לנו יחסים איתן ואשר יש להן יחסים עם מדינות אשר מיוצגות במועצת הבטחון, או הן עצמן מיוצגות שם, שיהיה "דה-מרש" של תקצירים שלנו על-מנת לתת לזה משקל ותהודה בכל ארץ וארץ, ולהדגיש את אותם דברים שאנו רואים כחיוניים, ושמועצת הבטחון זה איננו בית-הדין העליון, אלא מועדון אינטרסנטי, שעם רוב חבריו אין לנו יחסים ושרובם תומכים חמיכה מעשית בהספקת נשק לטרוריסטים. אני חושב שההחלטה של אחמול אינה יכולה לעבור רק על-ידי החלטת הממשלה, או על-ידי הודעה בכנסת, אלא גם על-ידי "דה מרש" של השגרירים והדגשת הנקודות שהזכרתי. אין לי שום אילוזיה של רוד-ג'קנס אשר השתמש בבייווי ה"בליבמנט של ההגמוניה של ארצות-הברית", כי באופן מעשי, מה יעשה פורד למניעת הסתבכויות של מלחמה, ימים יגידו.

אינני מקבל את הצעת רפאל, כי נשעה את עצמנו, דה-פקטו, לתקופה מסוימת עד ה-12 לינואר מהאז"ס, כי אינני חושב שהרצוג יכול להיפגש עם כל האנשים במסדרונות אחרי שאיננו רוצים להישאר בפורום זה. ומה

יהיה ב-12 לינואר, אם יחליטו משהו לא טוב בשבילנו, האם נמשיך במדיניות של העדרות מהשטח שם? אני חושב שעדיין אנו צריכים להחזיק באפשרות להופיע בכל כמה ובמה שקיימת. יכול להיות, חס ושלום, שיבוא מומנט שלא יהיה לזה שום טעם, אבל עדיין יש עוד מקום להיות בבמות הללו. אינני מקבל גם את דעת האוזנר כי צריך לקבוע לנו את המינימום הקביל ואחר-כך לעשות מקסימום על-מנת שארצות-הברית תקבל. המינימום הקביל הוא רק במו"מ, ולפי מה ששמענו בנקודה זו מפי השד ידלין, אני חושב שאין זה סוף פסוק וצריך להיות זהירים מאוד בכל דבר שנאמר.

הערה:

ונה: אני חושב שהיה נזק עצום בהעלאת הערעור שהוצע בועדת השרים לענייני התיישבות ובפרסום ההחלטה אחר-כך. אינני יודע מי עושה את הפרסום.

שד השיכון א. עופר:

לא היה ערעור, היתה תביעה להעלות זאת בישיבת

הממשלה.

שד הפנים י. בורג:

אני מוכן לקבל את התיקון הסמנטי. לא היה ערעור, אלא בקשה, לפי התקנון, שדבר מסויים יובא לברור בממשלה. אך אני חושב שבפרסום הערעור הזה, היה עוול לענין גופו. אינני יודע מה זה "מאחז", האם זה כדי לא לומר "התנחלות", או כדי להדגיש את האופי הצבאי. אבל אנו יודעים כי כל פעם כשיש הצעה מסוג זה, אז אנו לפני משהו באו"ם, או אחרי משהו באו"ם...

שד התחבורה ג. יעקבי:

זה נכון לגבי כל דבר.

שר הפנים י. בורג:

ולכן הארגומנט הזה של העיתוי, אין לו פה משקל יותר מדי חזק. אני מניח כי הדיון הזה יחשב כועדת שרים לענייני בטחון, ואז גם החלטה שמחליטים כאן, לדעתי, הצנוורה לא תוכל פרסם, ומזכיר הממשלה צריך לדאוג לכך.

ראש הממשלה י. רבין:

הוא לא יכול לפי החוק, כי זה לא נושא בטחוני.

שר הפנים י. בורג:

אני מציע כי מחליטים כאן, במסגרת ועדת חוץ ובטחון, החלטה שלפי הגדרת המלה "מאחז" זו החלטה בטחונית מובהקת, ומכאן שיובן שהחלטה אינה יכול להתפרסם. וההחלטה היא: שבמקסימום של מקומות יהיה מקסימום של האחזויות והתנחלויות, בעקבותיהם אני רואה מינימום של הפרעות בטחוניות. ואני מציע שהממשלה תחליט לתת סמכות לוועדת השרים לענייני התיישבות, להחליט בסמכות הממשלה בנושא. ואם בכינוס המנהיגים היהודיים, יוחלט לומר משהו על תכנית משלימה של התנחלות והתיישבות, אני אקבל זאת בלב שלם.

שר התחבורה ג. יעקבי:

חלק מההתפתחויות שנבחנו פה, מעבר לתומרה שלהם לגופן, טומנות בגופן, לדעתי, את זרעי התהליכים שעלולים להתרחש בעתיד, ומוטב שהממשלה תתבונן בכך ברצינות, כי גם אני סבור שהסכנות שעוללות לנבוע מההתפתחויות הללו, הן חמורות ביותר. באשר להחלטות שנתקבלו, לאחר הדברים שנשמעו כאן, אני רוצה להעיר 3 הערות לקוניות בכמה מכלולים: המכלול האחד, שהוא החמור והשלילי ביותר - ואני מציע שלא נטשטש אותו, בודאי שלא נקבל את הטיעונים שהם מאוד מאוד פושדים של מזכיר המדינה האמריקאי במברקיו...

שר הבטחון ש. פרס:

הוא מאשים אותנו. הם כלל לא פושים.

ראש הממשלה י. רבין:

גם הנשיא וגם הוא מאשימים שלא הגענו ל-COMMON

STRATEGY.

שר התחבורה ג. יעקבי:

והמכלול האחד הוא - החלטת מועצת הבטחון לכרוך את הריון על המזרח התיכון והשאלה הפלשתינאית בהודעת נשיא המועצה בדבר הזמנת אש"פ כנציג השאלה הפלשתינאית. בהקשר זה, אנו רואים לפנינו נסיון ליצירת מצב מדיני חדש לחלוטין, לפי מיטב הבנתי, לנושא חדש שקשור בעצם קיומה של ישראל בעתיד. זהו נושא אתר והחלטה הנוגעת בשושי קיומה של מדינת ישראל בעתיד, לאור השאלה הפלשתינאית... כמובן יש לארצות-הברית זכות מנקודת-ראות אחרת. אבל יש לנו בכל זאת נקודת הראות שלנו שאנחנו מדינה הקיימת ורוצה להיות כאן.

אני רוצה להעיר שכמה דברים שנשמעו כאן נראים לפחות חמומים ביותר בעיני. הממשלה אמנם לא נתכנסה היום כדי לדון מחדש על עמדתה בשאלת הפלשתינים, אבל נאמרו כאן דברים שלפי דעתי - אם אומר את המינימום שאני יכול לומר - עומדים בסתירה מוחלטת, לפי מיטב הבנתי, לקוי-היסוד של הממשלה ולמה שדגלה בו המפלגה שבשמה הלכתי לכנסת. ודאי נוכל לזכות לאהדה בעולם אם נשנה את עמדתנו בענין הפלסטינים. אבל אני מאמין שאנחנו יכולים לזכות לאהדה גדולה עוד יותר אם נחליט שמדינת ישראל מתחטלת. נזכה אז לאהדה גדולה יותר, להתלהבות בלתי-רגילה שתסחוף את העולם מקצה אחד למשנהו. אז נהיה פופולריים מאד מאד. אין אני מולול באהדת העולם. אולם מעבר לכך קיימת שאלה הרבה יותר חשובה, היינו, לאן יוליך אותנו המהלך הזה של שינוי המדיניות שלנו בשאלה הפלסטינית.

ראש הממשלה י. רבין:

על רקע ההחלטה הזאת.

שר התחבורה ג. יעקבי:

במיוחד על רקע ההחלטה הזאת. וכדאי גם לזכור שישנן כאן מפלגות, ובכלל זה המפלגה הגדולה ביותר בממשלה שהלכה לבחירות וביקשה את תמיכת הבוחרים בה על רקע של תפיסה מסויימת ושל מדיניות מסויימת ושל נוסחה מסויימת. איני רוצה לדבר עכשיו על מפלגות אחרות. ואם המפלגה הזאת רוצה לשנות את עמדתה או חשנה את עמדתה בנושא הזה, היא חייבת ללכת אל הבוחרים ולבקש את אמונם המחודש. זה המינימום שאנחנו חייבים לבוחרים וליתר אזרחי ישראל. ואין היא יכולה לעשות זאת ולתבוע מהבוחרים לחמוך בעמדתה מבלי להודיע לבוחרים על רקע של שינוי בתפיסתה בענין הגורלי הקיים למדינת ישראל.

המכלול השני: שמעתי את המברקים של הנשיא ושל מזכיר המדינה. אני מקווה שאף אחד מאתנו איננו מקל ראש בחומרת המעשה שעשתה ארצות-הברית. הסגנון בדבריהם הוא מאד מזומם. נאמרים שם דברים על אסטרטגיה משותפת. נאמרו דברים על התייעצויות קרובות. אבל אחרי הכל ארצות-הברית הסכימה וחמכה בקשירת הארכת המנדט של כוח האו"ם עם הדיון במועצת הבטחון בהשתתפות אש"ף בשאלה הפלסטינית - לא פחות ולא יותר. ולפי דעתי אין ענין חמור מזה.

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

לא תזכו באש"ף. אבל השלימו עם השתתפותם.

שר התחבורה ג. יעקבי:

הם השלימו עם השתתפותם. הבעיה אינה מה אמר מוינהאן, אלא מה היתה עמדתה של ארצות-הברית, אם מהבחינה המשפטית או מהבחינה הפורמלית, או מהבחינה הטכסטואלית. וקיסנינג'ר כותב במברק על אמון הדדי. אני מודיע שאמינותה

של ארצות-הברית מבחינת ישראל חייבת להיפגע קשות על רקע העמדה הזאת. אנחנו תלויים בארצות-הברית, אנחנו רוצים את ידידותה של ארצות הברית, אנחנו רוצים כתיאום עם ארצות-הברית. אבל אמינותה של ארצות-הברית על רקע השיחה שהיתה בין דיניץ וקיסינג'ר וההכנה שהיתה לישראל באשר לעמדתה של ארצות-הברית, חייבת להיפגע קשות.

אין אני מציע שנזדרז להשיב להצעות הטקטיות-האופרטיביות שהופיעו במברקי הנשיא ומזכיר המדינה. אני מציע שאנחנו נזדרז להשיב לגופם של הדברים, אולם שלא ניכנס כרגע מהר מדי לחשובות על צעדים טאקטיים. לזה יש לנו זמן עוד שבוע או שבועיים. אין צורך למהר בעניין זה. המכלול השלישי הוא הודעת אסד, שהם לא ימנעו מחבלים מלתקוף את ישראל מתחומם, דבר העומד בסתירה לתוכן של הסכם ההפרדה.

ראש הממשלה י. רבין:

איני חושב שזהו הנוסח של דבריו כפי שנתפרסם. הייתי מבקש לראות את הנוסח כמו שהוא.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

זהו פרסום מוקדם מראיון ב"טיים" שטרם ראה אור.

ראש הממשלה י. רבין:

יכול להיות שאסד נשאר בנוסח שהוא עדיין במסגרת ההסכם שיאפשר למחבלים להשתמש בסוריה כבסיס לפעולה.

חשד ח. בר-לב:

הוא אמר שבר-דעת לא יצפה מסוריה לעשות את

מלחמתה של ישראל.

שד הבטחון ש. פרס:

בשדור ב"קול-ישראל" נאמר: "בראיון שהעניק חפז אסאד ל"טיים", הוא אמר כי הצבא הסורי לא ימנע מהמחבלים לתקוף את ישראל ו"אינני מאמין שאדם סביר יכול לתאר לעצמו שנטיל על צבאנו להגן על ישראל מפני הפלשתינאים".

שד התחבורה ג. יעקבי:

אני מסתמך על הנוסח שעמתי, ואם הנוסח הוא אחר - החומרה משתנית והמשמעות וההשלכות לובשות אופי אחר. אבל לפי הנוסח שעמתי הדבר נוגד, לפי מיטב הבנתי, את תוכנו ואת רוחו של הסכם הפרדת הכוחות. לגבי המסקנות: חלק מהדברים יכול להופיע לא כהחלטות של הממשלה, אלא כהודעת הממשלה. דברים אחרים יכולים להופיע כהחלטות של הממשלה, כהנחיות למדיניותה לתקופה הקרובה. אני מחלק את הדברים לשלושה חלקים, שלא-דווקא בהכרח חייב להיות קשר ביניהם מבחינת הקומפלכס לסיכומים של היום. וזהו ניסוח הצעותי, כבסיס לניסוח הסיכומים:

א. ישראל דוחה החלטות מועצת הבטחון הכורכות את הארכת המנדט של כוח החרום של האו"ם בדיון על המזרח התיכון ובכלל זה השאלה הפלשתינית. כן שוללת ישראל כל משא-ומתן עם ארגוני המחבלים, ועל כן היא דוחה הודעת נשיא מועצת הבטחון בדבר הזמנת נציגם למועצת הבטחון. ישראל לא תשתף פעולה בביצוע החלטות אלה והודעה זו.

ב. הארכת מנדט כוח החרום של האו"ם - הינה חלק מהסכם ההפרדה. אולם קיומו יהיה מותנה בהדדיות מוחלטת. לפיכך, רואה ישראל בחומרה הודעת אסאד בדבר אי-מניעת מחבלים משטח סוריה נגד ישראל. דברים אלה עומדים בסתירה לתוכן הסכם ההפרדה ורוחו.

החלק השני שאני מציע תהיה החלטה אופרטיבית-הנחייתית, שאנחנו חייבים לפי דעתי להבהיר לממשל האמריקאי, לנשיא ארצות-הברית ולמזכיר המדינה את עמדתנו באשר לעמדתה ולהתנהגותה של ממשלת ארצות-הברית בענין זה. אני יודע שיש בתוכנו חברים הסבורים שבעצם אין לנו

ברירות. אני משוכנע של ישראל יש ברירות. אמנם יש אילוצים ויש מיגבלות, אבל יש לנו ברירות כל עוד שלא ניהפך להיות מדינה בלתי-ריבונית ובלתי-עצמאית.

וההצעה השלישית:

"ג. מסמיכים את ועדת השרים לענייני התיישבות להחליט בהקדם על הקמת ישובים נוספים ברמת הגולן ובחבלי ארץ אחרים, בהיקף ובקצב כפי שחמצא לנכון."

הממשלה תמסור תגובתה לארצות-הברית על עמדתה בהקשר להחלטות מועצת הבטחון.

שר האוצר י. רבינוביץ:

בדברים שאנחנו דנים בסוגיות האלה בא לידי ביטוי ה"אני מאמין" של כל אחד ואחד מאתנו בצורה זו או אחרת. אני רואה את ההחלטה כמכה לישראל, גם אם הנשיא ומזכיר המדינה עוטפים את ההחלטה הזאת בעטיפה מתוקה. אני בדעה שלו היו האמריקאים נחרצים יותר, לא היתה מתקבלת ההחלטה הזאת. מוכן שלהם היה שיקול דעת אחר. אצלם עמד שיקול הדעת שהם מיצו את כל האפשרויות ועם הווטו שלהם היתה מתפוצצת הארכת המנדט. אני יכול להבין את שיקול הדעת שלהם. אבל אנחנו חייבים להבין מה מתרחש כרגע זה בארצות הברית. בשביל הנשיא הזה הרטאנט, הנסיעה לסיין, חשקט באזורנו, אלה הם יסוד מוסד של המסע שלו. אין אני בטוח אם בתחום הפנימי הוא יוכל להביא הצלחות במצב של האבטלה העמוקה, בהוצאת המשק האמריקאי לאיזה שהוא מרחב. נשאר לו לכך רק מועד של שנה.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

הרבה פחות.

שר האוצר י. רבינוביץ:

הוא בונה את הכל על הקלף של מדיניות החוץ שלו. לדעתי אנחנו חייבים לראות בעיניים פקוחות את המדיניות האמריקאית כפי שהתפתחה

כדי שנבין אותם ונוכל לכוון את מהלכינו בצורה לוגית יותר. אמריקה לא סטחה מתכנית רוג'רס. בשבילי הענין ברור.

שר הדתות י. רפאל:

היא מתחילה לסטות לרעה.

שר האוצר י. רבינוביץ:

הדרך אל מימוש הקונצפציה הזאת של האמריקאים, המסע אל מימוש התכנית הזאת לובש צורה ופושט צורה. עם כל ההערכה שיכולה להיות בתוך המסע הזה אל פתרון סופי היה לנו קיסינג'ר אדם מבין. אני אומר את זה בניגוד לתפיסות רבות ולהערכות רבות לגבי תפקידו של קיסינג'ר בשנים האלה. לדעתי, בשלה בארצות-הברית ההכרה כי מדיניות השלבים מתה. אולי זה אחד הדברים המדאיגים.

ראש הממשלה י. רבין:

למה?

שר האוצר י. רבינוביץ:

אני מעריך את זה ככה.

ראש הממשלה י. רבין:

למה זה מדאיג?

שר האוצר י. רבינוביץ:

כיון שאנחנו רוצים עוד תקופת זמן של הכנות לכח.

ראש הממשלה י. רבין:

יש לנו.

שר האוצר י. רבינוביץ:

יש לנו הרגשה לכולנו, שהמדיניות שנקט בה קיסנינג'ר כדי להרוויח זמן הגיעה לקיצה. גם איני מסכים בשום פנים עם חשר עופר לגבי הסדר ביניים עם סוריה. מזה לא היינו משיגים שום דבר. המדיניות הכוללת, כפי שהיא מתגבשת, כפי שאולי איננו יודעים אותה, מגיעה לדעתי לקיצה והפתרון ברגע זה כפי שהוא נראה כיום לאמריקאים הוא פתרון כולל, אולי גם פתרון כפוי. איני אומר שזה וודאי ככה, אני אומר "אולי".

התלות המסוכנת שלנו באמריקאים בתחום הכלכלי היא המדאיגה ביותר. איני בטוח אם יש לעם הזה אפשרות לעבור מחדש לקבקים. איני בטוח אם יש לנו כוח להוריד באופן דראסטי את רמת החיים שלנו, כפי שהיא מתחייבת ממדיניות של פחות תלות בארצות-הברית. איני בטוח אם מסביב לשולחן הזה כעבור שבוע או עשרה ימים תהיה נכונות לקבל את הגזירות כפי שזה מתחייב מהמצב.

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

נפסיק לבנות את הארץ?

שר האוצר י. רבינוביץ:

איני רוצה לסטות מהקו שהתחלתי בו. תן לי להמשיך ללכת בו. כשמשהו אומר "הכל" לדעתי אין לו הבנה במה שעלול להתרחש ובזמן הקרוב ביותר. התלות שלנו באמריקאים היא מסוכנת וחמורה ביותר. אבל אנחנו חייבים להודות שנשאר לנו רק ידיד אחד בעולם. אין לנו ידידים אחרים בעולם, אם זה טוב או רע. הסתכלו על המפה, גם של אלה המבציעים לפעמים אתנו. מי נאחזם ינקוף בכלל אצבע? רק האמריקאים נשארו לנו.

שר הסעד ז. המר :

אנחנו.

שר האוצר י. רבינוביץ :

היו שנים שבהן המדיניות הרשמית שלנו התעלמה בכלל מהבעיה הפלשתינאית. היתה התעלמות מוחלטת מקיום הבעיה. מה שהתעורר, לא התעורר כיון שחשבנו שנתקיים גם בלי זה. היתה התפתחות. מה שמדאיג אותי, מה שאני חושב שאיש פוליטי חייב לחשוש לו, הוא מה שמתהווה בעצם לגבי אש"ף. היה קו במדיניות שלנו עם האמריקאים שאנחנו בונים במשותף על ירדן. ירדן איך שהוא מעדה בדרך, ברגע זה קיים אש"ף. איני בטוח לפי הקיים אם רוסיה או גורמים אחרים יכריחו את אש"ף לומר שגם הם מכירים במדינת ישראל בגבולות של 1967.

שר המטורה ש. הלל :

של 1947.

שר האוצר י. רבינוביץ :

תן לי לנתח את הדברים כמו שאני רואה אותם. בכלל איני מתבטא הרבה בענינים פוליטיים. אני חש שמשהו בתחום זה יכול לקרות שגם אש"ף יאמר לעולם שהגיע למסקנה שיש להכיר במדינת ישראל לפי גבולות 1967. אם זה לא יקרה עכשיו, זה יכול לקרות כעבור שנה. אני נגד שאצלנו יהיה קפאון במחשבה. אני שואל את עצמנו: האם כך הלכנו לכנסת, גם במפלגה שלי, שממתי גדות הירדן יכולות להיות רק שתי מדינות ולא יותר? יש לנו מחשבות לגבי הפתרון, שאנחנו נלחצים אליו ונדחקים אליו על-ידי כל העולם, אנחנו יכולים לדבר עם האמריקאים על פתרון כולל לפני שהם מגבשים בענין זה עמדה ברורה. ואני חושב שהם עומדים בפני גיבוש עמדה ברורה בתחום הזה.

איני יודע אם לא היינו צריכים לבחון, על אף המצע של המפלגה שלי, ואני בהחלט בעד שתי מדינות בלבד משתי גדות הירדן, יחד עם זה אני בעד ראיית הדברים נכוחה, שאולי יכולה להיות קונצפציה המשתלבת רק עם שתי מדינות אבל בתחום של התפיסה הפדרטיבית, אין אנו אומרים זאת. אנחנו קוראים מאמר ואנחנו שומעים התבטאות. אין אני רוצה להחזיק בשנאים של יהודה ושומרון. אין אני רוצה מדינה שלנו, שבה יהיה מיעוט שיפוצץ את מדינת ישראל כעבור 30, 25 או 20 שנה. בשבילי מספיקה אירלנד ומספיקה לבנון בשכנותנו. ואני חושב שהפתרון חייב להיות מידי. הזמן איננו היום לטובתנו. כל הסבור שהזמן הוא היום לטובתנו, עושה אחד המשגים הפטאליים בדרך המחשבה שלו. הזמן איננו לטובתנו. אני חושב שאנחנו חוטאים בתחום הזה לאנחנו. אם מישהו חושב שהזמן יפתור לנו את הדברים ואנחנו נוכל לקפוא על העצורים גם במחשבה, הרי איננו אלא טועה.

אני נגד זה שבארצות הברית תתגבש דעה נחרצת. ויכולה להתגבש שם דעה נחרצת. איננו יודעים מה בדיוק מתרחש שם בתחום הפתרון הכולל. ואיני מוציא מכלל לאפשרות שהפתרון הכולל יוכל להיות לפי גבולות 1967 והוא יהיה כבר בשנת 1976.

השר י. גלילי:

האם אתה מציע שנעיין בהצעה להסכים להקמת מדינה

שלישית משתי גדות הירדן?

שר האוצר י. רבינוביץ:

לא, לא שמעת את דברי.

השר י. גלילי:

שאלתי היתה במקומה ותשובתך עוד יותר.

שר האוצר י. רבינוביץ:

אני בעד הצעת פתרון כפי שאמרו של שתי מדינות אבל יכולה להיות גם פדרציה עם הפלשתינאים ועם ירדן. אנחנו חטאנו שלא גיבשנו מנהיגות של תושבי השטחים במשך כל השנים. נציגות שהיתה יכולה לבוא במקום אש"ף.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

זה נכון.

שר האוצר י. רבינוביץ:

כולנו משלמים בעד שגיאות שעשו הקודמים לנו.

שר התחבורה ג. יעקבי:

אלה שיבואו אחרינו ישלמו בעד הרבה שגיאות

שעשינו אנחנו.

שר האוצר י. רבינוביץ:

אין אני אומר שהממשלה הזאת היא ממשלה פרפקציוניסטית. אין פרפקציה.

שר המטרה ש. הלל:

אין דבר מושלם בעולם.

שר האוצר י. רבינוביץ:

אשר להצעה על המאחזים. אני בעד זה שהענין יוחזר לוועדת השרים לעניני התיישבות. אין אני נגד התיישבות. אבל אני נגד הקמת עובדות שיכולות לסתום לנו אפשרויות לפתרון הבעיה כפי שאנחנו רואים אותה. אני יודע שמסביב לשולחן הזה יש דעות שונות מהו פתרון הבעיה. זהו הויכוח בינינו. אתה יכול להרכות ביישובים ואתה תעמוד מבחינה רגשית ומבחינה עובדתית אחרי-כן במלחמת אחים שאיני יודע לאן זה עלול להביא. אני

בעד זה שבתחום המאוזנים או האחזיות נעביר את הדבר לועדת השרים לעניני התיישבות שהיא תסכם בענינים אלה.

ראש הממשלה י. רבין:

רוצה אני לקרוא לכם קטע מדברי אסאד כפי שהם עומדים להפרסם ב"טים":
 ASKED ABOUT THE PALESTINIAN GUERRILLAS OPERATING FROM SYRIA, HE SAID: THEY HAVE FULL FREEDOM IN OUR COUNTRY. I DON'T BELIEVE ANY REASONABLE MAN CAN IMAGINE THAT WE SHOULD CHARGE OUR ARMY WITH PROTECTING ISRAEL AGAINST DISPLACED PALESTINIANS.

שר המסחר והתעשיה ח. בר-לב:

זה מה ששמעתי בבי. בי. סי.

שר המשפטים ח. צדוק:

איני חושב שהממשלה צריכה להגיב על ראיון עם

עתונאי.

השר לקליטת העליה ש. רוזן:

לפני שאגיד מה דעתי לגבי תגובה על החלטת מועצת הבטחון אני רוצה לומר, שאני באופן קבוע מקנא באלה שיש להם דעה מוחלטת לכאן ולכאן. אולי בגלל החולשה שלי שאיני מסוגל לחייב דעה מוחלטת. אבל כאשר אני מסתובב במקומות שונים ורואה מה שנעשה - וזה אולי כתגובה לדברי רבינוביץ שאמר שלא הצלחנו להקים מנהיגות ערבית בשטחים - אני חושב שמדינת ישראל קידמה בצעדים ענקיים את הערבים לפחות בשדה החקלאות והעלחה אותם לרמה שהם נהפכו לשורה ראשונה של חקלאים בעולם. יחד עם זה אומרים המנהלים האזוריים של משרד החקלאות שלא נעים להם להיכנס לכפרים ערביים בתוך מדינת ישראל, כי הם שומעים שם ביטויים שלא שמעו מעולם. איני יודע מה טוב, שהם ברמה גבוהה כזאת ובמצב כלכלי כזה או להיפך. קשה, איפוא, לקבוע דעה נחרצת לכאן

ולכאן.

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

תסבוב גם בקרב הסטודנטים בירושלים.

השר לקליטת העליה ש. רוזן:

אני רק מציין את העובדה שדווקא אצלנו אלה העובדים וזוכים להישגים, זוהי תגובתם לגבי אלה המסייעים להם. כאשר לתגובה על החלטת מועצת הבטחון, הרי יש לקבל מה שהובע על-ידי ראש הממשלה שאנחנו מקבלים את ההחלטה על הערכת המנדט של כוח האו"ם ואנחנו דוחים את כל יתר החלקים שבחלטתה. הנימוקים כבר נאמרו על-ידי חברים אחרים ואין לי צורך לחזור עליהם.

מאז שצילתי לארץ למדתי שהתיישבות ובטחון הם היינו-הך. תמיד הם הלכו ביחד. ואם העלו אותי בשנת 1949 על הקרקע, נדמה לי שזה נעשה מתוך אותה המחשבה. אז היה סימן השאלה על הנגב במידה והחלוקה היתה קיימת. איני רואה כל סיבה מדוע בכל פעם אנחנו צריכים להתווכח עם עצמנו בצורות כאלה ולחפש נימוקים שיכולים לקומם את הצד השני. אני רוצה למסור את העובדות לגבי המאחזים המוצעים. היוזמה היתה בד בבד מצד גרעינים הרוצים להתיישב על הקרקע ומצד פיקוד הצפון. כשההצעה הובאה אלי, לא כל כך הסכמתי לה. פיקוד הצפון שלח אלי אנשים כדי להסביר לי מהיא החשיבות להעלות את ארבע הנקודות האלה. השתכנעתי ממה שראיתי שם. ראיתי ארבעה גרעינים שנחשבים להתיישב ולהאחז בקרקע - שניים של איגוד המושבים של הפועל המזרחי, אחד של "העובד הציוני" ואחד של תנועת המושבים. הם ממתנינים בסבלנות רבה. כולם יודעים שלא תהיה להם אפשרות להשיג משבצת קרקע מתאימה ומים כמו שיש לכל ישוב חקלאי ושהם יצטרכו מספר שנים ראשונות לעבוד בעבודות חוץ, שיקבלו רק משק חלקי ויצטרכו להקים מעין תעשייה. מצד אחד אנחנו מתרעמים על שמסתגנים חודרים לישובים, אלא אם כן כוחות צה"ל מונעים בעדם מלהיכנס ויחד עם זה אנחנו משאירים מקומות פנויים כשיש נוער צעיר

הרוצה להתיישב שם, גם כשאנחנו אומרים להם מראש שאין שם קרקע ומים שיצטרכו לעבוד מספר שנים כעובדים שכירים בסביבה והם מסכימים לכך. איני יודע מדוע אי-אפשר לקשור זאת לא רק בהחלטת מועצת הבטחון שנתקבלה אתמול, אלא גם בהחלטת העצרת נגד הציונות. ואם עליה על הקרקע אינה ציונות, איני יודע ציונות מהיא. התשובה על החלטה נגד הציונות צריכה להיות עליה לישראל בכלל. אבל על זה איננו שולטים כל כך, אולם כשיש גורם נפלא כזה הרוצה להאחז בקרקע ואין לו שום תנאים מוקדמים, קשה לי להבין מדוע לא לעשות זאת. אם אפשר להעביר את הענין מחר לוועדת השרים לעניני התיישבות שהיא תחליט בענין זה בסמכות הממשלה, הריני בעד זה. במידה שלא תהיה בענין זה החלטה פה אחר, אני בעד זה שתהיה הצבעה בענין זה.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

זהו דיון המתנהל ללא ספק בשעה חמורה. אני חושב שדווקא בדיון כזה, כאשר הממשלה הופכת להיות צוות-חשיבה, אנחנו חייבים לנהל את הדיון מתוך ראייה מדויקת של המצב כפי שהוא. אני בהחלט מסכים עם השר אוזן שהדברים מסובכים.

אני מוכרח לחזור אחרי שכל אחד מאתנו מתלבט ומתלבט קשה, כי המצבים קשים. יש אנשים שהם מוציאים פתרונות מחשוול, יש להם רצפט איך לצאת מכל מצב. אין אני נמנה עליהם. גם אני מתלבט. אולם אפשר להתלבט על פתרונות, אסור להתלבט על-ידי התעלמות מראיית עובדות. בשנותיו האחרונות נשאל לנין על-ידי עתונאי מהיא דעתו על התכונה החשובה ביותר של מדינאי. ולנין ענה: מדינאי חייב לדעת לקבל על עצמו באזכריות את משמעת העובדות, לא ליפות אותן ולא למחוק אותן.

השר י. גלילי:

לנין היה ממושמצע וקיים מהפכה.

שר התחבורה ג. יעקבי :

הלבישו עליו את סטאלין.

שר הבריאות ו. שם-טוב :

בראיית העובדות היה ממושצע.

השר י. גלילי :

וייצמן נפגש עם לנין בג'נבה והיו ויכוחים ביניהם. לנין היה מרכסיסט ומטריאליסט. ויצמן הוסיף בהומור השנון שלו: לנין לא האמין שהחומר הוא עגלון של ההסטוריה, לנין תרם מעטו גם בעצמו. הוא הכיר בעובדות, אבל גם יצר עובדות.

שר הבטחון ש. פרס :

אני רואה שיש סיכוי להגיע להסכם בענין לנין.

שר הבריאות ו. שם-טוב :

זה כוחה של הציונות שאני מאמין שהיתה ריאליסטית בהערכת העובדות ויצרה עובדות. אבל בדיון זה אנחנו חייבים לראות את הדברים כפי שהם. אין אנו רוצה לבוא וליפות את המצב שנוצר אחרי החלטת מועצת הבטחון אחמול'. ברור לי שזוהי מכה קשה למדיניותה של ישראל. קודם כל בגלל העובדה שבקולה של ארצות-הברית השיגו הסורים תמורת הסכמה להארכת המנדט של כוח האו"ם תורה מדינית - אמנם מעורפלת קצת ומוסחרת קצת, אולי לא במידה שהם חשבו להשיג כאשר הציגו לוולדהיים את התכנית שלהם, אבל הם השיגו הישג ברוב של 13 קול, כולל קולה של ארצות-הברית, ושתי מדינות נמנעות. זה היה הישג של הסורים והישג סובייטי וכשלון של ישראל. איני בטוח שזה היה גם כשלון של ארצות-הברית כפי שנסינו לומר. אם קוראים את השדרים של הנשיא ושל קיסינג'ר, הרי הם אינם סבורים שזה היה כשלון של ארצות-הברית. הם חושבים שיש פה הישג משבילם. אנחנו צריכים לראות איך זה בדיוק שארצות-הברית הצביעה אתם. ברור לי שאנחנו במצב די קשה. העם מצפה עכשיו

להחלטת הממשלה. העם במבוכה ויש לו הרגשה כבדה. אולי עוררנו אצלו צפיות שהעניין יעבור אחרת, והוא לא עבר אחרת. במצב כזה אנחנו מקיימים דיון. אני חושב שהדיון הזה וקביעת העמדה והחלטת הממשלה אינם צריכים להתנהל מתוך הבלטת אפקט אלא מתוך שיקול מפוכח מאד וקבלת משמעת של העובדות. חברים אומרים שיש אכזבה מארצות-הברית. כך אומרות היום כל הכותרות בעתונות. איני יודע אם המלה הזאת היא המלה המדויקת.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

זוהי מלה מקלה. כאן יש יותר מאשר אכזבה.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

בכל-אופן אין זו המלה המדויקת והנכונה. שמעתי אתמול את הדיווח שלך ושהיית מלא חרדה ונחת הנחיות לשגרירנו. אבל קיסינג'ר השאיר אצלנו ספקות ודאגות. יש דאגה לגבי עמדת ארצות-הברית, גם מהצורה שבה נהגו אתנו. קיסינג'ר אמר שימליץ על עמדתנו, אם כי צריך עוד להתייעץ עם הנשיא.

שר הבטחון ש. פרס:

הוא אמר: IT IS REASONABLE.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

הוא אמר: YOU CAN INFORM THE GOVERNMENT OF ISRAEL.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

הוא אמר שאתה יכול להודיע לממשלת ישראל שאני ממליץ על עמדה זו. האם היתה כנות בדיבור?

הדבר השני המדאיג הוא, שאחרי מארס אמרה ממשלת ארצות-הברית שהיא דואגת למדיניות של איזון. והנה אנחנו רואים שה"איזון" שלה מתבסס והולך יותר ויותר על תמיכה בעמדות הערביות בניגוד לכמה דברים שאנחנו רואים אותם באופן הרציני ביותר.

אינני רוצה להרבות בניתוח. שד האוצר ניתח את העמדה האמריקאית. זוהי אשליה אם מישו חושב שהאמריקאים יתנו לנו אפשרות של קפאון של שנתיים. מה לא דברו ערב חתימת הסכם הפרדת הכוחות עם מצרים? איש לא תיאר שיתנו לנו אפשרות של קפאון. אבל אמרנו שהפעילות המדינית תימשך אולי בתנאים טובים יותר לנו.

יש לי רושם שהפעילות המדינית ואי-הקפאון יתמקדו בתקופה הקרובה ביותר בבעיה הפלסטינית ובעניין של אש"ף. וזה אינו תלוי רק באמריקאים. זה תלוי גם ברוסים ובסורים. והם יכפו עלינו דיון בעניין הפלסטינים. לא יהיה מנוס מזה. כל הזמן ישנה דעה הרווחת מסביב לשולחן הזה ששנת 1976 תהיה שנת ההכרעה. אני חושב שההכרעה תבוא בשנת 1977. אני רוצה לשכנע את עצמי שזה נכון שיהיה רצוי יותר לישראל שההכרעה תהיה בשנת 1977. אבל אני מחכה שמישהו יוכיח לי כי בשנת 1977 יהיה טוב יותר לישראל מאשר בשנת 1976. יש לדבר את הדברים על-ידי יוזמות שלנו ולא להיגרר אחרי התפתחות הדברים. העניין הזה עוד שייך אצלנו לתחום ההתלבטויות.

מה המצב שנוצר אחרי החלטת מועצת הבטחון מאמש? היה מצב שלפני ההחלטה. הייתי שלם כל הזמן עם מה שדברנו בעניין זה ועם ההכרזה הברורה וההחלטית של ראש הממשלה מה יהיה אם הסורים לא יסכימו להאריך את המנדט של האו"ם. עכשיו אנו עומדים בפני מצב חדש שיש החלטה של מועצת הבטחון. נראה לי שאנחנו חייבים לשים לב שלא יוצרו שלושה מצבים שאינם רצויים לנו. אני מתכוון לתגובה של הממשלה היום בקשר לשלושה מצבים שאינם רצויים לנו במצב שנוצר היום.

(א) לא רצוי להביא בגלוי להחרפה נוספת בין ישראל ובין ארצות-הברית וליצור בגלוי, על רקע ההחלטה של אתמול, נקודות-עימות

נוספות בינינו לבין ארצות-הברית.

- (ב) לא ליצור מצב ברמת הגולן שיקרב ויחדר את סכנת המלחמה ברמת הגולן בינינו לבין סוריה.
(ג) לא רצוי ליצור מצב שיערער או יסכן את קיומו של הסדר הביניים בינינו ובין מצרים.

אם אני אומר שאלה הם שלושה מצבים לא רצויים, אני מגיע למסקנה מהי האפשרות הרצויה בין שלוש האפשרויות שראש הממשלה ציין אותן בדברי הפתיחה שלו.

ראש הממשלה י. רבין:

יש שתי אפשרויות פוליטיות.

שר הבריאות ו. שש-טוב:

השלישית היא הצעה אופרטיבית.

בין שתי האפשרויות האפשרות הראשונה תביא אותנו לשלושת המצבים, שאני מגדיר אותם כלא-רצויים. אין לי ספק שאם נחליט לפי ההצעה הראשונה ונודיע שאנחנו דוחים את ההחלטה כולה ומודיעים שלא נשתף פעולה עם כוח האו"ם ולא נאפשר לו להיכנס לשטחינו, זה יעמיד בסימן שאלה את עצם קיום כוח האו"ם. אין ספק שזה יחריף את היחסים בינינו ובין ארצות-הברית. אין ספק שזה יקרב את סכנת העימות בינינו ובין הסורים וזה יקרב את סכנת המלחמה ויחריפה.

אני דוחה את האפשרות הראשונה. אני תומך באפשרות השנייה, אולי בוריאציה קצת אחרת. האזנתי לדברי שר המשפטים ואני מוכן לחשוב שהאפשרות השנייה לוקחת בחשבון שלאחר החלטת מועצת הבטחון המוקד של הבעיה איננו יותר קיום כוח האו"ם, אלא המוקד של הבעיה הוא הפלשתינאים ואש"ף. לכן התשובה שלנו היום אינה צריכה להיות מכוונת לגבי קיומו או אי-קיומו של כוח האו"ם, אלא מה מתרחש בעינים מדיניים לגבי העתיד. אני חושב שממשלת ישראל צריכה להסכים לסעיף ב'.

ראש הממשלה י. רבין :

לאפשרות השניה אין זה הולך ביחד עם סעיף ב'.

שר הבריאות ו. שם-טוב :

ממשלת ישראל צריכה להודיע שהיא דוחה ולא תשתף פעולה בכל האלמנטים הנוספים שיש באותה החלטה של מועצת הבטחון. פה אני בהחלט חושב שעל-ידי דחיית כל האלמנטים הנוספים, אם אנחנו רוצים לפתוח לעצמנו שטח המרון נוסף ואם אנחנו רוצים לגלגל את הכדור למחנה הפלשתינאים ואם אנחנו רוצים להוציא את ישראל מבדידותה, אנחנו צריכים לחזור לנוסחה שהציעו אותה פעם חמישה שנים בממשלה ושנחנו חוזרים עליה: ישראל חייבת עכשיו לומר שהיא מוכנה לנהל משא-ומתן עם ירדן ועם כל גוף פלשתינאי שיכיר בקיומה ויהיה מוכן לכרות אותה הסכם שלום על בסיס של גבולות בטוחים ומוכרים. זה פותח אפשרות של אופנסיבה ישראלית וזה מוציא אותנו מהאפשרות המתמדת של בדידותנו בעולם.

ביחס להעלאת ארבעה מאחזים ברמת-הגולן: אני מפקפק בערך הצבאי של ארבעת המאחזים. אוזן אמר שצריך לסתום פירצות. התקפה על רמת מגשימים היתה דווקא במקום שאין פירצות. אני מפקפק בערך הבטחוני של המאחזים. אם רוצים לסתום פירצות, צריך להביא לשם כוחות צה"ל. איני חושב שאין בכוחו של צה"ל להחזיק את ארבעת המאחזים. יכול להיות שיש ערך צבאי להחלטה להעלות שם מחר ארבעה מאחזים. ייתכן שישכנעו אותנו שיש לזה ערך פסיכולוגי, פורקן לעם שיראו שהנה אנחנו עושים איזה צעד. אבל אני חושב שבטוח הרחוק ההחלטה להעלות עכשיו ארבעה מאחזים היא החלטה שלילית מבחינה פוליטית. אין זו החלטה בכיוון הנכון. אין זו החלטה המכינה את העם לצורך להתרגל למחשבה שנצטרך לוותר על שטחים ברמת-הגולן מבלי לרדת ממנו. זה מעמיק את ההכרה בלב אלמנטים שונים שלא נזיז ישוב אפילו במסגרת של פתרון כולל.

אינני מבין מצד אחד טענה הנשמעת שענין ארבעת המאחזים הוא ענין התיישבותי טהור ושאלו לו שום עוקץ פוליטי ושצדד שני נחליט

עליו עמשיו לאחר קבלת ההחלטה במועצת הבטחון.

השר י. גלילי:

מי אמר שאין לו עוקץ פוליטי?

שר הבריאות ו. שם-טוב:

אמרת שזה ענין התישבותי ושה שייך לוועדת השרים לעניני התישבות. אם יש לו עוקץ פוליטי, אין זה שייך לוועדת השרים לעניני התישבות. לכן אני בעד דיון בנושא זה בממשלה, אבל לא צמוד לדיון הזה שבא לדון על תגובה על החלטת מועצת הבטחון מאמש. צריך להפריד בין הדברים ולקיים דיון בממשלה בנושא זה בעיתוי אחר. אם יחליטו שיש להעביר את הנושא לוועדת השרים לעניני התישבות להחליט בסמכותה של הממשלה - אין אני יודע מה אומר התקנון בדברים כאלה. נדמה לי ששר שאיננו חבר ועדת שרים רשאי לערער בפני הממשלה על החלטת הועדה. אני משאיר לעצמי את הזכות לערער בפני הממשלה גם אחרי שתקבל החלטה על-ידי הועדה.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

שר כזה יכול גם להופיע בישיבת הועדה.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

כך אמר גם השר עופר להביא את הענין לממשלה. יש לנושא הזה היבטים פוליטיים וצבאיים וגם התישבותיים. אין זה רק ענין של ועדת השרים לעניני התישבות.

השר י. גלילי:

אני רוצה להקדים שתי הערות בטרם אגע בנושא.

הערה:

כל חבר בממשלה רשאי להתבטא על-פי דעתו ועל-פי השקפותיו. כל חבר בממשלה רשאי גם לפסול ולהביע פטילה לגבי

חששות-שוא. אני פוסל את חשש השוא שהושמע, כי החברים שהציעו הצעה על המשך התישבות ברמת הגולן התכוונו להכשיל את הסדר הביניים. אני מכיר כמה מידידי הטובים שהם בעד הסדר ביניים והם היו בעד המשך התישבות ברמת הגולן בנוסח המאוזן. אני מכיר מספר חברים שטרם הכריעו בנושא הסדר הביניים, משום שזה איננו נושא שאפשר להכריע בו שלא על-בסיס קונקרטי. יש דעות שונות בענין הסדר-ביניים. ואני פוסל את ההשדה של חברים לגבי הנושא כפי שהוא בא לידי ביטוי על-ידי אחד החברים ליד השולחן הזה. אני מתקומם נגד זה באותה מידה שידירי עופר יתקומם, אם יבואו ויגידו לו שהוא העלה את כל התכנית של עיבוי ירושלים רק מתוך הכוונה של הכשלת שלום עם ירדן. כבר אמרתי בהזדמנות אחרת שפעם היה יהודי חכם ומכובד על כולנו ושמו היה דוד רמז. והוא היה נוהג להגיד שכל אדם מאוהב בפשטה שהוא מציע, ובפרפרזות האהבה, כל אדם מאוהב בסיפוח שלו ופוסל את האחרים. אני מבקש להיזהר בזה, לכל נציג מדורת חשדות שהן לא במקומן.

הערה:

הערה שניה, שלא נוגעת לענין והיא: אני חושב שניטיב לעשות עם אנו נתווכח, ולוא גם בחריפות ונטיל אפילו אחריות על הזולת, ובלבד שהדבר יהיה מוצדק. אני קובע, כי על-יד השולחן הזה, אף חבר לא הציע להחליט כי ממשלת ישראל רוצה בהסדר ביניים עם סוריה, ובודאי שאף חבר לא הציע להחליט כי ממשלת ישראל אינה רוצה בהסדר ביניים עם סוריה. אני נשאלתי בשבוע שעבר על כך בראיון בגלי-צה"ל, ואמרתי כי ממשלת ישראל, עקרונית, היא בעד הסדרי ביניים. זה כלול במצע של המערך ובקווי היסוד של הקואליציה, ומי שלא הציע לפעול ולחתור להסדר ביניים עם סוריה, בשעה שהדבר עמד על הפרק, אל יבוא ויאשים את הזולת שהביא פורענות לעולם על-ידי זה שבשעתו לא החליט על הסדר ביניים עם סוריה. ומי שלא הציע בשעתו להחליט על מדינה שלישית, אל יבוא ויאשים את הזולת שהביא ורענות לעולם בכך שלא החליט על מדינה שלישית. יש דיספרופורציה עצומה בין מה שמאשימים את הזולת ובין ניצול האחריות והחובות של כל אחד סביב השולחן הזה להביע את דעתו בלי שיהיה נחשד או יכול להיות נחשד רק בזה שהוא רואה את טובת ישראל ובמסגרת האפשרויות הדיאליות, יציע זאת. אני מצטער מאוד כי הנושא בכלל גלש לישיבה היום. אינני רוצה להפליג בו.

אני חושב שאנו צריכים להסתפק היום בחשובה להחלטת מועצת הבטחון ולא להפליג לנושא הפלשתינאי, לפי עניות דעתי, ולכן גם לא אכנס לזה עכשיו.

בעיני, העיקר הוא לא בהחלטת מועצת הבטחון, אלא בהחלטת העצרת ובארוזיה שחלה בעמדת ממשל ארה"ב כפי שבאה לידי ביטוי במועצת הבטחון.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

בעצרת הם הצביעו נגד ההצעה.

השר י. גלילי:

ה"פטר" הוא בעצרת, בליגיטימיות של אש"פ, ורבותי, לפי דעתי, הליגיטימיות של אש"פ אין לה פשר אחר מאשר מדינה פלשתינאית חדשה, נוספת, שהיא בהכרח חייבת להיות אירידנטית, עם פניית עורף לירדן וסיכון עצם קיומה של ישראל ובהנהגת אש"פ. וכך אני מרגיש גם לגבי מסמך סונדרס וגם לגבי התנהגות ארה"ב במועצת הבטחון. אני מרגיש אקומולציה של המורה לרעה ואני בהחלט מקבל בעיניי הזה את גישת השר ו. שם-טוב, שעלינו לראות את העובדות ולא לפטור את עצמנו מהמשמעת המחייבת לראות אותן. בזה אני רואה את העיקר, ואני רוצה לומר לכם, שעוד אנו דנים במה שיש לעשות, באה תשובה להחלטת העצרת. אנו נקלענו למצוקה נוספת בהחלטה האחרונה של מועצת הבטחון...

ובכן, אני רואה חובה לעצמי להביא לידיעת השרים, כי היתה ישיבה של ועדת השרים לענייני התיישבות, ובה נתקבלה הדרישה להחלטה משותפת האומרת כתשובה להחלטה נגד הציונות ומדינת ישראל בעצרת: "תשובה למתקפה נגד הציונות ומדינת-ישראל, מחייבת להגביר ולהחיש ביצוע תכנית התיישבות, לרבות עליה לאתרי התיישבות שעליהם יוחלט בלי להמתין להקמת מבני קבע, בתחומי כל האזורים שהממשלה החליטה על התיישבות בהם. במסגרת התקציבית שתקבע, תובא להחלטת הוועדה להתיישבות הצעה מפורטת בדבר אתרי התיישבות וסדר הקדימויות."

בזה אני מדגיש שתי הדגשות: לא לחרוג מתחום האזורים שהממשלה החליטה על התיישבות בהם ובלי לומר כי ההתיישבות תהיה התשובה היחידה. גם אינני רוצה לבדוק את דרגת התשובה הזו - האם היא מכריעה ועונה בחשיבותה, כשאחד ממרכיביה הוא תשובה לעצרת האו"ם שהיתה עוד לפני החלטת מועצת הבטחון.

שד הסעד ז. המר:

האם ההחלטה התקבלה פה אחד?

השר לקליטת העליה ש. רוזן:

אני הסתייגתי.

השר י. גלילי:

באותה ועדה הודעתי, כי בנושא הגולן תהיה החלטה בישיבה והזכרתי את ההסתייגות שיש לשד ש. רוזן מהתיישבות בבקעת הירדן, או - מכל התחומים עליהם החליטה הממשלה, כולל בקעת הירדן. ומבחינה זו, אמרתי באחת ההודמנויות, כי לפי דעתי, בכל משרד ממשלתי הממשלה, יש ללא ספק, בודאי בקליטה, בודאי בבטחון. ובכך שאני בא לדבר על המרכיב ההתיישבותי, אינני בא להעלות אותו בדרגה או להוריד שורה אחת מחשיבותם של המשרדים האחרים. ולכן, כשאני מדבר בנושא הגולן, אני מתכוון למסלול התשובה ההתיישבותית שאנו צריכים לתת להחלטת העצרת, מבלי לחרוג מהפרמטרים שעליהם החליטה ממשלת ישראל. יש יסוד הפגנתי בכלל באופי ההתיישבותי ומשמעות פוליטית לכל התיישבות מעבר לקו הירוק. אך אני ביקשתי למצוא הפגנה גם בערך המדיני-ההתיישבותי מעבר לזה. כי לפי דעתי יש חשיבות מדינית עליונה גם לשוב הגליל. וההתיישבות הציונית בודאי היתה אקט פוליטי. היא אורח חיים ויש לה משמעות משקית וכלכלית, אבל היא לא חסרה משמעות פוליטית. ויש צורך להתערב בזה ולהפגין בזה. והיה זמן שבועדת השרים לעניני התיישבות היתה הפרדה בין הדיון לבין הפרסום, בין הדיון לבין הטראסק. בכל-אופן, אני איני פרסמן ואינני הולך לחתוך סרטים ולחגיגות עליה על הקרקע. אני בא לחגיגות עליה על הקרקע, אך לעיתים

קרובות אני ממליץ לחברים אחרים לחתוך את הסרט. ופרסומנו בא לא מצד אלה שרצו את הפעולה ברמת הגולן, אלא מצד המערערים. הם ששיוו לזה את המשמעות הפוליטית השלילית. לכן גם הסכמתי מיד עם רה"מ, שאמר כי בינתיים יש לדחות את הדיון ולומר כי סדר העדיפויות של המאחזים יקבע על-ידי צה"ל, מבלי לדבר על תגובה ולחץ ומבלי לשוות את המשמעות ההפגנתית המיוחדת, שיכולה לתת משמעות שלילית לכל הענין.

הכוונה היתה לאפשר גיבושם של גרעינית. אני טוען כי גרעינים להתיישבות הם בבחינת אנרגיה גרעינית, ואני רוצה לטפח ולשמר אותה. הדבר הזה נבחן עם המחשבה ליישב מוצבים, כי אין תקציב התיישבותי למחנה קבע, כי אם היה תקציב, הייתי מעדיף התיישבות על פני מאחזים. אנו לא נאבק נגד התיישבות בלתי-מוסמכת, הפגנתית ופרובלמטית אם לא נמשיך בהתיישבות מוסמכת במסגרת החלטת הממשלה. מה עוד שדיבורים שכאלו גורמים למצוקה נוראה בהרגשת הישובים ברמת הגולן והם נפגשו פעמיים בענין זה עם רה"מ, כל זה עקב הדיבור חסר האחיות על עזיבת ישובים, כאשר אין כל נכונות מצד הסורים לדבר על מו"מ, והדיבור על החזרת שטחים במסגרת הסדר ביניים הוא בבחינת אוטופיה. זה הסעיר את הישובים, ומשום כך, עקב כל אלה, באה הצעת המאחזים. ואני עכשיו אומר, שאם תהיה לי אפשרות לבחור בין ישובי קבע למאחזים זמניים, אני אעדיף לבחור בישובי קבע.

עכשיו, אני חוזר ואומר, כי אני מציע לגבי הישיבה הזו, בהחלטה, התרכזות בנושא שלפנינו. אנו יכולים לומר כי ממשלת ישראל שוללת את צעדה של מועצת הבטחון בהחלטה מס. 511888 אשר נכנעה לסחטנות הסורית וכרכה את חידוש המנדט של האונדו"ף עם בעיות בלתי רלבנטיות להסכם הפרדת הכוחות, בעיות הצריכות לבוא על פתרון בהסכם בין הצדדים, במו"מ בלא תנאים מוקדמים. החלטה זו עלולה לשבש התקדמות לשלום באמצעות ועידת ג'נבה, ולחבל במאמצי השלום באזור.

ישראל הודעה כי לא תשלים עם צעדים הנובעים מהחלטות עצרת האו"ם הנחפזות על ארגוני הטרור אשר מדיניותם המוצהרת היא הריסת מדינת ישראל. בהמשך להודעה זו אשר אושרה על-ידי הכנסת, החליטה הממשלה כי לא תשתף כל פעולה עם החלטת מועצת הבטחון בדבר הדיון המתוכנן בשאלה

הפלשתינאית בהשתתפות אש"ף. ישראל לא תישא ותתן עם ארגוני הטרור השואפים במודע להכחידה. נוכחות כוחות אונדו"ף והארכת המנדטא הם חלק בלתי נפרד של הסכם הפרדת הכוחות. ישראל תמשיך לקיים, על-בסיס הדדיות, את הסכם הפרדת הכוחות ומטילה על ממשלת סוריה את כל האחריות על הפרת ההסדרים באמצעות פעילות רצחנית המבוצעת על-ידי טרוריסטים הבאים משטח סוריה. ממשלת ישראל רואה בהחלטות מועצת הבטחון 242 ו-338 בנוסחן המקורי ובלא סטיה ממשמעותן המקורית את הבסיס למשא ומתן על השלום באזור.

אני מציע כי להחלטות אלה נצטרף כל סעיף פלשתינאי פרציזי, ואני מציע כי נקבל זאת בהסכמה כללית, אם אפשר בלא הצבעה. אם אי-אפשר, זה יהיה עם הצבעה. ושיהיה מקובל עלינו שועדת השרים לענייני התיישבות, תדון ותחליט על-דעת הממשלה בנושא ההתיישבות. אני לא מציע ליחד את הענין של רמת הגולן, אלא בהמשך להחלטת ועדת השרים לענייני התיישבות, כשזה קשור גם למדיניות המשקית הקיימת. אלה הן הצעותי.

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

החלטת מועצת הבטחון, מהווה התפתחות חמורה מאוד מנקודת הראות שלנו, כי ראשית היא מהווה נצחון לעמדות הקיצוניות הסוריות-רוסיות. שנית, היא מהווה חיזוק נוסף לאש"ף כנציג הפלשתינאים, ושלישית, יש בה משום ארוזיה בעמדה האמריקאית, אולי לא כל כך משמעות בהחלטה עצמה או בעמדה האמריקאית, אלא אולי יותר במה שקדם להחלטה, החל ממסמך סונדרס ומה שבא בעקבותיו וכן במברק קיסינג'ר שבמידה מסוימת אמר כי זו לא בעייתם וטעמם עימם. זה קדם להתפתחות הזו.

אני חושב שאנו חייבים לעשות מאמץ הסברתי גדול כדי לעצור את הסחף הזה. אני חושב כי בארצות-הברית, דעת הקהל עוד יותר קרובה לתפיסה שאש"ף מייצג מאשד הממשל, ונראה לי, שאנו מוכרחים לקרוא העתיד בענין הזה, לעשות פעולת הסברה מקיפה ורצינית (ובמאמר מוסגר, אני רוצה לומר, שגם בארץ אנו לא פטורים מזה. אינני יודע אם משאל דעת הקהל אשר התפרסם ביום

שישי ב"ידיעות אחרונות" בנוי על מדגם מייצג, אבל שם 21% מהנשאלים היו בעד מדינה פלשתינאית, ועוד 10%-12% לא היה להם דעה. כלומר, כ-1/3 מהנשאלים הזה לא ביטלו את אפשרות הקמת מדינה פלשתינאית, ואינני יודע לכמה מה-1/3 ברור כי מדינה פלשתינאית פירושה מדינה בהנהגת אש"פ, פרו-סובייטית). לכן, לפי דעתי, אנו חייבים להחליץ למסע הסברה, גם בארצות-הברית, בממשל ובדעת הקהל וגם בארץ.

במלאכה הזו אני חושב כי אנו עומדים על-בסיס איתן בשלילת מדינה פלשתינאית אש"פית שלישית כאזור, אך אנו עומדים על-בסיס פחות איתן באשר לפתרון שלנו. כי גם אם אני מצליח לשכנע מישהו כי ישראל אינה יכולה להסכים למדינה פלשתינאית שלישית וכי גם העולם הנאור, האמריקאי אינו צריך להיות מעוניין בזה, מיד עולה השאלה - מהו הפתרון לבעיה פלשתינאית? ופה אנו עומדים על-בסיס פחות איתן. יש לנו פתרונות, אך לא פתרון. וזה אילון או מגבלה, שאני חושב שנאלץ לחיות איתה. לכן אני חושב, שגם מסיבות פנימיות וגם מסיבות חיצוניות, יש טעם היום לצאת לעימות בינינו בסוגיה הזו. וכאשר באים לעימות, אני רוצה לומר מהו הפתרון שנראה לי. אני מדבר בשמי ובשם מפלגתי, ואני אומר זאת, כשכמה חברים לפני הציעו כי נפשיל שרואים ונגדיר את המדיניות שלנו לגבי פתרון המדינה הפלשתינאית, קרי יהודה ושומרון, ירדן וכל הקומפלקס. אינני חושב כי השעה כשרה לזה שנגיע היום לקונצנזוס שיתרום לנו בעניינים החיוניים האלה, ואינני חושב שגם אם בדעת הרוב נגיע לאיזה שהוא פתרון, יש היום צד שני המוכן ללכת לפתרון הזה בגלוי. הדעות שלי בענין הזה ידועות כי אני אומר אותן בפומבי, אבל אלו הן הדעות שלי. אני לא חושב שיש מקום למדינה פלשתינאית-ירדנית, כשהענין שלנו צריך להיות ענין בטחוני והבטחון מחייב המצאותנו על הירדן.

אני מדגיש 10 פעמים כי זו דעתי, שאמנם אינה עומדת בסתירה עם המצע הכתוב של המפלגה שלי, אבל יחד עם זאת, אני חושב כי אנו צריכים לדעת שבסוגיית הפתרון - אם לא מדינה אש"פית, מה כן? - אנו עומדים על-בסיס די חלקלק. אשר לשאלה הקונקרטית - מה עלינו לעשות בעקבות ההחלטות וההתבטאויות, אנו צריכים לומר שלושה דברים:

ראשית - אנו רואים את המשך מדנט האונדו"ף כחלק מהסכם הפרדת הכוחות עם סוריה ומוכנים לקיימו על-הבסיס הקיים.

שנית - אנו שוללים קשירת המשך מדנט האונדו"ף עם דבר נוסף כלשהו.

שלישית - שלא יהיו שום דיונים וברורים עם אש"פ.

את הדבר השלישי חייבים לומר היום, עקב החלטת מועצת הבטחון ובצורה חיובית וחד-משמעית, שלא יבואו אלינו לקראת ינואר ויגידו: "לא אמרתם".

אשר להתיישבות ברמת-הגולן - אני בעדה, כי אני חושב שזה מחזק את טעוננו, כי אנו מרמת הגולן לא נרד. זה לא פוסל פשרות או ויתורים טריטוריאליים מסויימים ברמת הגולן, במסגרת הסדר השלום הסופי. אינני יודע מתי נגיע לזה ואם נגיע לזה, אבל בינתיים אינני חושב שאנו נזיק לכושר המיקוח שלנו ולמעמדנו, אם ברמת הגולן יהיו לנו לא X ישובים, אלא 2X ישובים. אבל יחד עם זאת, איני חושב שזה יהיה נכון מצידנו לקשור זאת לנושא שאנו דנים בו היום, כי אפשר לראות בזה הפגנה ואם רוצים פרובוקציה - אני חושב שאין לנו בזה שום עניין. אי-לכך אני מציע להחזיר נושא זה לוועדת השרים לענייני התיישבות, אשר תבדוק קונקרטיית - מי המתישבים, באיזה מקום, ממה יתפרנסו, כי גם אם זו התיישבות ארעית, הם צריכים להתפרנס. מישחו העלה כאן את רעיון ה"כפ"תים". הרעיון ידוע, אך אינני יודע אילו "ת" יצטרפו לכפרים האלה? וצריך לבדוק גם את הדברים האלה, האם יהיו שם באמת מקורות פרנסה אפשריים. אבל עקרונית, אני מחייב התיישבות ברמת הגולן ומציע כי הממשלה תחזיר זאת לוועדת השרים לענייני התיישבות.

שר הבטחון ש. פרס:

אין ספק שספגנו אחת המפלגות המדיניות החמורות ביותר שידענו אי-פעם, ולא היינו פאסיבים לזה. עשינו כמה מהלכים. בשניים

מהם כבר אין מה לעשות. השלישי - נשאר בסימן שאלה. השניים הם הזמנת ולדהיים, שלא כל-כך ברור לי למה היינו צריכים להזמין אותו אחרי שהוא נסע ונפגש עם ערפאת. והדבר השני: שאמרנו שאנחנו מסכימים להחלטה אם יוזכר בה רק דיון בענין המזרח התיכון. בזה פתחנו לדעתי פתח להמשך ההחלטה עצמה. אבל אמרנו דבר שלישי, וזה עומד עכשיו על הפרק. אמרנו שאיננו מסכימים ולא נקבל ומקווים שיהיה וטו אמריקאי, לגבי שלושה דברים: (1) הזכרת החלטת העצרת; (2) הזכרת הפלשתינאים; (3) הזכרת אש"ף. ועל זה קיסינג'ר אמר "ריזוניבל". כל השלושה האלה נכנסו להחלטה.

ראש הממשלה י. רבין:

פרט לאש"ף.

שר הבטחון ש. פרס:

אש"ף זה בהודעת המזכיר הכללי.

ראש הממשלה י. רבין:

לא. זה בהודעת היו"ר. זה לא החלטה.

שר הבטחון ש. פרס:

שניים פלוס אחד - זה די מספיק.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

שניים-וחצי.

ראש הממשלה י. רבין:

זה לא שניים-וחצי.

שר הבטחון ש. פרס:

אמרנו בעצם לאמריקאים שאת זה לא נבלע, ולא חשוב עכשיו מה שהאמריקאים כותבים לנו ומה לא כותבים. השאלה: אמרנו - בולעים או לא בולעים. זה זאת לא רק שאלה תיאורטית. זאת שאלה של אמינות. או שאנחנו אנשים רצינים מאד, ומאז צריך להיזהר קודם כמה שאומרים. אם איננו רציניים - לדעתי אפשר להוביל אותנו הלאה לקאנוסה.

אני בהחלט מתרשם מהנימוק הזה שאנחנו צריכים לחשוב מה יהיה בסוף מאי, כשיחלפו ששת החודשים. לדעתי, הסיכוי הוא שהסורים לא ירצו לחוש את המנדט של אונדו"ף, לא צריכים לצאת למלחמה. אמריקה תהיה אז בשיא מערכת הבחירות. מצרים ספגה מכה. אנחנו לא נהיה עוד בסיני; איבדנו את טווח המיקוח בסיני - ובינתיים המברקים של קיסינג'ר ופורד מבשרים: תבוא אלינו בינואר, יש לנו בשבילכם חדשה: (1) החלטת מועצת הבטחון; (2) הסיוע הכספי.

שר המשפטים ת. צדוק:

זה קונצפט.

שר הבטחון ש. פרס:

וילחצו על שני אלה. לזה קוראים "אסטרטגיה משותפת". אנחנו מכירים אותה. ומה נעשה אז? אני רוצה להגיד עוד דבר: זה לא רק מבחן של כושר עמידתנו ואמינות דברינו עם ארה"ב. זה גם מבחן לכושר עמידתנו ואמינות דברינו עם סוריה. זה לא כך שכאן חברים חושבים שאם נגיד "פשרה טריטוריאלית" - הערבים יתפעלו מאתנו. הערבים הולכים וחיים באופוריה גדלה והולכת. ואותם חמשת החברים שהצביעו בעד ההחלטה הפלשתינית הם כיום נימוק בידי האמריקאים. כי כבר אמרו לנו באחת השיחות: למה אסור לנו להגיד מה שאתם אומרים? סודות אין כאן במדינה. ומי שחושב שאנחנו יכולים לגמור...

שר השיכון א. עופר:

... חמשת אלה תרמו הרבה.

שר המשטרה ש. הלל:

תרומה צנועה ביותר.

שר הבטחון ש. פרס:

יש אנשים שחושבים אחרת. אין לי טענות. אני רק

אומר מה המסקנות מכך.

שר השיכון א. עופר:

אני חושב להיפך: אלה שהתעלמו מכך כל הזמן...

שר הבטחון ש. פרס:

עכשיו כל מה שאחזק עושה - אתה עושה תחת לחץ בודאי אתה מוכן לוותר על שכם? - חוסיין לא מוכן לוותר על ירושלים. בינינו ובין חוסיין לא עומדת שכם. בינינו ובין חוסיין עומדת ירושלים. לעבור על זה אלגנטית ולהגיד שאיננו מקבלים רק את ההחלטה שלא נראית לנו ולהגיד שאנחנו מקבלים את ההחלטה שנראית לנו - לדעת אלה מבין האמריקאים שחשבו שישדאל בסופו של דבר תיכנע, צדקו. זה משמעות הדבר: היא נכנעה ותיכנע עוד יותר. ייתכן שהמסקנה היא שלא צריך להגיד דברים בוטים מראש אם לא עומדים עליהם. אבל משאומרים אותם - מוכרחים להתליט איך מטפלים בזה. עוד דבר: ממה שמדאיג אותנו בעמדה הסורית. לא רק מה יהיה במאי, אלא מה מחר ומחרתיים. השאלה היא לא רק מה אסאד אמר בראיון ב"טיים מגזין". הבעיה היא שהיו שתי חדירות בפועל, בניגוד להתחייבות בכתב שמסרו לאמריקאים והאמריקאים מסרו לנו. ואחרי ההפרה הזאת האמריקאים לא הוציאו הגה מהפה. פרט לגינוי הרצח.

ראש הממשלה י. רבין:

גם כאן משום שישראל לא עשה שום דבר, ולא ידוע לי שמערכת הבטחון הציעה לעשות משהו. להיפך.

שר הבטחון ש. פרס:

ישראל לא עשה שום דבר ולא יכולה לעשות שום דבר כל זמן שהיה ענין חידוש המנדט. זה דבר אחר.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

זאת לא ביקורת. אני למשל לא מבקר את זה שלא עשינו.

שר הבטחון ש. פרס:

בענין לבנון - הדוגמה לא תופשת בענין הגדר. בענין לבנון התנגדנו באופן שיטתי שיוצבו כוחות או"ם לאורך הגבול. מדוע? מפני שמחבלים יכולים לחדור דרך כוחות או"ם, צה"ל לא יכול להגיב בנוכחות כוחות או"ם. אם לדעתי אסד יעשה דבר נוסף - ולדעתי חוצפתו תגדל לאור החלטת העצרת, זאת החלטה מזהירה למדיניות שלו - אי-אפשר להתעלם מזה. גם כלפי סאדאת, גם כלפי ישראל, גם כלפי ארה"ב, גם כלפי רוסיה הסובייטית. למה לא ישלח מפעם לפעם יחידת מחבלים?

שר השיכון א. עופר:

לכן הצעת שלמה היא טובה: להגיד משהו בענין זה.

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

יש לך תכנית מה לעשות נגד זה?

שד הבטחון ש. פרס:

חשמע עד הסוף. אני קודם כל מנתח. אפילו אם זה רע - כדאי לדעת. לדעתי, איננו יכולים לעבור לסדר היום על העניין הזה, אלא אם כן מילתנו לא מלה, עמדתנו לא עמדה - שום דבר. לדעתי יש לנו שלוש אופציות, ואני מציע לעשות את כל השלוש. אחר-כך אגיד על הניסוח. (1) אני מציע שישראל לא תזדרז להודיע שהיא מקבלת את אונדו"ף. בשום פנים. אינני מציע להגיד שלא מקבלים. להודיע לאמריקאים שתנאי לקבלתנו את אונדו"ף זה בהפסקה מוחלטת של חדירות מחבלים מעבר לגבול. תהיה חדירה אחת - אוטומטית ישראל מפסיקה שיתוף פעולה עם אונדו"ף - עם כל המשמעות שכדבר.

שד חשיכון א. עופר:

לא צריך להגיד דבר שלא נוכל לקיים.

שד הבטחון ש. פרס:

בתנאי שנקיים. אינני מציע להגיד דברים ולא לקיים. אני מציע עכשיו לקיים. כי אם יהיה אונדו"ף פלוס חדירות לתוך ישראל - זה באמת מצב בלתי נסבל. לנו יהיה קשה מאד להגיב. זה יביא אותנו להסתבך עם העולם, ואסאד יגיד שהוא כן ידע או לא ידע. כשמחנינו על חדירות המחבלים - הם מסרו לנו כתחילה דרך כוחות או"ם שידם לא היתה בזה.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

נניח שמקבלים הצעה כזאת, ומגיע רגע שצריך לסלק את אונדו"ף. אז הוא מסולק מהצד שלנו ונשאר בצד השני.

שד הבטחון ש. פרס:

אני לא הצעתי לסלק את אונדו"ף, אלא להפסיק את שיתוף הפעולה עם אונדו"ף, לא עם יונ"ף, כולל גם הצד הסורי, ולהודיע על כך לאמריקאים, כולל גם הוצאתם מהארמון בירושלים. בהחלט. זאת ההצעה של יגאל, שאני מצטרף אליה. ולהודיע על כך היום לאמריקאים.

(2) אני מציע להודיע בהחלטת ממשלה, לא להעביר לועדה לענייני התיישבות אלא להגיד שישראל תאחז בכל האמצעים הדרושים כדי להבטיח את הבטחון בגבול הצפוני, ולחזק את המערך ההתיישבותי לארכו. זה לא כולל רק את רמת-הגולן, אלא גם את יהודה ושומרון. אני מציע בענין זה להגיד לאמריקאים שאנחנו החלטנו, לאור הכגידה - אולי לא הכגידה אבל לאור מה שקרה - להעלות את הנקודות ברמת-הגולן, ואני רואה כזה בהחלט אקט מדיני ובמפורש. ולהגיד שאם ב-12 בינואר יהיה דיון בפלשתינאים - התגובה הישראלית תהיה התיישבות בשומרון וביהודה ולהודיע היום. מפני שאני רוצה להגיד שרק בהנמקות לא נעשה אף אחד מאושר. היום אינני רוצה להעביר לועדת ההתיישבות. לא שאני מתנגד, אבל אני רוצה להודיע בפומבי. לעבור על זה כפי שאנחנו עוברים - לדעתי אנחנו ממש פוגעים באמינות של ישראל במילותיה, בדיבורה וכו'.

אני רוצה להגיד שאת ענין ההתיישבות אני מציע לכלול מהחלק השני, לא מהחלק הראשון. אני הייתי הולך לניסוח כזה של ההחלטה - ובוזה אני מקבל כמה מהדברים שאמר גלילי: "קשירת חידוש מנדט אונדורף עם זימון מועצת הבטחון להמשך הדיון המזרח-תיכוני, לרבות בעיית הפלשתינאים - עם ההחלטות הרלבנטיות של מועצת הבטחון - עומדת בסתירה למסגרת ולמהות הסדר הביניים. ישראל דוחה החלטה זו ולא תשתתף בביצועה". לא לפרט. אנחנו דוחים את עצם ההחלטה. שיבואו לשאול אותנו. מה אנחנו כל כך מתרגשים? ינחשו. יגידו: אונדורף, נגיד: אנחנו רוצים לבדוק את אונדורף. עם או בלי מחבלים. מה שאנחנו מזמינים זה לחץ כביר ב-1976 על מדינת ישראל ובאמריקה צוחקים מאתנו. והמברק הזה הוא מברק מעליב, כתוב באלגנציה בלתי-רגילה, אבל היות וקרה מה שקרה במועצת הבטחון - תבוא אלינו בינואר, יש לנו אסטרטגיה משותפת בשבילכם - ובינתיים לא הוחלט שום דבר אחר.

הודעת נשיא סוריה בדבר פעילות ארגוני המחבלים (ואינני מציע להתייחס עכשיו לשום דבר מדויק, כי אין לי נוסח מדויק) וחדירתן של יחידות מחבלים לפגוע באזרחים ישראלים, בידיעת

הצבא הסורי (וזה מה שקרה - העובדות קובעות) - עומדות בסתירה לתוכן הסכם ההפרדה, וישראל תאחז בכל האמצעים הדרושים כדי להבטיח את הבטחון בגבול הצפוני, ולחזוק את המערך ההתיישבותי לארכו". ולא צריך להעביר לועדות. אני רוצה להגיד לשר שם-טוב: הניסוח שלך היה מצויין. המסקנות הדהימו אותי. הן היו ההיפך הגמור ממה שאמרת.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

אני התרשעתי ממך אותו דבר.

שר הבטחון ש. פרס:

אני הייתי בעד הסדר עם סוריה, ואני חושב גם היום שעשינו שגיאה כשלא עשינו סימולטנית עם מצרים...

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

מה היית מוכן לתת להם?

שר העבודה מ. ברעם:

כלום.

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

תגיד, אחרת אינני יכול להצטרף.

שר הבטחון ש. פרס:

יכול להיות.

אינני רוצה להתווכח על העבר. לא יעזור שום דבר. אינני רוצה להיגרר. חבל על הזמן. אני רק רוצה להגיד שהיום סוריה חיה באופוריה. הג'נטלמן הזה נחל נצחון עצום על פני סאדאת.

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

סאדאט קיבל דברים מוחשיים.

ראש הממשלה י. רבין:

פוליטית זה נצחון.

שר הבטחון ש. פרס:

אהרון, מה אתה מדבר?...

שר התחבורה ג. יעקבי:

הוא הצליח להביא את אש"ף למועצת הבטחון.

שר הבטחון ש. פרס:

האמריקאים מחזירים אחריו. שלוש פעמים אסאד סירב

להיפגש עם פורד. אין עוד איש כזה בעולם.

גם ולדהיים אמר פעם בחצי-הלצה, בחיוך אוסטרי: אסאד שאל אותנו מה דעת הרוסים. כאילו הוא אף פעם לא נפגש עם הרוסים. ובפגישה הרצוג-מאליק ראינו שיש תיאום מלא בין הרוסים והסורים על אש"ף. זאת היתה דיסאינפורמציה שהזינו אותנו בה. זה לא עניין של אי-רצון לפשרה. היום חולשה ישראלית, להראות שמלה איננה מלה, דיבור איננו דיבור - זה לדעתי מזמין פשוט סכנות יותר גדול. לא שאני מתלהב לעשות הפגנות סרק. אבל יש לפעמים שחולשה היא הדבר הכי נורא במו"מ. הכי נורא. משניסונו, משאמרנו - היינו צריכים לעשות קודם. אבל משאמרנו - עכשיו מוכרחים להגיב. אם האמריקאים יתרגזו עלינו - אני חושב שקצת השגנו את המטרה. גם בארה"ב יודעים מה זה "NUISANCE-VALUE" מה זה כשעם מתרגז. הרי היום הדבר היחידי שתושבים: שאצלנו יש ממשלה כזאת, דעת קהל כזאת. הם בקיאים בפוליטיקה הישראלית. לדעתי השגרירות האמריקאית היא מרכז המפלגה היחידי בארץ שיודע מה נעשה בארץ. בקיאים בכל מלה, בכל אות, בכל תווה, בכל מצב רוח, בכל ניואנס - הכל. אם נצא היום עם דבר אחר -

אנחנו מזמינים עלינו לחץ נורא. לפי דעתי גם מחבלים. ואם יהיו מחבלים - אני רוצה להזהיר שבאופן אובייקטיבי אם יהיה אונדו"ף יהיה קשה לנו להגיב. כי להגיב מן האויר - ניתקל בטיילי נ.מ., להגיב מהקרקע - ניתקל ביחידת אונדו"ף. וזה מה שאפשר להגיד היום.

בענין ההתיישבות, בסך הכל, אילו צה"ל היה רק צבא פרופסיונלי, יש לנו מספיק צבא להגן על רמת הגולן. לצה"ל יש בהחלט יחס להתיישבות. הוא יונק מההתיישבות. הוא מפרנס את ההתיישבות. וזה אחד הדברים הכי בריאים שיש שם. ואם יש מחבלים - אני רוצה להגיד לך, חשד שם-טוב: מחבלים שבאים לרמת מגשימים - אילמלא היתה רמת מגשימים היום יכולים לבוא לקיבוץ בעמק החולה. זה העיניים והאזניים של הגבול. מי כמוך צריך לדעת את זה. הם לא נכנסו לשמיר? הם לא נכנסו לעומק הארץ? הם לא באו לירושלים? אבל אם יש מחבלים - בכל-זאת, פעם אחת קורה אסון. בהתחלה, עד שזה נכנס למהלך, יש לנו בעיות. אבל משזה נכנס למהלך - לא יכולנו להגן על גבול לבנון אילמלא ישובי הגבול. בואו נודה בזה. ההגנה על לבנון מורכבת מארבעה אלמנטים:

(3) הגדר; (4) (לא לפי סדר החשיבות) - הישובים לאורך הגבול הזה. אילו הורדנו אחד מארבעת האלמנטים האלה היינו מחלישים במפורש מרכיב רציני בהגנה על הארץ. הוא הדין גם לגבי רמת-הגולן. על כן אלו הן ההצעות האופרטיביות. לא ניסחתי אותן.

שר הדתות י. רפאל:

כדאי שתנסח.

חשד ש. פרס:

לא קשה לנסח. צריך להחליט מה אנחנו רוצים. אני רוצה רק להזהיר: אני מעדיף שלא נחליט שום דבר. אבל אם נחליט לעשות - אני מציע שאנחנו באמת מתכוונים לכך. אחרת יהיה פיתות בכל עמדותינו.

גם בארץ אותו דבר. אנחנו ממשלה המושלת רק בעזרת מלים. אין לה פצצות ואין לה רובים, ואין לה שום דבר. ממשלה מושלת בעזרת דיבורים. אם הדיבורים ייחלשו - הממשלה ייחלש. אינני מתכוון לכמות, אלא לערך של המלים. נקטנו טון מסויים...

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

ממשלה מושלת לא במלים, אלא באמינות.

שר המשפטים ח. צדוק:

באמינות של המלים שלה.

ראש הממשלה י. רבין:

מה אמרנו שלא מקיימים?

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

חלקם מלים, חלקם מעשים.

רק הערות ספורות בעקבות הבירור המעניין. היום ואני בכל-זאת צריך לבצע את החלטת הממשלה מאתמול על נסיעה לאנגליה - אקצר מאד. אני כופר בטענה האמריקאית, שזכתה גם להמלכה מסוימת סביב השולחן הזה, שבכל הנוגע למאמצים להתקדמות גם ברמת-הגולן השתרר קפאון ולא היה מה שהם קוראים "מובמנט". למה להטיל על עצמנו אשם שאין בנו במקרה זה? בשעתו דיווחתי לממשלה שהגשנו לאמריקאים הצעה רשמית לפתוח במו"מ עם סוריה, ובאופן רשמי קיבלנו תשובה מקיסינג'ר שהסורים ענו לו באופן רשמי שהם אינם מעוניינים במו"מ עם ישראל, לא על הסדר ביניים ולא על הסדר כולל, ואפילו הוסיף בצחוק: ועכשיו אנחנו פטורים מדאגה בנושא זה להרבה זמן. אז מדוע תאשים את עצמנו בחוסר "מובמנט", כאילו הכל נפתח בקפאון שלנו, ואם נגיד שאנחנו מוכנים לפשרה טריטוריאלית - אז כל מדינות ערב עומדות דום ואומרות: סוף-סוף נמצאה ישראל מתפשרת, מוכנה לפשרה. על מה אנחנו מדברים כל השנים אם לא על פשרה טריטוריאלית?

לכן האחריות לכך שהשתרר הקפאון איננה שלנו אלא של סוריה, והדבר קיבל את ביטוי הפומבי והמוסמך גם מעל בימת עצרת האו"ם באותו יום שהם נתנו את תשובתם השלילית לקסינג'ר. כוונתי לגאומו של חדם בעצרת, והתשובה שלי בו ביום, כשהענות בעולם, האמריקאית וגם הישראלית, הביאה זה מול זה: ישראל פונה לסוריה ואומרת הבה נישא וניתן והסורים אומרים: לא נישא ולא ניתן. למען השם, לפחות בבית אל תכבירו עלינו יותר מדי בענין האחריות לקפאון.

שנית, אני אומר לכם שלרמת הגולן יש כיש-מזל אצלנו. אינני מדבר כבר על הויכוח שהיה בממשלה אם לכבוש או לא לכבוש את רמת הגולן. אבל אותה שגרירות שתיאר כאן בציוריות מוצלחת כזאת חשד פרס, כוונתי לשגרירות האמריקאית שמכירה את כל גוני הדעות שיש בתוכנו - יכולה היתה לדווח כל השנים והחדשים האחרונים על כך שדכים וטובים בתוכנו בעצם מוותרים על רמת הגולן. ואל תחשבו שהם לא בקיאים בגונים וכרמזים.

השד מ. ברעם: על-יסוד מה יכלו לדווח?

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

על-יסוד ראיונות, דעות ודיבורים. המלים הן לא רק למשול בארץ, אלא גם לנהל מו"מ בחו"ל. אילו קשרנו את רמת-הגולן עם המו"מ על מצרים, ייתכן ששני הדברים לא היו קיימים, או שכבר היינו במחצית הדרך בחזרה מרמת הגולן, אם לא למעלה מזה, לפני חצי שנה או שנה.

דבר שלישי: ה"מובמנט" היחידי שיכול היה להיות אם אין "מובמנט" אמיתי, זה ליצור מצב שבו מועצת הבטחון תחדש את המנדט לעוד ששה חדשים, שהוא חיוני וחשוב. נכון, אם לא תהיה הפרה. לכך אני מסכים. היות ולא יכולה היתה להיות תנועה אמיתית במסגרת של מו"מ, בין אם על הסדר ביניים או על הסדר כולל - ואזכיר גם שכאשר ה"מ היה בארה"ב ביוני היתה הבנה מלאה בינו ובין הנשיא פורד שאין מדובר בעקבות מצרים בלחץ

אמריקאי לוותר על רמת-הגולן או על חלקו הגדול; דובר אז על תיקון קוסמטי, והם לא ערערו על-כך, צדיקי ארה"ב - אז היות ולא נוצרה סיטואציה לתנועה אמיתית, במקרים כאלה יש צורך ליצור מעין תנועה שמבטיחה לפחות לחדש את המנדט, ולנו יש ענין בחידוש המנדט. יש לנו ענין ליצור מצב שלא נתרדרר למלחמה. ולמלחמה אפשר להתדרדר בלי כוונה, בלי כוונה מצדנו וגם בלי כוונה מצידם; אנחנו לא משוריינים מפני פסיכוזה (אנחנו משוריינים יותר מהם), וגם הם לא.

ראש הממשלה י. רבין:

גם זה לא בטוח שאנחנו משוריינים.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

לכן, אם אפשר ליצור מצב שבו יש סיכוי להאריך בשנה חדשים את הפסקת האש, את הפרדת הכוחות - זה דבר שיש לבדוק עליו. שמעתי את זה מפי אנשי רמת-הגולן, שאינם מוכנים לוותר על אף אינץ', כמה חשוב להם הסכם הפרדה. דיווח לי חיים הרצוג - ואני סומך עליו, גם על תבונתו, גם על התמצאותו בקמטי הדברים שמתרחשים באו"ם, שאותו ולדהיים, שאיננו נסיך-חלומותינו, בוודאי לא נסיך-חלומותי, מילא תפקיד פעיל, הוא אמר לי: עד כדי כך שהוא, הרצוג, בעצמו הופתע, כדי לסלק מכשולים אלה של תוספות להחלטה המקורית. אמר לי זאת אתמול, כשדיווח בטלפון בקצרה לפני שקיבלתי את המברק, איך פעל כל אחד. מוינהאן פעל באופן יוצא מן הכלל, גם בסטייט-דפרטמנט, גם בין המשלחות. הוא חמיד פירש ביתר חומרה את מה שהורו לו מהסטייט-דפרטמנט. וגם ולדהיים יצא מגדרו בפעולה כדי לשכנע את הסורים, את הסובייטים והאחרים להקל על ההחלטה, להפחית בתוספות כדי לאפשר החלטה שתתקבל על דעת ישראל, או לפחות בלי תחושת קיפוח כזאת שמלווה אותנו בצדק היום.

הנקודה הבאה היא: הפעם אני מוכרח לומר לזכותה של הממשלה, לפחות לזכותם של השדים שהתבטאו. מתוך צוות הרים שניים התבטאו בפומבי, ואחד התבטא בממשלה. רה"מ ושר החוץ התבטאו בפומבי, כל אחד בהקשר

אחר, אבל במרוצת ימים ספורים, ואני דיווחתי לממשלה, מה שהיה מחובתי לעשות. ואף אחד לא עלה על מגדלים כאלה שאי-אפשר לדחמחם בכבוד. איננו נקראים היום לחזור בנו מהודעה כלשהי שהודענו בפומבי צבורה שתגרום לנו או בושה או תערער את אמינותנו בעיני ארה"ב.

שר הבטחון ש. פרס:

האם מוינהאן לא אמר להרצוג או למישהו שהוא בטוח שישראל לא תקבל את החלטה הזאת?

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

כשמוינהאן אמר "לא תקבל" - הוא לא התכוון שנסלק את אונדורף.

שר הבטחון ש. פרס:

אבל הוא חי ברושם הזה.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

בכל המברקים וההתבטאויות שלנו לא אמרנו שאם תתקבל החלטה אחרת - נבטל את אונדורף. הרי יכולנו אומול, אילו רצינו...

שר הבטחון ש. פרס:

אינני מציע לבטל.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

אי-אפשר גם לאכול את העוגה וגם לשמור אותה. זה היה די מוקדם, יש הפרש של שבע שעות בשעון, וגם סחבו את הדיון שם - היתה לנו אפשרות עוד אומול להחליט, ורה"מ חידד את הנקודה הזאת. אפשר היה להחליט שאנחנו מודיעים רשמית שאם תתקבל החלטה שטוטה מטקסט מסויים - אנחנו מודיעים להם: איננו רוצים בחידוש אונדורף, אף אחד לא הציע את זה.

אף אחד מהיושבים סביב השולחן. ואני אומר לכם: ייתכן שהיה נוצר מצב שלא היו מחדשים את אונדו"ף, או היו מקיימים אונדו"ף לפי השיטה שקיימו את יונ"ף, לפני מלחמת ששת הימים, כלומר: שצבא בינלאומי היה רק מצד שני של הגבול. בכלל, לערבים יש חפישה שלנו אין המ לומר לגבי אונדו"ף או יונ"ף, כי בכל צד הם חונים על אדמה ערבית. אבל אני עוזב את ההסבר הדמגוגי הזה.

ראש הממשלה י. רבין:

למה? משפטנית זה נכון.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

אינני מתכוונת עם זה. זה פשוט הסבר מעניין. מה שאני רוצה לומר: שבהחלט יכול להיווצר מצב שאנחנו לא ניתן לאונדו"ף שירותים ולא ניתן לו לחנות על אדמתנו, והוא ימצא מהצד השני, ויצור איזור חייץ למחצה.

שר הדתות י. רפאל:

ואז מה יקרה? מה יכול לקרות?

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

יכול להיות שיקרה שתחיל פעולת טרור אקטיבית יותר, שתחייב אותנו לפעילות אחרת. והיות ובצדק אמרו כאן גם שר הבטחון וגם הרמטכ"ל שנוכחות כוח בינלאומי מכבידה עלינו יותר מאשר על אש"ף...

ראש הממשלה י. רבין:

אני אינני מקבל את זה. אני חושב שאפשר להגיב גם כשאונדו"ף קיים. ואני מוכן להגיד, שאם צה"ל יגיד שאיננו מסוגל להגיב בגלל נוכחות אונדו"ף - בשבילי זאת חדשה.

הרמטכ"ל מ. גור:

בכל-אופן עד הרגע זה"ל לא אמר שום דבר על

אונדו"ף.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

גם ארבעה ישראלים יכולים לחדור. השאלה היא אם זאת תהיה צורת הפעולה שאנחנו רוצים לעשות כתגובה על פיגועי מחבלים ברמת הגולן. ייתכן שנצטרך להשתמש במסוקים כדי להנחית כוחות בעורף, וכו'.

שר הבטחון ש. פרס:

הדבר היחידי שאני אמרתי זה שקיום אונדו"ף מופריע או מקשה על התגובה. לא אמרתי שהוא מונע. הוא מכביד פוליטית.

ראש הממשלה י. רבין:

גם את זה אינני מקבל.

שר הבטחון ש. פרס:

יש חילוקי-דעות.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

גם אילו קיבלנו את ההצעה של שר הבטחון שאיננו מתייחסים כלל לאונדו"ף - הרי במסיבת העתונאים הראשונה שהוא או רה"מ או אני או כל אחד מהם יקיים ישאלו שאלה ברורה בענין זה.

שר הבטחון ש. פרס:

מה ישאלו?

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

אתם מקיימים את הסכם הפרדת הכוחות או לא?
ונצטרך להגיד: "כן".

שר הבטחון ש. פרס:

על בסיס הרדיות.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

זה מה שהצעתי בבוקר. לא הייתי רוצה שיווצר
רושם שע"י הרמת קול אנחנו יותר תקיפים.

שר הבטחון ש. פרס:

זה מה שצריך להגיד לאמריקאים.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

לאמריקאים נצטרך להגיד. לאמריקאים נצטרך
להסביר שאנחנו לוקחים ברצינות את ההתחייבות המקורית שלהם בדבר הימנעות הסורים
ממתן היתר לארגוני הטרור והחבלה לפגוע בנו.

שר העבודה מ. ברעם:

לא "היתר"; "מעבר".

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

מעבר, היתר, סיוע - כל מה שהם עושים, ולהעמיד
את ארה"ב על חומרת העניין. ואין כל ספק שארה"ב תעמיד את דמשק על-כך.
ודמשק הקיצונית הזאת - לעתים קרובות היא הזהירה ביותר בנוגע להפעלת כוחות.
אבל צריך להיות לנו מאגר של תכניות ומחשבות כיצד להלום בסורים בצורה כזאת שהמכה
תהיה אפקטיבית ומכאיבה, ואולי תמנע בכל זאת אסקלציה של מלחמה כוללת, שאין
לנו עניין בה. כי אני חושב מה יהיה אחרי-כן. לא רק צבאית. צבאית נמצח.

אני יודע את מחיר הנצחון. אני גם יודע את התוצאה הפוליטית אחרי זה. הם חשיגו מה שחשיגו עכשיו במידה מסויימת בגלל הנוקשות המאיימת במלחמה. אם יעשו מלחמה ליום אחד או שניים - הענין יידון במועצת הבטחון אחרת אפילו מאשר אתמול. האם לא ברור שאנחנו מעוניינים במכסימום שקט בענין זה?

לגבי ענין הפלשתינאים: רבותי, הענין רציני מכדי שנטפל בו אגב-אורחא. אני הייתי מייעץ לחברי, פרט לדחיית הזמנת אש"ף, שזה משחמע מהודעת נשיא מועצת הבטחון, הסובייטי - לא להתייחס בהחלטה זו לבעיית הפלשתינאים במובנה הבעייתי, ה"חיובי". כלומר: כיצד פותרים את הבעיה הזאת. זה נושא שמחייב דיון לא של שעתיים או ארבע שעות, אגב דיון ב-10 נושאים אחרים, אלא אולי של יומיים-שלושה. יכול להיות שאינני כל כך רחוק מכמה מחשבות שיש לחברים שלוחצים על החלטה היום בנושא זה. אבל היום אנסה לשכנע אותם לא לקבל החלטה, כי גם אם היא נכונה עקרונית - גם משום העיתוי ולדעתי גם משום הטקסט שראיתי עד עכשיו היא איננה מניחה את דעתי. הטקסט הוא קטן מדי ופחות מדי, ולא ישיג את המטרה שרוצים להשיג מבחינה תעמולתית והסברתית. זהו "פספוס" שבקושי יזכה לכותרת משנה, אם יזכה לכותרת כלל.

שר השיכון א. עופר:

תלוי מי יגיד את זה. אם רה"מ...

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

מי שלא יגיד את זה. אינני רוצה שיהיה רושם שבאימת לחץ מועצת הבטחון ישראל התקפלה בענין הפלשתינאים. זוהי "חכמה" דיפלומטית אדירה. יגידו: כך צריך לדבר עם הישראלים. היום הם מקבלים כבר את הענין הפלשתינאי, ובעוד שעה חדשים - ובצדק דיברו על כך חברים, ואני מודאג מה יהיה בעוד 11 חודשים עם המצרים - נלמד אותם לדבר גם עם אש"ף. אני חושב את זה גם מבחינה טכסיסית לשגיאה. לא היום, ולא כך, ולא בלי דיון רציני. אני מקבל על עצמי לפתוח דיון כזה.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

אדרבה, הגיע הזמן.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

כשנדבר, אבל לא אגב-אורחא.

עכשיו אני רוצה להגיד משהו בענין האמריקאים. בשבילי, בכל המכלול הזה שעסקנו בו, אותי מדאיגה ההתנהגות האמריקאית יותר מהחלטת מועצת הבטחון. כי ככלות הכול, זהו הידיד היחידי הגדול שבו אנחנו נעזרים. אינני רוצה עכשיו, בשעה זו, להיכנס לניתוח איך התגלגלו הדברים. אתמול אמרתי לכם שיש לנו התחייבות להטיל וטו אם ירצו להזמין את הפלשתינאים, אם יכניסו את המושג "כולל בעיית הפלשתינאים". ואמרתי שאינני שקט, כי יש לנו אינדיקציות שמחילה ארוזיה, ואנחנו שולחים אגרות ושדרים וכו' - ואינני רוצה לקרוא באזניכם את השדר שאני שלחתי; אני בטוח שהייתם מרוצים ממנו. והתשובות האלה...

שר העבודה מ. ברעם:

הלוואי שקסינג'ר היה מקבל אותו.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

הוא קיים, וארה"ב קיימת, וצדק שר האוצר כשאמר שתכנית רוג'רס קיימת. היא בקפאון עמוק. ואמר משהו בהלצה: אולי עוד נתגעגע לתכנית-רוג'רס. אני לא אתגעגע אליה. לכן אני רוצה לסיים ולומר: עקרונית אני בעד החלטה שתכלול את המרכיבים שמנה כאן השר גלילי. גם אני המצאתי לו איזה נוסח. אני רוצה להוסיף שם את המושג "החלטה 338". אולי צריך גם 242, אבל היא כלולה ב-338. על-כל פנים אם הדבר דרוש - אז שניהם. ואני בהחלט רוצה שישתמע ענין ההודיות שהדגשתי בדברי הפתיחה שלי הבוקר. לא הצעתי בבוקר ואינני מציע עכשיו, שנודיע שאנחנו מקבלים את סעיף ב' של ההחלטה. אינני מציע את זה. אני אומר: מתוך כל ההחלטה הזאת - רק סעיף אחד מקובל עלינו, לא כהזדהות אתו, אלא כקשירתו בעובדת דבקותו בהסכם הפרדת

הכוחות, כשאונדוף היא חלק בלתי נפרד מההסכם. ואז הנייר של גלילי, עם תיקון קטן זה או אחר, הוא מצויין.

לגבי ההתיישבות - אני בעד ההתיישבות. בכל-זאת יש פתגם בערבית: תגיד לי, אתה רוצה להרוג את השומר, או לאכול ענבים. אני רוצה לאכול ענבים ואינני רוצה להתעסק עם השומר. כלומר, אני אומר לכם: אל נזמין על ראשנו פורענויות בלתי נחוצות. כואו נעשה התיישבות, על-פי תכנית אסטרטגית פוליטית המקובלת עלינו, לרבות רמת הגולן, לרבות אותם חלקים ריקים בגדה, שהם חשובים לנו מבחינה אסטרטגית. אל נהפוך את זה לעניין של רזולוציה. זה אף פעם לא היה סימן ההיכר של אלה שיושבים מסביב לשולחן הזה, פרט לאלה שהסתחרר עליהם ראשם. צריך ליצור עובדות. פחות לקשקש, פחות להפגין. יותר להקים ישובים. שד החוץ הזה כבר שנה וחצי טוען כל הזמן שצריך להקים יותר ישובים באיזורים הדרושים. בשעתו דובר על עיר בבקעת הירדן. יש לי טענה למחלקת ההתיישבות של הסוכנות היהודית למה לא הקימה את הבית הראשון שם. יושבים שם תשע שנים, ועוד לא הקימו צריך אחד. לא תמיד התפנקה הממשלה במרי חוץ שעודדו התיישבות באיזורי ספר כאלה. אינני צריך לעשות את זה בעביל לעשות רושם על אף אחד. לא רוצה את ההחלטות. רוצה את הביצוע.

ראש הממשלה י. רבין:

כמה דברים: קודם כל, כפי שאמר השר שם-טוב, צריך להכיר במציאות. לא תמיד לקבל אותה. לעשות מאמץ לשנות אותה. אבל להכיר במציאות. והמציאות כפי שעמדה בפני מדינת ישראל שנים, במיוחד אחרי מלחמת יום הכיפורים, היתה עובדה של עמדות ערביות ברורות. ומי שחושב שעל-ידי יתר גמישות הערכים ישנו את עמדותיהם - חי בטעות. הדבר השני: אילו הבאנו את העניין להסדר כולל ב-1974, למעשה מ-1970, בוודאי אחרי מלחמת יום הכיפורים, והיינו מחייבים את ארה"ב לנקוט עמדות לגבי הסדר כולל - אינני מציע שמישהו ישמעשע באשליות שהיתה תכנית-רוג'רס, פלוס-מינוס "מיינור מודיפיקיישנס".

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:
מיני-מיינור.

ראש הממשלה י. רבין:

ולכן, בנתונים אלה פעלנו.
הדבר השני: לא אכנס לויכוח. כאן החליטו לא להתווכח אם בכלל היתה אפשרות של הסדר משותף מצרי-סורי - שזה חלומות באספמיה. מאחר שהיום זה ויכוח היפותטי - אחרים אמרו את דעתם. גם אני אמרתי את דעתי. הדבר השלישי: בשלב מסוים היה ברור שהמדיניות הסורית-רוסית היא לחפש דרך איך לחדד את הנושא, לא על רמת הגולן אלא על הנושא הפלשתינאי, תוך כדי ניצול מה שניתן לנצל, ואונדורף היה קשור בזה, ואם יש מעשה בהחלטת העצרת, מעשה חמור - הוא קשור בעובדה שהם השיגו במועצת הבטחון תחילתו של הישג מדיני בעקבות ענין אונדורף. לכן בעיית אונדורף איננה קשורה או אי-ביצוע פעולות הטרור, ואינני מציע שאנחנו ניגדר לכך. היא קשורה במהלכים המדיניים. והאלה היא איך מתמודדים היום עם המציאות שנוצרה.

לא חשוב הניסוח התיאורטי. הממשלה צריכה לצאת בהודעה שזמנה צריך להשחמם לציבור מה עושים - לעולם ולציבור בארץ. יכולים לברוח מנושא מסוים יום-יומיים. אונדורף מוצב גם בשטח שהוא בשליטה שלנו. מקיימים אותו? מקיימים קשרים אתו? נותנים לו לבצע את תפקידיו? השאלה איננה תיאורטית. היא שאלה מעשית היום-מחר. השאלה הראשונה היא, איפוא: מקיימים אתו מגע או לא? פועלים אתו או לא? והתשובה שלי: כן. אפשר לחלק את הודעת הממשלה. נדמה לי שזה היה לא מכובד אם נגיד היום: נתעלם מהענין הזה, ומחר כל אחד מאתנו יהיה בדיון בכנסת וישאלו מה המשמעות של אי-ההתייחסות שלכם לאונדורף, האם אתם כן מקיימים או לא מקיימים אתו מגע, עובדים אתו או לא עובדים אתו. זה יתן יום אחד מנוחה, ובסוף נצטרך לתת תשובה.

השר י. גלילי :

עכשיו מקיימים אתו מגע?

ראש הממשלה י. רבין :

ועוד איך.

השר י. גלילי :

אין החלטה שמפסיקים?

ראש הממשלה י. רבין :

היום הוא קיים בתוקף החלטה קודמת. אבל ישאלו אותנו מחר בכנסת: אתם משלימים עם החלטה שקיימת לגבי אונדורף על-פי מנדט של מועצת הבטחון? אונדורף לא קיים בלי מנדט של מועצת הבטחון. אני לא חושב שאנו נגביר את האמינות אם היום נתחמק מהשובה ומחר נצטרך לתת אותה. מה שאמרנו, אמרנו דבר אחד: לא נשלים עם קשירת ענין מנדט אונדורף עם החלקים האחרים. חידוש אונדורף הוא ללא כל קשר עם כל נושא אחר - ואת זה אנו חוזרים ואומרים היום וצריך לבצע זאת.

שר החינוך והתרבות א. ידלין :

מה משמעות הביצוע?

ראש הממשלה י. רבין :

להודיע שאנו לא נקיים ולא לקיים.

שר הסעד ז. המר :

מה זה מעשית?

ראש הממשלה י. רבין:

שלא נקיים את החלקים האחרים של ההחלטה. את ההחלטה הזו הרי יכלו לקבל בדיוג של 4 ימים, להזמין את אש"פ, להעלות את הנושא הפלשטינאי במועצת הבטחון פורמלית - כל אחד יכול לעשות זאת.

הדבר השלישי - מה הנכון בעיני - אין ספק שאסאד קנה יוקרה בעולם הערבי. הדרך לדעתי, להעמיד את אסאד, במשהו שנתון בידינו, לא כולל מלחמה ולפגוע בו, היא דרך האחזיות ברמת הגולן. מבחינה פוליטית, זה מעמיד את אסאד בפני הצורך לעשות. ואני לא מתמודד כרגע עם הבעיה של יהו"ש, אלא עם האינסטרומנט שהוא גם פעיל והוא גם האינסטרומנט שבידי בריה"מ בכל המערכה האיסטרטגית הזו. והבעיה היא - לתת תשובה לאסאד. אינני נכנס כרגע לויכוח - האם צריך להכריז זאת? אבל השבוע, לדעתי, צריך לעשות זאת וכשזה יהיה, ידעו על זה. ואם יהיה בעולם הערבי משהו שיפגע באסאד, זה זה, ולא רק בעולם הערבי.

עכשיו, כל העניין ברור, את זה איש לא יפתור לנו. אנו יכולים להחליט לפעול, ולפי דעתי, אולי קצת יותר קשה. ובעניין הזה אונדו"ף לא מפריע לנו אם תהיה פעולה ונחליט לפעול ואם כתוצאה ממנה תהיה התדרדרות, צריך לדעת על זה כשנחליטים על פעולה. והבעיה היא ההסכם ולא אונדו"ף, ולא הייתי משליך את הפעולה בעניין הטרור על אונדו"ף, אלא על עצם קיום ההסכם, על ההתחייבות הסורית. כי אין פעולה עוינת של אונדו"ף בעניין הטרור, אלא צריכים לחתור לקיום ההסכם גם כלפי האמריקאים. אם אומרים: לא יהיה הסכם, אם יהיה טרור, אנו נחליט שלא יהיה הסכם ואז נאמר זאת. האונדו"ף, בעצם מהותו אינו קשור בהתחייבות הסורית שלא להפעיל טרור. הטרור הוא חלק מההסכם.

שר הסעד ז. המר:

האונדו"ף גם הוא חלק מההסכם.

ראש הממשלה י. רבין:

אבל לא הוא אחראי ולא הוא הכתובת ואסור לנו להפוך אותו לכתובת לכל מיני דברים, כמו הפסקת הטרור. לכן אני חוזר ואומר, שאנו צריכים להיות צמודים למה שאמרנו. אמרנו כי אנו מתנגדים לקשירת חידוש האונדוף ויתר החלקים, ובוה צריך להיות צמודים. כמו-כן, יש להגיד כל אשר צריך להגיד לגבי החלק שאמרנו כי אנו לא מקבלים אותו ולחזור ולומר את כל המשמעויות, ולהוסיף את ענין אש"ף. מה זה מו"מ עם הפלשתינאים המכירים בישראל? על מה? אתה בעצם בכך פותח, לא סדק, אלא פירצה רחבה לומר: "הכרה במדינה שלישית". על מה עושים מו"מ פוליטי עם גורמים פלשתינאים המכירים בישראל? באשר להידברות עם הפלשתינאים, הידברות עם הפלשתינאים יש לנו כל הימים. וברגע שאתה מקבל את הניסוח הזה, אתה פורץ פירצה רחבה מאוד לאמירה - אני מקבל את הבסיס למדינה שלישית - וכואו נראה את הדברים נכוחה ולא נשנה באשליה. אני חושב שכל הרעיון, אם כל מה שכתוכו, הוא אבסורדי היום. וצדק שד התחבורה - לפחות אלו מהמערך הלכו על-בסיס של מצע שפלשתינאים הם ירדנים, אבל כשאתה תיתן כאן מדינה שלישית, לא יתנו לך לקבוע מי הם הפלשתינאים. מכל מקום, בלי כל קשר לדיון הזה, לא הייתי מציע שתחת רושם הנקודה הזו נוסיף את ההחלטה. אנו נמתיך ונדון.

לגבי ארה"ב - היא לא עמדה בצפיות. אין ויכוח. ואני לא חושב שכתוצאה מזה יש לנו צורך, אפילו בהסדר אחד. הם הציעו שאני אבוא בנובמבר, אני דחיתי, זו עובדה. ואני משוכנע שזה טוב. ודווקא התאריך של סוף ינואר נקבע עוד לפני שהיתה ההחלטה על ה-12 בינואר. לכן, אין לי ספק שאנו במאבק קשה, כשהעמדות הרי ידועות, הערביות והאמריקאיות, ללא מרחב תמרון גדול, כי כשיש מרחב תמרון, אפשר לקבוע "קולישון-קורס" (נתיב התנגשות). לכן אני מציע כי בהצעת הסיכום תהיה הפרדה בין הצד הפוליטי לגבי ענין ההאחזויות. ואני משוכנע שאם יש דבר תכליתי שהוא בבחינת תגובה ממשית, שיש לה איזה אימפקט מעשי, זה היום ההאחזויות. עכשיו, לא איכפת לי אם זה יועבר להחלטה לוועדת השרים לעניני התיישבות.

שר הסעד ז. המר :

זה מוריד את האימפקט של ההחלטה הפוליטית.

ראש הממשלה י. רבין :

אני לא מציע כי הממשלה היום תצא בהכרזה.

שר התחבורה ג. יעקבי :

נאמר משהו על חזוק המערך ההתיישבותי ושועדת

השרים תחליט בסמכות הממשלה.

שר השיכון א. עופר :

אני ביקשתי את הדיון ואני מסתפק בדיון שהיה. ואני רוצה להגיד כי בישיבה שניה, כשהוצעה רשימה יותר רחבה של אפשרויות, לא התנגדתי, להיפך, יש לי ערעור על הרשימה בכך שאני מציע, להוסיף לה עוד כמה דברים. ביקשתי באותו היום להעביר את הדיון לממשלה, והיום אני מסתפק בדיון שהיה.

שר הבריאות ו. שם-טוב :

אני מציע כי תהיה פה הצבעה נפרדת על הישובים.

ראש הממשלה י. רבין :

נראה מה הצעות ההחלטה, אחר-כך אציע הצעה

משלי.

שר המשפטים ח. צדוק :

הרי מה שקרה הוא, שיו"ר ועדת השרים להתיישבות, בוועדת השרים להתיישבות העלה הצעות מסוימות, ואז חבר אחד אמר כי הוא רוצה שהענין הזה יידון בממשלה, עתה החבר הזה אינו רוצה עוד, אז הענין נמצא בפני ועדת השרים להתיישבות, אין פה דבר נוסף להחלטה.

השר לקליטת העליה ש. רוזן:

אבל הוא לא היה היחיד. אני אז אמרתי כי אני מצטרף אליו.

שר המשטרה ש. הלל:

תצטרף אליו גם היום.

השר לקליטת העליה ש. רוזן:

לא.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

אני מבקש כי הממשלה, בבוא הזמן, לא היום,

תקיים דיון בנושא זה.

שר השיכון א. עופר:

לדעתי, הדיון התקיים והיות ואיני מציע הצעת

החלטה אחרת, אני מסתפק בזה.

השר ג. האוזנר:

אני בדברי דיברתי על הצעת החלטה המכירה גם בשלילת החלטת מועצת הבטחון. בעצם, אין לי הסתייגויות מסיכום זה"מ בענין זה. ומכיון שברור שאנו עומדים בפני ויכוח מדיני רחב המיועד לענין הזה, אינני מעמיד את הצעתי להצבעה כעת. זו הצעה שהגשתי על-דעת כמה שרים ולכולנו ברור כי בודאי, בשבועות הקרובים ביותר, מוכרח יהיה להתקיים דיון מדיני ואז נגיש את ההצעה שלנו מחדש לממשלה.

שר הדתות י. רפאל:

איני כל כך מאושר עם הרעיון כי חשבוע נגיב על כל זה, עם 4 ישובים. זו תגובה קטנה ובלתי-הולמת. הדבר הזה היה צריך להתבצע ממילא והוא יתבצע גם אם לא נגיד. ולמעשה זו התגובה היחידה. אל נשלה את עצמנו, זו התגובה היחידה. ואנו משלימים עם ההחלטה. כי הענין הזה של הארכת מנדט כוח אונדוף הוא חלק מהחלטה שלמה, ואנו לא יכולים להשלות את עצמנו.

ראש הממשלה י. רבין:

שר החוץ אמר כי החלטה כזו יכולה ליצור בעיות מאוד חמורות, דווקא בינלאומית.

שר הדתות י. רפאל:

שמעתי מה שאמר שר החוץ. הוגשה איזו שהיא החלטה בועדת השרים לענייני התיישבות בנוגע ל-29 ישובים כתשובה להחלטה הקודמת של עזרת האו"ם. אני הייתי אומר, כי מחר כשמתכנסת הועדה, היא תחליט על כך, תפרסם זאת ותגיד כי זה סיכום לאותו כינוס שעליו דיברנו. אני חושב שזו תשובה הרבה יותר מתקבל, הרבה יותר הולמת.

שר האוצר י. רבינוביץ:

רגע אחד, אני נגד זה. מאיפה תיקח כסף?

ראש הממשלה י. רבין:

אתה מציע כי נחליט על כך כאן?

שר הדתות י. רפאל:

אני אומר כי ועדת השרים מחר מתכנסת וזו יכולה להיות תשובה. עכשיו, להבנת דברי רה"מ, יש לי צורך לשאול: רה"מ כאילו אמר, שהענין של תגובה על מעשי טרור, זהו הענין, ולמרות שאונדוף ישנו, אנו יכולים

להגיב. כלומר, אנו ראינו כבר שני מקרים שאין לנו ספק שהיו ואחרי הודעת אסד, אנו יכולים להניח כי יהיו עוד מקרים כאלו. האם מותר לי להבין כי אז אנו חייבים להתייבב בפני בעיה של תגובות ואם אנו מתייבבים בפני בעיה של תגובות, בצורה כזו, פירושו של דבר הוא, שאנו מדורדים את העניין למלחמה?

ראש הממשלה י. רבין:

האם אנו מוכרחים להכריז כי אנו עשינו זאת?

שר הדתות י. רפאל:

אם אמנם נגזר עלינו ללכת בדרך זו? ייתכן שאף אחד אינו רוצה ללכת בה, אבל מה יועיל לנו כאן אונדו"ף? למי הוא יביא תועלת? האם הוא ימנע את המלחמה הגדולה?

שר הבטחון ש. פרס:

ובעוד 6 חודשים תהיה אותה התמונה בדיוק, הרבה

יותר חריפה.

שר הדתות י. רפאל:

לכן, איני חושב כי צריך בהחלטה שלנו להתייחס לענין אונדו"ף בחיוב, אינני אומר כי צריך לומר לו ללכת הביתה, אבל לא להתייחס בחיוב.

ראש הממשלה י. רבין:

ישאלו אותך מחר: "הוחלט על אונדו"ף בלי שיתוף פעולה עם ישראל, אם יהיה ירי סודי על כוחותינו, האם תגיש תלונה לאונדו"ף לעשות חקירה? האם תבטל את הביקורות התקופתיות של האונדו"ף? האם לא תיתן לחנות בשטח שלנו - מה תעשה?"

שד הבטחון ש. פרס:

הסכמתנו לאונדורף היא מותנית. כל זמן שסוריה מקיימת את ההסכם על כל מרכיביו, יש אונדורף, זה הסכם מותנה.

ראש הממשלה י. רבין:

מחר יש פעולה כפי שהיתה, לצערי, ומחסלים את החוליה. זו הפרה של ההסכם. האם אתה מציע להצמיד זאת וכי ישזמע מכך פינוי האונדורף? אתה מציע לעשות זאת?

שד הבטחון ש. פרס:

לפי דעתי, אנו צריכים להיפטר מהאונדורף במסגרת 6 החודשים האלה ולעבור לענין של משקיפי או"ם.

שד הבריאות ו. שם-טוב:

למה לא הצעת זאת קודם, אולי היינו מתפטרים בזה.

שד הבטחון ש. פרס:

קודם כל, הצעתי זאת, והצעתי בישיבת הממשלה. ואם ישאלו אותי, אצלי אונדורף הוא חלק מהסכם הפרדת הכוחות. כל זמן שהסורים מקיימים אותו, אין שינוי במצב, ברגע שהם יפרו אותו, גם בהקשר להארכת מנדט האונדורף, הסכמתנו להסכם מותנית. מחר בבוקר הכל ימשך כרגיל. תהיה פח"ע בידיעת הצבא הסורי, תהיה ישיבת ממשלה ואם נגיע למסקנה כי אכן הסורים עשו זאת, אני אציע לבטל את שיתוף הפעולה עם האונדורף.

שד המשפטים ח. צדוק:

אין הצעה, עד כמה שאני יודע, לומר שאנו מחלקים את הצעת מועצת הבטחון וחלק אנו מקבלים וחלק לא. אנו אומרים, כי אנו את נוכחות אונדורף רואים כחלק מההסכם וכוחו המתייב של ההסכם כלפינו, מותנה בהדדיות ופירוש החבילה הזו שאנו שומרים לעצמנו לגבי האונדורף את זכות

ההפרה ושומרים את הלינקייג'.

שר הבטחון ש. פרס:

יש לי את הנוסח של נאום אסאד והוא אומר: "ענין הפח"ע לא קשור להסכם". ואני רוצה להגיד שהוא כן קשור בענין הזה וזה הכל חבילה אחת. זה התוכן. מבחינה ליגאלית, אסאד נותן לנו בהסכם בינינו לבין סוריה התחייבות סורית, אבל ההסכם הזה ישנו בהסכמים בינם לבין האמריקאים ובאחד ההסכמים האלה הודיע קיסינג'ר, בידיעת הסורים, שאנו רשאים לראות זאת PART AND PARCEL ואני חושש שאנו נאשר את ההחלטה והם ימשיכו את הטרור.

השר י. גלילי:

יש עובדות אחרות שאי-אפשר לערער עליהן. אנו לא קיבלנו החלטה להפסיק את הקשר עם האונדו"ף. כל זמן שלא קיבלנו החלטה כזו, הקשר עם האונדו"ף קיים ומתקיים. אם השר המר, שכלל החלטה כזו בטיוטת ההחלטה שלו יציע אותה להצבעה, לא תהיה ברירה, אלא להצביע עליה. אם אינני טועה, השר המר אמר בהצעתו, בסעיף 2: "ממשלת ישראל לא תשתף פעולה עם כוח החירום - באשר כריכת אישור הארכת שהייתו בגולן עם דיון במועצת הבטחון בשיתוף אש"ף - נוגד את האינטרסים החיוניים של מדינת ישראל ואת הצדק". אני מציע לא לקבל את ההצעה הזו, כי כל זמן שלא נקבלה, קיים בתוקפו הקשר שלנו עם אונדו"ף, ועד שלא נקבל החלטה אחרת, הקשר שלנו קיים. מה שאומר שר הבטחון הוא ענין רציני, אבל כל זמן שהוא עצמו לא מציע לנתק את הקשר שלנו עם אונדו"ף וכל זמן שהצעה כזו לא נחקבלה, הקשר שלנו קיים.

שר הבטחון ש. פרס:

אני מציע להתנות זאת.

ראש הממשלה י. רבין:

האם אני יכול לומר בנאום: אנו מקיימים קשר עם האונדו"ף שקיים על-בסיס החלטה זו?

שר הבטחון ש. פרס:

אם אנו אומרים שהאונדו"ף הוא חלק בלתי-נפרד מהסכם הפרדת הכוחות ואנו מקיימים את הסכם הפרדת הכוחות, אנו מקבלים את ההסכם והוא חלק מההסכם.

השר י. גלילי:

גם לאחר שהחלק של האונדו"ף הוא חלק בלתי נפרד מהסכם הפרדת הכוחות, אנו מקיימים זאת על-בסיס ההתחייבויות.

שר הבטחון ש. פרס:

כולל ענין הפח"ע.

השר י. גלילי:

על-בסיס ההתחייבויות.

ראש הממשלה י. רבין:

מה זה פח"ע? אנו שולחים פח"ע לסוריה? קיום מלא של הסדר הביניים, כולל פח"ע.

השר י. גלילי:

יש לי הצעה לסדר, לדעתי, הצעת השר המר היא מרחיקת לכת, אם נתקפל בפני הנוכחות.

שר הדתות י. רפאל:

אתה בהצעתך אומר: "הארכת המנדט ונוכחות אונדו"ף". אני מציע למחוק את "הארכת המנדט" כי בזה אתה שותף להחלטה, ולחשאי רק את "נוכחות אונדו"ף".

השר י. גלילי:

בסדר.

ראש הממשלה י. רבין:

אולי תקרא את כל ההצעה?

השר י. גלילי:

ההצעה שלי היא:

"ממשלת ישראל שוללת את צעדה של מועצת הבטחון בהחלטה מס. 11888 אשר נכנעה לטחטנות הסורית וכרכה את חידוש המנדט של אונדו"ף עם בעיות בלתי-רלבנטיות להסכם הפרדת הכוחות, בעיות הצריכות לבוא על פתרון בהסכם בין הצדדים, כמשא ומתן בלא תנאים מוקדמים. החלטה זו עלולה לעבש התקדמות לשלום באמצעות ועידת ג'נבה ולחבל במאמצי השלום באזור..."

שר הבטחון ש. פרס:

למה להכניס הנה את ועידת ג'נבה? האם אנו תובעים את ועידת ג'נבה? אנו לא תובעים ולא מתנגדים.

שר המשפטים ח. צדוק:

אני חושב שנוכח איזכור כל ההחלטות הרלבנטיות והסתייגויות הערבים מההקף הרחב של משמעויות המלים הללו, חשוב שנגיד כי הבסיס היחיד להחלטה הוא 242 ו-338.

שר הדתות י. רפאל:

למה הוא מדגיש: "שוללת את צעדה". אני מציע: "שוללת את ההחלטה". איני אומר שום דבר אם אני חוזר לנוכחות אונדו"ף.

ראש הממשלה י. רבין:

אבל אחה שולל אז את הבסיס לקיום אונדו"ף.

שר הדתות י. רפאל:

אני לא מתייחס לזה.

ראש הממשלה י. רבין:

קיסנינג'ר אחר-כך ישאל אותי - מה משמעות החלטת הממשלה? אתם שוללים? אתם מתנגדים לה? היית רוצה שבלי הסכמתכם לא יהיה אונדו"ף?

שר הדתות י. רפאל:

אני חוזר אחר-כך לענין האונדו"ף.

השר י. גלילי:

לפי דעתי בסעיף זה, אנו אומרים את העיקר: אנו שוללים את שילוב ענין אש"פ עם אונדו"ף. אחר-כך אנו אומרים כי לא נשתף פעולה עם ההחלטה הזו, אלא נפריד את הבסיס לשיתוף הפעולה עם האונדו"ף - וזאת אנו רוצים. אין לנו ענין למשוך אלינו את ההתנגדות לאונדו"ף, כי אחר-כך יאמר: "ישראל הודיעה שלא תשלים עם צעדים הנובעים מהחלטות עצרת האו"ם המחפות על ארגוני הטרור אשר מדיניותם המוצהרת היא הריסת מדינת ישראל" (אני התכוונתי כאן להודעת הכנסת מה-11.11 - בהמשך להודעה זו אשר אושרה על-ידי הכנסת, החליטה הממשלה כי לא תשתף כל פעולה עם החלטת מועצת הבטחון בדבר הדיון המתוכנן בשאלת הפלשתינאים בהתעקפות אש"ף).

שר המשפטים ח. צדוק:

האם שתי השורות הראשונות לקוחות מהודעת הכנסת?

השר י. גלילי :

לא. אני מוכן לחפש ולקחת זאת מהודעת הכנסת, אין כל קושי בכך. הציטוט למעשה הוא כזה: "הכנסת קובעת כי הארגון הקרוי אש"ף הוא מסגרת לארגוני מרצחים אשר מטרתם המוצהרת היא הריסת מדינת ישראל. ישראל לא תנהל מו"מ עם ארגוני המחבלים בשום פורום, ולא תשתתף בועידה ג'נבה אם תוזמן לועידה נציגות של ארגונים אלה." ואני אומר בהמשך הצעתי: "ישראל לא תישא ותיתן עם ארגוני הטרור השואפים להכחידה."

ראש הממשלה י. רבין :

למה לחזור על כך פעמיים?

השר י. גלילי :

הכנסת קובעת כי ישראל לא תכיר בועדה אשר הוחלט על הקמתה, ולא תשתתף פעולה עימה ועם כל המהלכים אשר יסתעפו מהחלטות אלו של עצרת האו"ם.

שר המשפטים ח. צדוק :

אז צריך להגיד זאת בדיוק.

השר י. גלילי :

אני ממשיך בהצעתי: נוכחות כוחות אונדו"ף והארכת המנדט הם חלק בלתי-נפרד של הסכם הפרדת הכוחות. ישראל תמשיך לקיים, על-בסיס הדדיות, את הסכם הפרדת הכוחות ומטילה על ממשלת סוריה את כל האחריות על הפרת ההסדרים באמצעות פעילות רצחנית המבוצעת על-ידי טרוריסטים הבאים משטח סוריה.

ראש הממשלה י. רבין :

בניסוח כזה, זה מחייב פעולה.

שד הממשלה ש. הלל:

האם תטיל על ממשלת סוריה כל הפרה לגבי ארגוני

המרצחים?

ראש הממשלה י. רבין:

אני חושב שכדאי להחליט על ועדת ניסוח.

שד הבטחון ש. פרס:

אני מציע בסעיף זה: "ישראל תמשיך לקיים, על-בסיס כל מרכיביו, את ביצוע הסכם הפרדת הכוחות (לא את ההסכם, כי הטרור הוא לא חלק מההסכם, כולל חדירת המחבלים שחטיל על סוריה). ישראל תאחז בכל האמצעים הדרושים להבטיח את הבטחון בגבול הצפוני ולחזק את המערך ההתיישבותי לאורכו."

שד הבריאות ו. שש-טוב:

אינני חושב שצריך לשלב פה את העניין ההתיישבותי.

ראש הממשלה י. רבין:

למה, זו לא החלטה ספציפית.

שד הבטחון ש. פרס:

ושוב אני מציע, במקום "על-בסיס ההדדיות", "על

כל מרכיביו".

שד הדתות י. רפאל:

אני מציע למחוק את המלה "במוצהר".

חשד י. גלילי:

אני כבר מחקתי. הרי אני לא קראתי אותה.

"ממשלת ישראל רואה בהחלטות מועצת הבטחון 242

ו-338 בנוסחן המקורי ובלא-סטיה ממשמעותן המקורית את הבסיס למשא-ומתן על השלום באזור.

שר התחבורה ג. יעקבי :

אני מציע "את הבסיס הבלעדי למשא-ומתן..."

ראש הממשלה י. רבין :

אחרי שאומרים: 242 ו-338 - כפי שנתקבלו על-ידי ישראל", כי הלא הן התקבלו בסייגים מסוימים.

השר י. גלילי :

בנוסחם המקורי "כפי שנתקבלו על-ידי ישראל".

שר התחבורה ג. יעקבי :

מה בענין המערך ההתיישבותי?

ראש הממשלה י. רבין :

זה נתקבל.

שר התחבורה ג. יעקבי :

והסמכת ועדת השרים אחר-כך.

שר הסעד ז. המר :

בלי ההאחזויות, אני רוצה להתייחס לנקודה אחת ולהסביר מה עומד מולה. לפי התפיסה של רה"מ שצריך להכות את הסורים במהלך המדיני - אינני חושב שאי-שיתוף פעולה עם האונדו"ף יביא למלחמה או לסילוקו, ולכן אני מציע כי נחליט שלא משתפים פעולה עם האונדו"ף.

ראש הממשלה י. רבין:

מי תומך בהצעת חשר המר?
בהעדר 4 שרים שתומכים, ההצעה לא קיימת.
אנו נצביע עתה על ההצעה בנוסח של גלילי, עם תיקונים, כאשר אני מציע כי גלילי, שמעון וצדוק ישבו אחר-כך על הניסוח הסופי.

שר הדתות י. רפאל:

אני מציע גם את עצמי.

ראש הממשלה י. רבין:

בבקשה.
בכל-אופן, אני חושב שעיקריה הובאו פה, מי בעדה?
פה אחד.
עכשיו, היתה בעיה פורמלית - 2 שרים, חברי ועדת
השרים לענייני התיישבות, ביקשו להעלות נושא בממשלה. חשר עופר הודיע כי הוא
מסתפק בדיון שהיה.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

אני ביקשתי דיון כזה בבוא הזמן. לא עכשיו.

שר המשפטים ח. צדוק:

ועדת חשרים, מרגע זה, יכולה לדון בהצעה שגלילי
העלה - ואם תשאל שאלה בהקשר לכך, לדעתי התשובה היא חיובית.

שר התחבורה ג. יעקבי:

בסמכות הממשלה.

שר המשפטים ח. צדוק:

זה בניגוד לתקנון.

שר המשטרה ש. הלל:

לא פעם אנו מעבירים לוועדות, לאחר שהענין נדון בממשלה, והוועדות מחליטות בסמכות הממשלה.

השר י. גלילי:

אם אין צורך להסמיך את ועדת השרים להתיישבות להחליט בנדון בסמכות הממשלה, אז מה הועילו חכמים בתקנתם? אני מציע להזמין עוד ביצים שלוקות, להמשיך את הדיון ולקבל החלטה פה.

שר האוצר י. רבינוביץ:

אינני מקבל זאת. אם הענין הוא למעלה מ-1 מיליארד לירות, אינני מסכים כי הענין יאושר ואחר-כך ידחקו בי להסכים ל-1 מיליארד לירות.

השר י. גלילי:

אני רוצה להבהיר למה אני מתכוון. רבותי, יש הליכים קבועים לדיונים והחלטה, וכדי שנקבל חכנית בוועדת השרים לעניני התיישבות, הוסמכנו לבוא בדברים עם שר האוצר על סדר גודל של 29-30 ישובים. התקיים דיון ושר האוצר אמר כי בעוד כשבועיים ימים הוא יהיה ערוך לדיון הזה. עכשיו אנו מדברים על נושא ספציפי של 3-4 מאחזים בגולן שכבר הוצג בוועדה. ואלו לא ישובים אשר מחייבים תקציב קבע בראשיתם. לכן אני מציע כי בענין זה תוסמך ועדת השרים לעניני התיישבות להחליט.

שר השיכון א. עופר:

אינני מבין לשם מה?

ראש הממשלה י. רבין:

משום שדוד השני אינו רוצה, ויש הצעה לסדר.

שר השיכון א. עופר:

אז נצביע לגופו של ענין.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

נצביע רק - האם להסמיך את הועדה או לא?

ראש הממשלה י. רבין:

יפה. רק שמדובר לא על 29 ישובים, אלא על 3-4 מאחזים.

שר הסעד ז. המר:

לפני שהולכים להצביע על ההסמכה, אני רוצה להוסיף התנחלות אחת בשומרון להצבעה.

שר הבטחון ש. פרס:

לפי התקנון, אתה צריך להעביר זאת לוועדת השרים

לעניני התיישבות.

ראש הממשלה י. רבין:

הנוהל הוא שצריך להעביר זאת לוועדת השרים

לעניני התיישבות.

שר הסעד ז. המר:

בסדר.

שר התחבורה ג. יעקבי :

כיוון שהוא רוצה להתנחל בתחנת הרכבת ותחנת הרכבת זה תחום משרדי, אני מתנגד.

ראש הממשלה י. רבין :

בנושא המצומצם של מה שגדון בועדת השרים לעניני התיישבות, בהקשר לרמת-הגולן (אם הם יקראו מאחזים או התנחלויות זה לא משנה, אנו מדברים על הנושא שגלילי העלה ועופר ביקש לדון בו בישיבת הממשלה). מי בעד להעביר זאת לוועדת השרים לעניני התיישבות בסמכות הממשלה?
16 בעד, 2 נגד.

מ ח ל י ט י מ :

א. (פה אחד) ממשלת ישראל שוללת את צעדה של מועצת הבטחון בהחלטתה מס. 381 אשר נכנעה לסחטנות הסורית וכרכה את חידוש המנדט של אונדו"ף עם יסודות זרים שאין להם דבר עם הסכם הפרדת הכוחות. החלטה זו עלולה לשבש התקדמות לשלום באמצעות משא-ומתן בין הצדדים בלא תנאים מוקדמים ולחבל באמצעי השלום באזור.

ממשלת ישראל רואה בהחלטות מועצת הבטחון 242 ו-338 כפי שהתקבלו על-ידי ישראל את הבסיס הבלעדי למשא-ומתן על השלום באזור.

ביום ז' בכסלו תשל"ו (11.11.75) החליטה הכנסת:
"הכנסת דוחה את ההחלטות שנתקבלו ב-10.11.75 בעצרת האו"ם בגנוחה של הציונות ומדינת-ישראל.

הכנסת קובעת כי החלטות העצרת מעוררות את אויבי ישראל בהתנכלותם לשלום.

הכנסת קובעת כי ישראל לא תכיר בועדה אשר הוחלט על הקמתה, ולא תשתף פעולה עמה ועם כל המהלכים אשר יסתעפו מהחלטות אלו של עצרת האו"ם.

הכנסת קובעת כי הארגון הקרוי "אש"ף" הוא מסגרת לארגוני מרצחים אשר מטרתם המוצהרת היא הריסת מדינת-ישראל. ישראל לא תנהל משא-ומתן עם ארגוני המחבלים בשום פורום, ולא תשתף בועידת ג'נבה אם תוזמן לוועידה נציגות של ארגונים אלה.

בהמשך להחלטה זו מחליטה הממשלה שלא לשחק כל פעולה עם החלטת מועצת הבטחון בדבר הדיון המתוכנן בענין המזרח התיכון והשאלה הפלשטינאית ועם הודעת נשיא מועצת הבטחון בדבר הזמנת נציגי אש"ף לאותו דיון.

נוכחות כוחות אוגדו"ף היא חלק בלתי-נפרד של הסכם הפרדת הכוחות. ישראל תמשיך לקיים על-בסיס הדדיות מלאה את הסכם הפרדת הכוחות על כל מרכיביו ומשמעויותיו לרבות מניעת פעולות טרור. ממשלת ישראל תראה את סוריה אחראית לכל פעילות רצחנית המבוצעת על-ידי טרוריסטים הבאים משטחה.

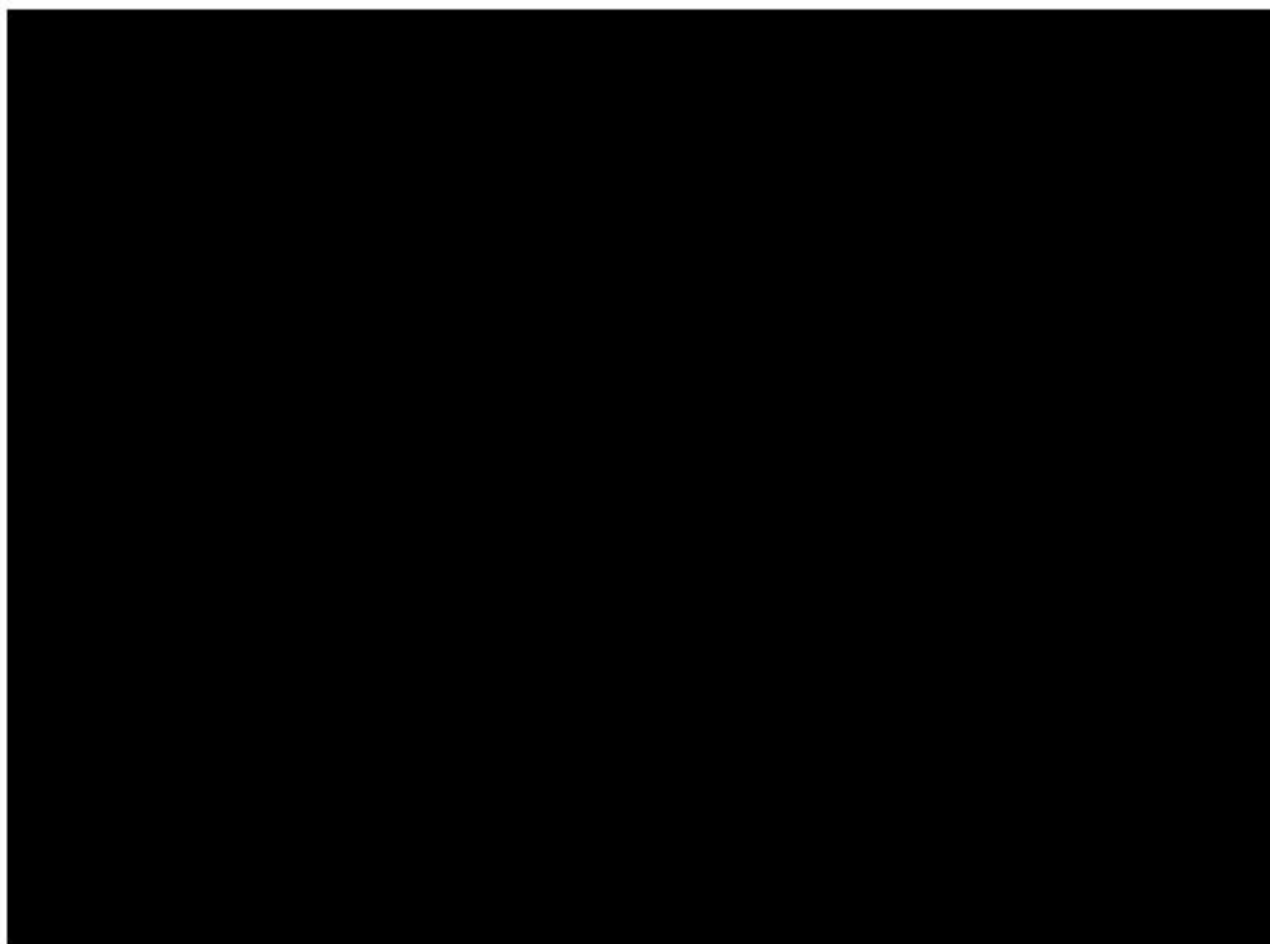
ישראל תאחז בכל האמצעים הדרושים להגברת הבטחון בגבול הצפוני ולחיזוק המערך ההתיישבותי לאורכו.

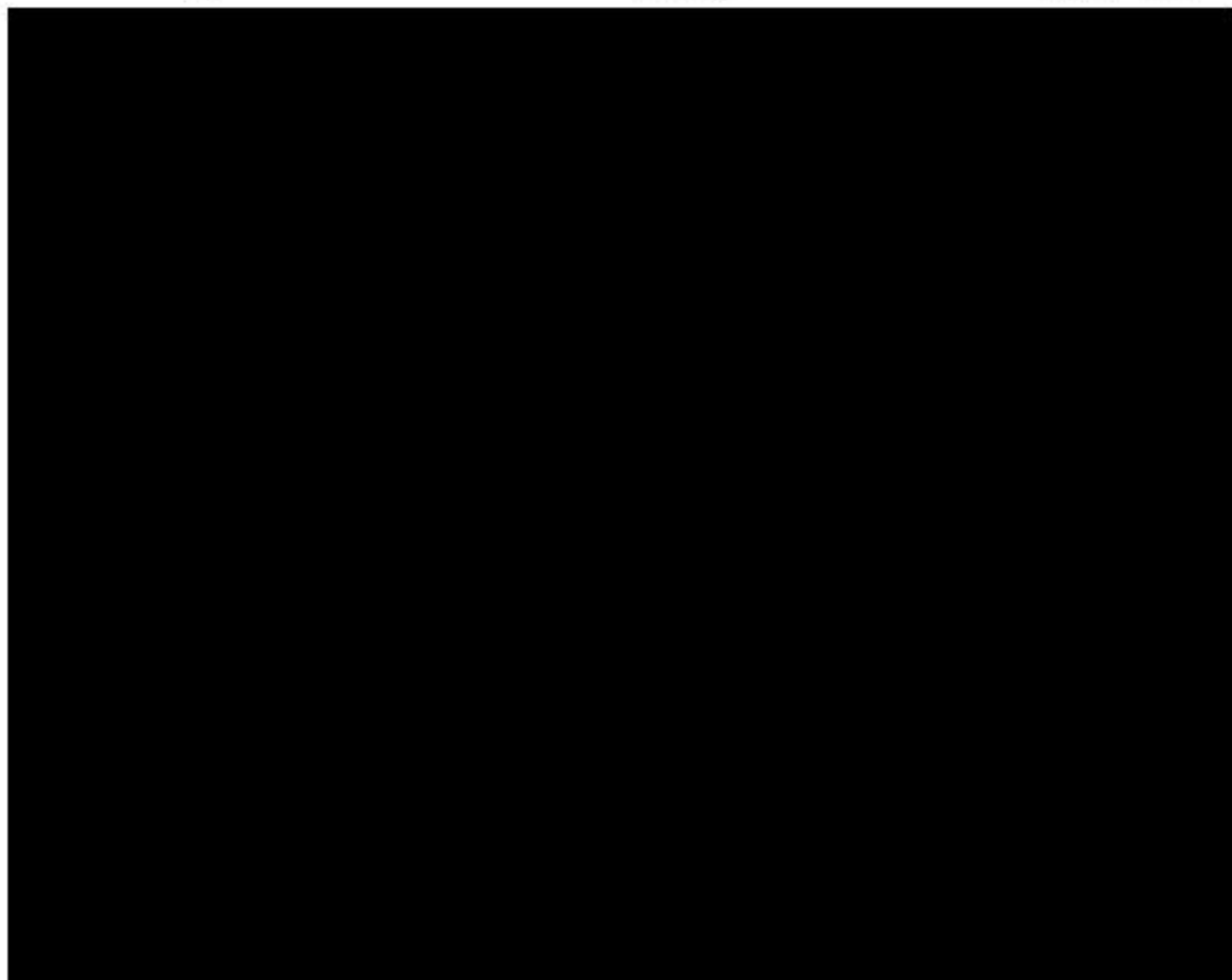
ב. (ב-16 קולות נגד 2) להמשיך את הועדה להתיישבות להחליט, על-דעת הממשלה, בנושא הקמת ארבעה מאחזים ברמת-הגולן - אשר הועבר על-ידי ועדת ההתיישבות לדיון בממשלה.

(1 קול בעד ההצעה לדחות את החלטת מועצת הבטחון, לא לשחק פעולה עם כוח החרום ולהקים מאחזי התיישבות בגולן ומאחז אחד בשומרון).

.259

ענינים בטחוניים
(הממשלה בשיבתה כועדת השרים לעניני בטחון)

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת